T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE PARA YÖNETİMİ BİLİM DALI

ALTERNATİF TİCARET VE FİNANSMAN TEKNİĞİ OLARAK BARTER SİSTEMİ

Yüksek Lisans Tezi

MUHAMMET HANİFİ BAYRAV

İstanbul, 2009

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE PARA YÖNETİMİ BİLİM DALI

ALTERNATİF TİCARET VE FİNANSMAN TEKNİĞİ OLARAK BARTER SİSTEMİ

Yüksek Lisans Tezi

MUHAMMET HANİFİ BAYRAV

DANIŞMAN: DOÇ. DR. SİNAN ASLAN

İstanbul, 2009

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Onay Belgesi

İKTİSAT Anabilim Dalı ULUSLARARASI TİCARET VE PARA YÖNETİMİ Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi MUHAMMET HANİFİ BAYRAV nın ALTERNATİF TİCARET VE FİNANSMAN TEKNİĞİ OLARAK BARTER SİSTEMİ adlı tez çalışması ,Enstitümüz Yönetim Kurulunun 28.05.2009 tarih ve 2009-9/33 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Öğretim Üyesi Adı Soyadı	**İmzası**
Tez Savunma Tarihi	05/06/2009	
1) Tez Danışmanı :	**DOÇ. DR. SİNAN ASLAN**	.....
2) Jüri Üyesi :	**PROF. DR. NURDAN ASLAN**	.....
3) Jüri Üyesi :	**DOÇ. DR. MURAT ÇOKGEZEN**	.....

ÖNSÖZ

İşletmelerin amacı, ürettikleri mal veya hizmetleri mümkün olan en düşük maliyetle üretip pazara sunmaktır. Diğer taraftan işletmeler yapmayı planladıkları yatırımlar için sermayeye ihtiyaç duymaktadırlar. İşletmeler bu ihtiyaçlarını çoğu zaman fon piyasalarından karşılamaktadırlar. Ekonomilerde meydan gelen krizler sermayenin maliyetini yükselterek, işletmelerin birim girdi maliyetlerinin yükselmelerine neden olurlar. Dünyada yaşanan bu krizler işletmeleri yeni finans teknikleri bulmaya yöneltmiştir. Kelime anlamı olarak takas anlamına gelen barter sistemi de 1930'lu yıllarda işletmelerin dünyada yaşanan ekonomik daralmadan kurtulmak için girdikleri arayış sonucu tekrar gündeme gelmiştir.

Bu tezin amacı; insanoğlunun ilk çağlardan itibaren bir ticaret tekniği olarak uygulamış olduğu takas sisteminin günümüzün teknolojik imkanlarıyla desteklenmiş şekli olan barter sistemi hakkında bilgi vermek, henüz ülkemizde yasal mevzuata sahip olmayan barter işlemlerini yasal mevzuat açısından inceleyerek öneriler sunmaktır.

"Alternatif Ticaret ve Finansman Tekniği Olarak Barter Sistemi" adlı tez çalışmamda, bana destek veren, engin bilgi ve tecrübeleriyle bakış açımı genişleten Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret ve Para Yönetimi bilim dalı başkanı Sayın Prof. Dr. Nurdan Aslan hocama ve bu tez çalışmasının her aşamasında bana yön veren, değerli vakitlerinden bana zaman ayıran danışman hocam Doç. Dr. Sinan Aslan hocama en içten şükranlarımı sunmak bir borç aynı zamanda da bir zevktir. Ayrıca bu çalışmamda bazı belgelerin sağlanması ve uygulama konusunda bana yardımcı olan Türk Barter genel müdür yardımcısı Sayın Altan Can'a teşekkür ederim.

Diğer taraftan benim bugünlere gelmemde her türlü zorluğun üstesinden gelerek bana destek olan sevgili anne ve babama ve hep arkamda olduklarını bana hissettiren ablalarıma çok teşekkür ederim.

İstanbul, 2009 Muhammet Hanifi BAYRAV

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ i
ŞEKİL LİSTESİ vii
KISALTMALAR viii
ÖZET ix
ABSTRACT x

1 – GİRİŞ 1

2 – BARTER SİSTEMİ 3

2.1 – Barter Sisteminin Tanımı 4
2.2 – Barter Sisteminin Tarihsel Gelişimi 5
2.3 - Barter Sisteminin Türleri 9
2.3.1 – Barter Exchange (Perakende Barter) 9
2.3.2 – Toptan Barter 9
2.3.3 – Uluslararası Barter 10
2.4 – Barter Sisteminin Çalışma Şekilleri 10
2.4.1 – İki İstasyonlu (Bilateral) Barter 10
2.4.2 – Çok İstasyonlu (Multilateral) Barter 11
2.5 Barter İşlem Çeşitleri 12
2.5.1 – Tam Barter 13
2.5.2 – Kısmi Barter 13
2.6 – Barter Sisteminin Avantaj Ve Dezavantajları 13
2.6.1 – Sistemin Avantajları 14
2.6.1.1 – Atıl Kapasiteleri Harekete Geçirir 14

2.6.1.2 – Likiditeyi Artırır 14
2.6.1.3 – Faizsiz Mal Kredisi Sağlar 15
2.6.1.4 – Satışları ve Karları Arttırır 15
2.6.1.5 – Ücretsiz ve Etkin Reklam İmkanı Sağlar 16
2.6.1.6 – Yeni Pazarlar Yeni Müşteriler Yaratır 16
2.6.1.7 – Tahsilat Riskini Sıfırlar 17
2.6.1.8 – Enflasyona Karşı Korur 18
2.6.1.9 – Üyelerini Rekabetin Zararlı Etkilerinden Korur 18
2.6.1.10 – Güvenli ve Kolay İthalat İhracat İmkanı Sunar 18
2.6.2 – Sistemin Dezavantajları 19
2.7 – Barter Sisteminin Uygulandığı Bazı Sektörler 20
2.7.1 – İnşaat Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı 20
2.7.2 – Gıda Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı 21
2.7.3 – Tekstil Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı 22
2.7.4 – Hizmet Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı 23
2.7.4.1 – Sigorta Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı 24
2.7.4.2 – Turizm Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı 25
2.7.5 – Medya Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı 27
2.8 – Barter Sisteminin KOBİ'ler Açısından Değerlendirilmesi 28

3 – KARŞILIKLI TİCARET TEKNİĞİ OLARAK BARTER 30

3.1 - Karşılıklı Ticaret (Countertrade) 30
3.2 – Karşılıklı Ticaret (Countertrade) Anlaşmaları 32
3.2.1 – Geri Alım (Buyback) 32
3.2.2 – Dengeleme (Compensation) 33
3.2.3 – Karşı Alım (Counterpurchase) 34
3.2.4 – Üçlü Ticaret (Switch) 35
3.2.5 – Kliring 36
3.3 – Barter'ın Karşılıklı Ticaret Teknikleri İçindeki Yeri 37

4 – BARTER SİSTEMİNİN UNSURLARI 39

4.1 – Barter Sisteminin Tarafları 39
4.1.1 – Barter Organizatörü 39
4.1.1.1 – Kuruluş Şartları 39
4.1.1.2 – Temel Faaliyetleri 40
4.1.1.3 – Barter Organizatörünün Örgütlenmesi 42
4.1.1.3.1 – Genel Merkez 42
4.1.1.3.2 – Şube 43
4.1.1.3.3 – Bayi 43
4.1.1.3.4 – Broker 43
4.1.2 - Barter Sistemi Üyesi 43
4.1.2.1 – Üyelik Şartları 45
4.1.2.1.1 – Maddi Şartlar 46
4.1.2.1.2 – Maddi Olmayan Şartlar 46
4.2 – Barter Sisteminde Kullanılan Belgeler 46
4.2.1 – Arz Bildirim Formu 47
4.2.2 – Talep Bildirim Formu 47
4.2.3 – Barter Çeki 48
4.2.4. – Cari Hesap Ekstresi 48
4.2.5 – Barter İşlem Dekontu 49
4.2.6 – Kuruluş Tanımlama Formu 49
4.3 – Barter Sistemin İşleyişi 49

5 – YASAL DÜZENLEMELER AÇISINDAN BARTER İŞLEMLERİ 55

5.1 – Borçlar Kanunu Açısından Barter İşlemleri 56
5.1.1 - Sözleşme 56
5.1.2 – Temsil 59
5.1.3 – Üçüncü Şahıs Yararına Sözleşme 60
5.1.4 – Üçüncü Şahsın Fiilini Taahhüt 61
5.1.5 – Alacağın Temliki 62
5.2 – Türk Ticaret Kanunu Açısından Barter İşlemleri 63
5.2.1 – Cari Hesap 64

5.2.1.1 – Cari Hesap Sözleşmesinin Sona Ermesi 67
5.2.2 – Ticaret İşleri Tellallığı 68
5.2.2.1 – Unsurları 68
5.2.2.2 – Hakları 69
5.2.2.3 – Borç ve Yetkileri 70
5.2.2.4 – Tellallık İlişkisinin Sona Ermesi 71
5.3 – Vergi Kanunları Açısından Barter İşlemleri 71
5.3.1 – Gelir Vergisi Kanunu Açısından Barter İşlemleri 71
5.3.2 – Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından Barter İşlemleri 73
5.3.3 – Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından Barter İşlemleri 74
5.3.4 – Damga Vergisi Kanunu Açısından Barter İşlemleri 79
5.3.5 – Vergi Usul Kanunu Açısından Barter İşlemleri 81
5.4 – Dış Ticaret Mevzuatı Açısından Barter İşlemleri 81

6 – BARTER SİSTEMİNİN DİĞER FİNANSMAN TEKNİKLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI..... 83

6.1 – Barter Sisteminin Bankacılık Sistemi ile Karşılaştırılması 83
6.1.1 –Tasarruf – Finansman Çelişkisi Açısından Karşılaştırılması 83
6.1.2 – Kredi Maliyetleri Açısından Karşılaştırılması 84
6.2 – Barter Sisteminin Leasing İşlemleri ile Karşılaştırılması 85
6.2.1 – Leasing İşlemlerinde Taraflar 86
6.2.2 – Leasing İşlemlerinin İşleyişi 87
6.2.3 – Leasing İşlemlerinin Avantajları 89
6.2.4 – Leasing İşlemlerinin Dezavantajları 91
6.2.5 – Barter Leasing 92
6.3 – Barter Sisteminin Factoring İşlemleri ile Karşılaştırılması 93
6.3.1 – Factoring İşlemlerinin Fonksiyonları 94
6.3.2 – Factoring İşlemlerinin İşleyişi 95
6.3.3 – Factoring İşlemlerinin Avantajları 96
6.3.4 – Factoring İşlemlerinin Dezavantajları 98
6.3.5 – Barter Factoring 98
6.4 – Barter Sisteminin Forfaiting İşlemleri ile Karşılaştırılması 100
6.4.1 – Forfaiting İşleminin İşleyişi 101

6.4.2 – Forfaiting İşlemlerinin Avantajları.....102
6.4.3 – Forfaiting İşlemlerinin Dezavantajları.....104

7 - SONUÇ.....105

EKLER.....108
KAYNAKÇA.....122
ÖZGEÇMİŞ.....129

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil - 2.1: İki İstasyonlu (Bilateral) Barter 11
Şekil - 2.2: Çok İstasyonlu (Multilateral) Barter 12
Şekil - 5.1: Leasing Süreci..... 88
Şekil - 5.2: Faktoring Süreci 96
Şekil - 5.3: Forfaiting Süreci.....102

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	Adı geçen eser
A.Ş.	Anonim Şirket
BK	Borçlar Kanunu
EBB	Euro Barter Business
Ed.	Editör
ELA	European Leasing Association
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
IMF	International Monetary Fund
IRTA	International Reciprocal Trade Association
KDV	Katma Değer Vergisi
K.D.V.K.	Katma Değer Vergisi Kanunu
KOBİ	Küçük ve Orta Boy İşletme
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
Ltd.	Limited
m.	Madde
s.	Sayfa
TL	Türk Lirası
TRT	Türkiye Radyo Televizyonu
TTK	Türk Ticaret Kanunu
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law
vb.	Ve benzeri
WTO	World Trade Organization

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı : Muhammet Hanifi BAYRAV
Anabilim Dalı : İktisat
Programı : Uluslararası Ticaret ve Para Yönetimi
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Sinan Aslan

Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran, 2009
Anahtar Kelimeler : Takas, Alternatif Ticaret, Alternatif Finansman Tekniği, Finansal Kiralama, Factoring, Forfaiting

ÖZET

ALTERNATİF TİCARET VE FİNANSMAN TEKNİĞİ OLARAK BARTER SİSTEMİ

Ekonomik krizlerin de etkisiyle paranın maliyetinin artması, işletmeleri alternatif finansman teknikleri aramaya zorlamıştır. İlk çağlardan beri bir ticaret metodu olarak kullanılan takas sisteminin günümüz teknolojileri ile desteklenmiş şekli olan barter sistemi, diğer finansman tekniklerinden farklı olarak girdi maliyetini en aza indiren finansman tekniğidir. Barter sistemi, işletmelere ihtiyaç duydukları mal veya hizmetleri kendi üretmiş oldukları mal veya hizmetlerle satın alma imkanı sağlayarak, nakit dengesinin sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Bu çalışmada barter sistemi tanıtılmaya çalışılmış, hukuki yapısına ışık tutulmaya çalışılmıştır. Özellikle kriz ortamlarında işletmelerin atıl stoklarının eritilmesinde ve nakit dengesinin sağlanmasında faydalı bir ticaret ve finansman tekniği olan barter sisteminin, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki gibi etkin kullanılabilmesi için yasal bir mevzuata ihtiyaç duyduğu görülmüştür.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: Muhammet Hanifi BAYRAV
Field	: Economics
Programme	: International Trade and Monetary Management
Supervisor	: Doç. Dr. Sinan Aslan
Degree Awarded and Date	: Master's Degree – June, 2009
Keywords	: Barter, Alternative Trade, Alternative Financing Technique, Financial Leasing, Factoring, Forfaiting

ABSTRACT

BARTER SYSTEM AS AN ALTERNATIVE TRADE AND FINANCING TECHNIQUE

The increase of the monetary cost as an effect of economic crisis, forced the businesses to search alternative financing technics. The barter system, which is the modern technologies supported style of exchanges that are used as a trade method since the ancient times, enables minimum level of the input cost diffrently from other financing technics. Barter system, provides the businesses the oppurtunity of purchasing the required goods or services by the goods or services they produce and by this means administers cash balance. With this study the introduction of barter system is determined and illumination of its legal structure is aimed. It's clearly seen that a legal regulation is required for the effective use of barter system, that is specially advantageous for businesses to deplete their passive stocks and enable the cash balance in crisis environments, as in Europe and United States of America.

1 – GİRİŞ

İşletmeler, yeni yatırımları gerçekleştirmek için sermayeye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu ihtiyaçlarını, özkaynaklarını, çoğu zamanda yabancı sermaye kullanarak karşılamaktadırlar. Fakat dünyada gerçekleşen finansal krizler, bu imkanları azaltarak paranın maliyetinin artmasına neden olmaktadır. Dünyada yaşanan bu krizler insanları alternatif finansman yöntemleri aramaya yöneltmiştir. Barter sistemi, yine dünyanın büyük bir durgunluk içinde olduğu, 1930'lu yıllarda gündeme gelmiştir. 1929 dünya ekonomik buhranı, işletmelerin elinde talepten fazla mal bulunmasına neden oldu. İşletmeler bu stokları nakde çevirmek için yeni yöntemler aradılar ve barter sistemini keşfettiler.

Barter, sözlük anlamı itibariyle takas anlamına gelmektedir. Bu bağlamda takas, insanoğlunun ilk çağlardan beri kullanmış olduğu bir ticaret yöntemidir. O dönemlerde insanlar ellerindeki ürünleri, ihtiyaç duydukları bir malla değiştiriyorlardı. Ancak barter, salt takas işlemi olarak adlandırılamaz. Her şeyden önce insanların takas yapabilmeleri için ellerindeki malları kendileriyle değiştirmeye gönüllü diğer insanları bulmaları ve onlarla anlaşmaları gerekir. Çünkü insanların ihtiyaçları birbirinden farklı olduğu kadar, ellerindeki ürünlerin birbirleri için atfettiği değerler de farklıdır.

Barter sistemi, işletmelerin ihtiyaç duydukları mal veya hizmetleri nakit ödemeden, yine kendi üretmiş oldukları mal veya hizmetlerle ödemesini sağlayan bir sistemin adıdır. Barter sisteminde takastan farklı olarak sisteme üye firma, sisteme sunduğu mal veya hizmet karşılığında bir başka üye firmadan ihtiyacı olan mal veya hizmetleri satın alma imkanına sahiptir.

Dünyada 1930'lu yıllardan itibaren şirketlerin ve ülkelerin alternatif bir ticaret ve finansman sistemi olarak kullandıkları barter sistemi, Türkiye'de 1990'lı yıllarda uygulanmaya başlanmış fakat o günden günümüze kadar henüz yasal bir mevzuata sahip olamamıştır.

"Alternatif Ticaret ve Finansman Tekniği Olarak Barter Sistemi" adlı tez çalışmamda barter sistemi anlatılmaya çalışılmış, hukuki durumu ele alınmış ve diğer finansman teknikleri ile karşılaştırılması yapılmıştır.

Bu doğrultuda konu beş bölümde anlatılmaya çalışılmıştır.

Birinci bölümde; barter sisteminin tanımı yapılmış, tarihi gelişimi anlatılmış ve sistemin türlerine değinilmiştir. Ardından barter sisteminin çalışma şekilleri ve işlem şekillerine değinildikten sonra barter sisteminin avantajları ve dezavantajları anlatılmıştır. Son olarak barter sistemini sektörel açıdan incelemesi yapılmıştır.

İkinci bölümde; karşılılıklı ticaret (countertrade) anlatılmış ve karşılıklı ticaret türlerine değinilmiştir. Zaman zaman karşılıklı ticaret deyiminin yerine kullanılan barterın, karşılıklı ticaret tekniği içindeki yeri bu bölümde anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde; barter sisteminin unsurları anlatılmıştır. Barter sisteminin tarafları olan barter organizatörü ve barter üyeleri anlatılmış ve barter sisteminde kullanılan belgeler tanıtılmıştır. Bunun ardından barter sisteminin işleyişi anlatılmıştır.

Dördüncü bölümde; Türkiye'de henüz yasal bir mevzuata oturtulamayan barter sisteminin hukuki boyut ele alınmıştır. Bu bağlamda, barter sisteminin Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu karşısındaki durumu ele alınmış, daha sonra da barter sisteminin Türk Vergi Kanunları karşısındaki durumu incelenmiş, son olarak da Dış Ticaret Mevzuatı açısından barter sisteminin incelemesi yapılmıştır.

Beşinci bölümde ise; barter sisteminin, diğer finansman teknikleri ile karşılaştırılması yapılmıştır. Bu karşılaştırma yapılırken öncelikle bankacılık sektörü açısından karşılaştırma yapılmış ardından da diğer finansman teknikleri olan, Leasing (Finansal Kiralama) sistemi, Facroring sistemi ve Forfaiting sistemi ile karşılaştırması yapılmıştır.

Sonuç bölümünde ise, anlatılan bilgiler doğrultusunda konunun genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

2 – BARTER SİSTEMİ

Barter, bir firmanın ihtiyaç duyduğu mal veya hizmeti, yine kendi ürettiği mal veya hizmet karşılığında temin etmesini sağlayan, bu sayede firmanın ihtiyaçlarını faizsiz dolar kredisi kullanarak karşılayabileceği sistemin adıdır.[1]

Barter ticareti, sadece iki firma arasında gerçekleşen karşılıklı bir takastan ibaret değildir. Çünkü iki firma arasında gerçekleşen takas işleminde, alternatiflerin az olmasından dolayı firmaların ihtiyaçlarını karşılama imkanı kısıtlı olmaktadır. Eğer barter sisteminde bir organizasyon olmaz ise, firmanın kendi ürettiği mal veya hizmet karşılığında ihtiyacı olan mal veya hizmeti karşılaması çok zor olacaktır. Barter işletmeleri sistemde organizasyonu sağlayarak, pazarda bulunan binlerce firmanın mal veya hizmet alım-satım taleplerini birbiriyle eşleştirir. Sisteme üye firma sayısı arttıkça pazara sunulan mal ve hizmet portföyü genişlemekte, bu da sistemin kalitesini artırmaktadır.[2]

Barter sisteminde işlem yapmak için firmaların barter organizasyonlarına üye olması gerekmektedir. Üye firmalar mal veya hizmet arz-taleplerini barter şirketlerine, barter şirketleri de bunları diğer üye firmalara bildirmektedir. Barter sisteminde işlem yapan işletmeler, ihtiyaçlarını karşılamak için sistemden mal veya hizmet satın aldığında sisteme borçlanmakta, diğer üye firmanın talebi karşılığında mal veya hizmet sattığında ise sistemden alacaklı olmaktadır.

Barter sisteminde üye firmaların mal alması veya satması konusunda bir zorlama yoktur. Üyeler, alım-satım kararlarında serbest hareket etmekte, mal arz eden firma, mal sattığı firmanın malını almak zorunda değildir.[3]

Dünyada farklı ülkelerde uygulanan barter sisteminin giderleri düşürmek, stokların eritilmesi, nakit para olmadan ticaret yapılabilmesi, atıl kapasiteyi harekete geçirmesi ve yeni pazarlar müşteriler sağlaması gibi birçok avantajı bulunmaktadır.[4]

---

[1] Şimşek, M.Sırrı. **Parasız Ticaret Barter.** İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri, 2004, s.28.
[2] Söztutan, Sırrı. "Türkiye'de Barter İşletmeleri ve Muhasebesi" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE, 2004), s.1
[3] Durmuş, Cem Niyazi. "Barter İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Bir Öneri" (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE, 2005), s.8

2.1 – Barter Sisteminin Tanımı

Barter kelimesi İngilizce kökenli olup, mal veya hizmetin takas edilmesi anlamına gelmektedir. Esasında takas işlemi, tarihin ilk dönemlerinden itibaren uygulanan bir ticaret metodudur. O dönemlerde bir mala veya hizmete ihtiyacı olan insan, bu mal veya hizmeti kendisine sağlayacak olan insanla kendi mal veya hizmetini takas ederdi.[5] Fakat burada önemli olan unsur her iki tarafında söz konusu mal veya hizmetlere ihtiyacı olması ve bu mal veya hizmetlerin değerinin birbirine eş değerde olmasıdır. Aksi takdirde takas gerçekleşmez.[6]

Barter aslında bir takas işlemi gibi gözükse de tarafların mal veya hizmetlere ihtiyacının eş zamanlı ve bu mal veya hizmetlerinin değerinin birbirine eş değerde olması zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır. Takas, barter sisteminin daha saf ve ilkel bir şeklidir. Takas işleminde iki tarafında karşılıklı haberdar olması gerekirken, barter sisteminde birden fazla firma ve birden fazla mal veya hizmet bulunmakta ve bunlar bire bir değil, eş zamanlı olarak barter sistemi içinde faaliyette bulunmaktadır.[7]

Barter, bir firmanın satın aldığı mal veya hizmetin bedelini kendi ürettiği mal veya hizmetle geri ödemesidir. Bu sistemde de para vardır. Ancak diğer ticari işlemlerden farklı olarak, burada para, bir değer saklama aracı olarak değil bir hesap birimi olarak kullanılmaktadır.

Barter, işletmelerin ihtiyaç duydukları mal veya hizmetleri para ödemeden ve nakit akışını bozmadan alabilmelerini sağlamaktadır.[8] Barter sistemi bir taraftan mal ve hizmetlerin satışında pazarlama ve satış tekniği olarak kullanılmakta, diğer taraftan ise bir finansman tekniği olarak finansman ihtiyacını karşılamakta kullanılmaktadır.[9]

---

[4] Küpçük Asuman. " Bir Finansman Aracı Olarak Barter Sistemi ve Muhasebeleştirilmesi" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi SBE, 2003), s.4
[5] Gürsoy, Celal. **Barter El Kitabı**, 1. Basım, İstanbul: Göksu Matbaacılık, 1998, s.3.
[6] Arzova, Burak. **Barter İşlemleri,** İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2000, s.5.
[7] Küpçük, **a.g.e.** s.5.
[8] Tekşen, Ömer. "Barter İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesinin Yeni Finansal Tekniklerle Karşılaştırılarak İncelenmesi: Bir Araştırma", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi, SBE, 2006), s.5.
[9] Aytuğ, Kanar. "Alternatif Finans Yöntemlerinden Barter Sistemi ve Sisteme Taraf Olan Şirketlerde Muhasebe Düzeni" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE,2002), s.8.

Barter para vermeden alışveriş imkanı tanıdığından dolayı işletmeler için bir finansman tekniğidir. İşletmelerde finansman yükünün hafifletilmesi, işletmenin sattığı mal veya hizmetin girdi maliyetinin düşürülmesi anlamına gelmektedir. Barter, diğer finansman tekniklerinden farklı olarak girdi maliyetini en aza indiren bir tekniktir. Çünkü barter sistemiyle finansman, mal ve hizmet alımında para ve paranın yükü olan faizle değil, mal veya hizmetle ödenmektedir. Barter sisteminde karşı karşıya gelen taraflar talepte bulundukları mal veya hizmet için faiz yüküne katlanmazlar. Aynı mal veya hizmeti kredi yoluyla satın aldıklarında ise kullandıkları kredi oranına göre bir faiz yüküne katlanmak zorunda kalacaklardır. Barter sisteminde ise faiz yer almamaktadır.[10]

2.2 – Barter Sisteminin Tarihsel Gelişimi

Tarihsel açıdan barter sistemine baktığımızda karşımıza takas işlemi çıkmaktadır. Takas paranın kullanılmaya başlandığı döneme kadar ticaretin en önemli unsuru olmuştur. İlkel takas işleminde amaç aslında ticaret değil, ihtiyaçların karşılanması olmuştur.

Ekonomi geliştikçe takas, ihtiyaçlara cevap vermemeye başladı. Çünkü takas sisteminde ihtiyaçların karşılanması için sadece istenen mal ve hizmete sahip birini bulmak yetmiyor, karşı tarafında sunulan mal ve hizmeti kabul etmesi gerekiyordu. Ayrıca ekonominin gelişmesi sonucu, ortaya konulan mal ve hizmet portföyü genişlemiş, malların değerini kıyaslamak ve aradaki farkları başka mallarla karşılamak gittikçe güçleşmeye başlamıştı.[11]

Paranın kullanılmadığı ve A,B,C, mallarının üretildiği bir ekonomide üç tane fiyat olacaktır. Dördüncü bir mal olarak D'nin, aynı ekonomide üretildiğini varsayarsak, D'nin A,B,C cinsinden üç fiyatı olacaktır. Yani (n) mallı bir ekonomide n(n-1) tane fiyat oluşacaktır. Ancak burada her mal hem kendi cinsinden hem de başka mal cinsinden ifade edildiğinden dolayı, (n) mallı bir ekonomide n(n-1)/2 tane fiyat olduğunu söyleyebiliriz.[12]

---

[10] Arzova, **a.g.e**. s.2.
[11] Arslan, C. Murat-Aykutlu, Fercan. **Barter Uygulaması - Sirküler Rapor**, Ankara: Turmob Yayınları-97, 1999, s.1-2.
[12] Paya, M.Merih. **Para Teorisi ve Para Politikası,** 2.Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1998, s.15-16.

Böylece mal ve hizmet trafiğinde, sabit bir değer atfedilerek, mal ve hizmetlerin diğer mal ve hizmetlerle değişiminde aracı olarak kullanılabilecek değerler kullanılması fikri doğdu ve paranın kullanılmaya başlanmasıyla beraber ticaretin ilk şekli olan takas pratik olmaması nedeniyle uygulanma imkanını yitirmiş oldu. Böylece takas sistemi, önemini büyük ölçüde kaybetti ve uluslararası ticaret geliştiğinde, bu ticarette para kullanılmaya başlandı.[13]

1930'lu yıllarda tüm dünyayı etkileyen ekonomik krizin etkisiyle, dünya büyük bir depresyona girmiş tüm ülkelerde altın rezervi ve dolar sıkıntısı yaşandığı için ticarette büyük sıkıntılar yaşanmıştı. Ellerinde talepten fazla mal arzı bulunan işletmeler bunları satamadıklarından dolayı stokları birikmeye başlamış, bu stokları nakde dönüştürmek için işletmeler birtakım finansal yöntem arayışında bulunmuşlardı. Bu nedenle barter uygulaması bu dönemde tekrar önem kazanmaya ve finansal bir araç olarak gelişmeye başlamıştır.[14]

Bilinen en eski barter organizasyonu 1934 yılında İsviçre'de kurulmuş olan WIR-Genossenschaft'tır. 1950'li yıllarda bilişim teknolojisinin gelişmesi ve bilgi depolama imkanlarının artmasıyla Genossenschaft'ın üye sayısı 65.000'leri aşmıştır. 1950 yılından 1990 yılına kadar Genossenschaft'ın yıllık barter cirosu da 2.000.000.000 Frank'a ulaşmıştır. Bu miktar dünyada barter ticaretinin gelişmesinin belirgin bir örneğidir.

Avrupa'da İsviçre dışında ilk barter organizasyonu 1983 yılında Almanya Hamburg'ta kurulmuştur. 1984 yılında Avusturya'da kurulan EBC daha çok Doğu Avrupa ülkelerinde faaliyet göstermekteydi. 1986 yılında kurulan BCI ise, Almanya, Slovenya ve Slovakya'da bayilikler vererek 6000 üyelik bir organizasyon haline gelmiştir.

En başarılı örneklerinin bulunduğu Amerika Birleşik Devletleri'nde barter organizasyonlarının en eskilerinden biri, Business Exchange'dir. Amerika'nın çeşitli

[13] Küpçük, **a.g.e.** s.6.
[14] Tekşen, **a.g.e.** s.12.

eyaletlerinde şubesi olan Business Exchange'in merkezi Oklahoma'dır ve Amerika, Kanada ve Güney Afrika'da 90 kadar şubesi bulunmaktadır.[15]

Amerika'da barter organizasyonları daha değişik bir şekilde büyüme göstermiş, değişik eyaletlerde kurulan barter organizasyonları bulundukları eyaletlerin petrol, tahıl, elektronik, otomobil gibi ürünlerini diğer eyaletlerle takas ederek işe başlamışlardır. Bu sistem büyük firmaların dikkatini çekmiş ve kendi içlerinde kurdukları barter organizasyonu ile kendi firmalarının ihtiyaçlarını nakit harcamadan karşılamaya başlamışlardır. Bu firmaların kendilerine mal ve hizmet sağlayan yaklaşık olarak 150.000 civarında küçük firma ile barter ticareti yaptığı bilinmektedir. Barter sisteminin büyük firmalarca tercih edilmesinin nedenlerinden biri, stok mallarının nakit akışına neden olmadan holdingin başka firmalarına devredilerek bilançoların aşırı stoktan kurtarılmasıdır.[16] Bugün Amerika'da pizza pazarına 3 büyük pizza firması hakimdir. Bu 3 büyük pizza firması dışındaki muhtelif bağımsız pizza firmaları, büyük pizza markaları ile rekabet edebilmek için barter sistemini bir çıkış yolu olarak kullanmaktadırlar.[17]

1960'lı yıllarda da eski sosyalist ülkelerin aralarındaki ticari ilişkilerde barter sistemini seçtikleri görülmektedir. Özellikle Çin Halk Cumhuriyeti ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, barter sistemini, blok içi ve blok dışı ülkelerle ticari ilişkileri geliştirme aracı olarak görmüşlerdir.[18]

Diğer gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında, Japonya'daki barter şirketlerinin çok farklı bir mantıkla barter işini yaptıkları görülmektedir. Japonya'da büyük organizasyon şeklinde örgütlenen barter şirketlerinin sayısı azdır ve en önemlisi çok güçlü finans kaynaklarına sahiptirler. Bu barter şirketleri firmalara çok zengin hizmet portföyü sunmaktadırlar. Firmaların satın alma bölümleri, satış departmanı gibi çalışabilmekte ve kendi fonları ile finansmanlarını sağlayabilmektedirler. Bunun haricinde teknoloji, pazarlama, üretim, yönetim gibi konularda firmalara profesyonel hizmet vermektedirler.

---

[15] Arslan veAykutlu, **a.g.e** s.3.
[16] Gürsoy, **a.g.e.** s.7.
[17] Gezer, Özge. "Dünya Barter Dedi Ya Biz". **Ekonomix.** Yıl:11, Sayı122, Mart, 2008, s.56.
[18] Tekşen, **a.g.e.** s.12.

Türkiye'de ise barter organizasyonları 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren faaliyet göstermeye başlamıştır. 1992 yılında EBB (Euro Barter Business), 1995 yılında EG- Bartering ve İhlas Barter, 1996 yılında Net Barter, 2000 yılında Fon Barter, 2001 yılında Türk barter ve Aktif Barter, 2003 yılında Avrasya Barter, WTC Barter ve World Barter, 2004 yılında Evrensel Barter, Destek Barter, Garanti Barter, ve ARTS Anatolia Barter, 2005 yılında Victoria Barter ve A Barter faaliyete başlamışlardır.[19] Henüz Türkiye'de yasal bir mevzuata sahip olmayan barter sistemi 2008 yılında 500 milyon TL işlem hacmine ulaşmıştır. Gerekli yasal düzenlemelerin yapılması halinde 2015 yılında bu rakamın 4 milyat TL'ye ulaşabileceği belirtilmektedir.[20]

Dünyadaki kurumsal barter faaliyetlerini yönlendirmek ve geliştirmek amacı ile aralarında Türkiye'den Türk Barter firmasının da üyesi olduğu IRTA (International Reciprocal Trade Association) 1979 yılında kurulmuştur. IRTA'nın amacı barter ticaret endüstrisini geliştirmek ve örnek teşkil ederek, tüm dünyada barter sisteminin değerlerini ve çıtasını yükselterek artırmaktır. Hem barter şirketlerini hem de barter şirketlerinin üyelerine eğitim hizmeti sunan IRTA, üye kabulünde standart kriterlerin bulunduğu üyelik koşulları koyarak sağlıklı barter şirketlerini desteklemektedir.[21]

IRTA'da her yıl üye toplantısı yapılmakta ve barter sisteminde hizmet veren barter organizatörlerini eğitip profesyonel yeterliliklerini geliştirmek amacıyla eğitim konferansları düzenlenmektedir. Bir bilgi borsası ve uzman danışma kurulu barter endüstrisine yeni girenlere yardımcı olmaktadır. Genel kongre görüşmelerinde barter organizatörlerinin birbirini tanımaları sağlanmakta, ticaret girişimleri yapılmakta ve ortak stratejik kararlar alınmaktadır.

IRTA çeşitli kamusal hizmet programlarının yanı sıra barter organizatörlerinin ortakları, yöneticileri ve idari personeli tarafından takas kredisi ve benzeri yardımların yapılmasına izin veren özel bir "Federal Seçim Komisyonu" kararı altında Barter Politik Faaliyet Komitesi'ni yürütmektedir. Takas kredileri, Federal Seçim Komisyonu tarafından bir takas kredisinin bir dolara eşit olduğu ilkesiyle tanınmaktadır. Yılda dört

[19] Küpçük, **a.g.e.** s.14-15.
[20] Atçeken, Sinan, "Türk Barter'dan KOBİ'lere 500 milyon YTL Faizsiz Kredi", **Ekonomix**, Yıl:11, Sayı:125, Haziran 2008, s.55.
[21] Şimşek, M. Sırrı. "Barter Dünyada Hızla Yayılıyor". **Ekonomix.** Yıl:11, Sayı:123, Nisan 2008, s.49.

kez toplanan Yönetim Kurulu, yeni müracaat eden yeni barter organizatörlerinin üyeliğe kabulü, IRTA'nın genel bütçesi, dünyada barter endüstrisi ile yapılması gerekenler, Barter organizatörlerinin kendi aralarında yapmış oldukları barter işlemleriyle ilgili uyuşmazlıkların çözümü gibi konular görüşülmektedir.[22]

Avrupa'da ise barter şirketleri Türkiye'den Türk Barter firmasının da kurucu üyesi olduğu IRTA Europe ile bir barter birliği çatısı altında toplanmışlardır. IRTA verilerine göre dünyada 2004 yılında barter şirketleri arasında 10 milyar dolarlık ticaret hacmi gerçekleşmiştir.[23] 2008 yılı itibariyle IRTA'ya üye barter firmalarının gerçekleştirmiş olduğu işlem hacmi 50 milyar doların üzerindedir.[24]

2.3 - Barter Sisteminin Türleri

Barter sisteminin türleri, barter exchange, toptan barter ve uluslar arası barter olarak üç grupta toplanabilir.

2.3.1 – Barter Exchange (Perakende Barter)

Bu barter türünde, bir broker tarafından verilen aracılık hizmeti vasıtasıyla sisteme üye firmaların kendi aralarında mal ve hizmet değişimi yapmaları esastır. Perakende Barter da denilen bu barter türünde büyük ölçekli firmalar, perakende satış yapanlar, bankalar, serbest meslek mensupları faaliyet gösterebilmektedir.

Perakende barter, ülke içinde yapılan ticari kapasiteyi geliştirmek, işletme ihtiyaçlarını karşılamak kolaylaştırmak için kullanılmaktadır.[25]

2.3.2 – Toptan Barter

Üretici, ana dağıtım firması ve toptancı gibi işletmelerin özellikle nakit akışı sağlamak ve stokta bulunan fazla malları eritmek amacıyla, kendi ürettikleri mal ve hizmetleri ticari ilişkide bulundukları işletmelerle takas etmeleri, toptan barter

[22] Şimşek, **Parasız Ticaret – Barter.** s.73-74.
[23] Tekşen, **a.g.e.** s.15.
[24] Atçeken, Sinan. "Barter Sistemi ile Milyon Sınırını Geçtiler" **Ekonomix,** Yıl:11, Satı:125, Haziran 2008, s.50.
[25] Durmuş, **a.g.e.** s.12.

faaliyetine girmektedir. En önemli örneği, basın yayın kuruluşlarının reklamını aldıkları firmaların ürünleriyle, kendi sundukları reklam hizmetlerini takas etmeleridir.[26]

2.3.3 – Uluslararası Barter

Farklı ülkelerde olan şirketlerin birbirleriyle yapmış oldukları işlemlere uluslararası barter denir. Uluslararası barter, karşılıklı ticaret (Countertrade) ve diğer countertrade anlaşmaları şeklinde yapılabilmektedir. Bunlar aşağıda ayrı bir bölüm altında incelenecektir.[27]

2.4 – Barter Sisteminin Çalışma Şekilleri

Barter sistemi ticarete giren firma sayısına göre iki taraflı veya çok taraflı olabilir.

2.4.1 – İki İstasyonlu (Bilateral) Barter

İki taraflı barter, iki kişi veya iki firmanın iki malı karşılıklı değiştirmesi şeklinde tanımlanabilecek birebir takas işlemidir. İki taraflı barter mal ve hizmet çeşitliliği ile birlikte uygulanamaz hale gelmiştir. İki taraflı barter, talep ve arzın birbirini dengeleyememesi, kalite ve fiyatın tatmin edici olmaması gibi bazı önemli güçlükler doğurur.[28] İki taraflı barterda, değişime konu olan mallar bölünemeyen mallar olabilir. Yani satılan malın değerini alıcının elindeki malla tam olarak ölçme imkanı olmayabilir. Bu durum da değiş tokuşu sınırlandırmaktadır. Bununla birlikte satıcının satmış olduğu mala karşılık olarak kendisine verilen mala ihtiyacı olmayabilir.

İki taraflı barter uygulamasına örnek olarak ülkelerarası tahıl, petrol, teknoloji ve silah takasını verebiliriz. İki taraflı barter sisteminin uygulandığı sektörlere örnek olarak da reklam ve medya sektörlerini verebiliriz. Özellikle son yıllarda medya sektöründe firmalar barter sistemine yönelmişlerdir. Medya sektöründe, promosyonu

---

[26] Aslan, Sinan. Barter Sisteminin İşleyişi ve Muhasebesi**. Öneri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** Sayı:14, Yıl:6, Haziran 2000, s.84.
[27] Tekşen, **a.g.e.** s.25.
[28] Şenol, Aydın. "Barter Sisteminin İşleyişi Uygulama ve Muhasebesi" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Sakarya Üniversitesi, SBE, 1999), s.27.

yapılan mallar karşılığında medya kuruluşları tarafından malı veren firmanın reklamları görsel ve yazılı basında yayınlanarak karşılıklı mal ve hizmet takası gerçekleşmektedir.[29]

Şekil - 2.1: İki İstasyonlu (Bilateral) Barter

Kaynak: Polat, Dilek. "Bir Finansman Tekniği Olarak Barter Sistemi, İşleyişi ve Türkiye'deki Barter Uygulamaları" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Anadolu Üniversitesi, SBE, 2002), s.22.

2.4.2 – Çok İstasyonlu (Multilateral) Barter

Tarihsel olarak barter sistemine baktığımızda, paranın icadıyla birlikte, barter ticareti iki istasyonlu (Bilateral) barter şeklinden, çok istasyonlu (multilateral) barter şekline dönüşmüştür. İki istasyonlu barter sisteminin günümüz teknolojisi ile desteklenmiş şekli olarak tanımlanabilecek çok istasyonlu barter sisteminde bilgisayar bağlantısı ile oluşturulan havuzlarda çok taraflı ve çok mallı işlemler gerçekleştirilmektedir.[30]

Çok istasyonlu barter sisteminde, barter organizasyonu bir mal veya hizmet havuzu oluşturmakta, üye firmalar bu havuza borçlanarak mal veya hizmet almakta ve borçlarını da kendi ürettikleri mal veya hizmetleri havuza sunarak ödemektedirler. Bu sayede satışı yapan firmanın alacağı garanti altına alınmakta, daha da önemlisi, iki istasyonlu (bilateral) sistemde olduğu gibi satışı yapan firma mal sattığı firmanın malını

[29] Yıldız, A.Murat ve Gümüşay, Serdar. "Barter Sistemi, Yapısı ve Avantajları ile Vergisel Boyutu". **Maliye Postası.** Yıl:24, Sayı:551, 15 Ağustos 2003. s.114
[30] Zügül, Muhittin. "Reform Ülkelerinin Dış Ticaretinde Barter ve Diğer Ödeme Şekilleri – Kırgızistan Uygulamaları" (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE, 1998), s.104.

alma zorunluluğu olmadan ihtiyacı olan mal veya hizmeti havuzdan karşılama özgürlüğüne sahip olmaktadır.[31]

Şekil - 2.2: Çok İstasyonlu (Multilateral) Barter

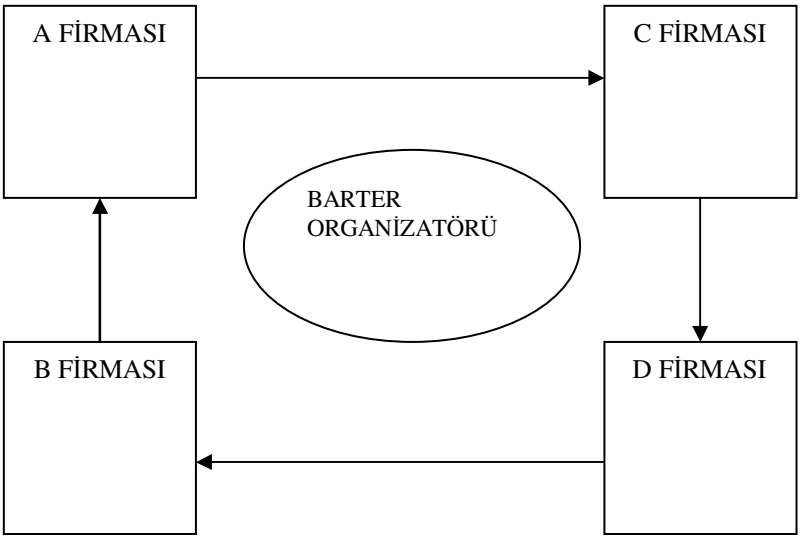

Kaynak: Polat, Dilek. "Bir Finansman Tekniği Olarak Barter Sistemi, İşleyişi ve Türkiye'deki Barter Uygulamaları" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Anadolu Üniversitesi, SBE, 2002), s.23.

2.5 Barter İşlem Çeşitleri

Barter sisteminde alıcı ve satıcı firma, mal veya hizmetin bedeli konusunda anlaştıkları gibi, ödemenin hangi oranda yapılacağı konusunda da anlaşırlar. Bu bağlamda ödemenin tamamının barter sistemi ile yapılıp yapılmamasına bağlı olarak barter işlemleri tam barter ve kısmi barter işlemi şeklinde gerçekleşebilmektedir.

[31] Gürsoy, Celal R. **21. Yüzyılda Bartır.** İstanbul: Kobit, 2005, s.8–9.

2.5.1 – Tam Barter

Barter sistemine üye firmalar arasında gerçekleşen alışverişin bedelinin tamamının barter sistemi ile karşılanması sonucu tam barter işlemi gerçekleşmiş olmaktadır. Gerçekleşen barter işlemlerinde yapılan barter oranı sistemin tahsilat garantisi altındadır.[32]

2.5.2 – Kısmi Barter

Alıcı ve satıcı aralarında anlaşarak ödemenin belli bir kısmının barter sistemi ile, kalan kısmın ise nakit veya çek ile yapılması konusunda anlaşabilirler. Bu şekilde gerçekleşen barter işlemleri kısmi barter işlemi olarak adlandırılmaktadır.

Kısmi barter işlemlerinde yapılan barter oranı sistemin tahsilat garantisi altındadır. Barter oranı dışında kalan ödeme ise satıcı firmanın kendi riskidir ve sonuçları için barter organizatörü sorumlu tutulamaz.[33]

2.6 – Barter Sisteminin Avantaj Ve Dezavantajları

Barter sistemi atıl kapasitelerin ürüne dönüştürülmesinde ve ürünlerin pazarlanmasında en düşük maliyetli yöntemlerden birisidir. Özellikle ekonomik kriz ortamında, daralan bir ekonomi için atıl kapasitenin ürüne dönüştürülmesinde pazarlama ve reklam fonksiyonları ile önemli bir modeldir.[34]

Barter sisteminin sahip olduğu birçok avantajın yanında, gerek sistemin yapısından gerekse de üyelerin hatalarından kaynaklanan bir takım dezavantajları vardır.[35] Barter sisteminin avantaj ve dezavantajları alt başlık olarak aşağıda incelenecektir.

---

[32] Söztutan, **a.g.e** 30.
[33] Söztutan, **a.g.e** 30.
[34] Küpçük, **a.g.e.** s.72.
[35] Funda Oduncuoğlu. "Konaklama İşletmelerinde Barter Sistemi Uygulamasının Pazarlama Fonksiyonuna Etkisinin Analizi-Barter Sistemine Üye Olan Konaklama İşletmelerine Yönelik Bir Uygulama" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Anadolu Üniversitesi, SBE, 2007), s.37.

2.6.1 – Sistemin Avantajları

Barter sisteminin sunmuş olduğu avantajlar on başlık altında aşağıda açıklanmıştır.

2.6.1.1 – Atıl Kapasiteleri Harekete Geçirir

Eksik kapasite ile çalışan bir firmanın kapasitesini artırması kendi kontrolü yanında bazı dış faktörlere de bağlıdır. Bu dış faktörlerden özellikle talep yetersizliğinin kalkması gerekir. Kriz dönemlerinde nakit ödemeyle alış veriş yapan müşteriler azınlıkta olduğundan dolayı kapasite kullanımı düşmekte, ayrıca firmaların kapasitelerini plansız bir biçimde artırması da bir takım problemlere yol açmaktadır. Kapasite artırılmasında karşılaşılan bir diğer sorun da, kredi imkanlarının kısıtlı olmasıdır. Çünkü kriz dönemlerinde yükselen kredi maliyetleri caydırıcı olmaktadır.[36]

Bir işletme stok fazlaları ile karşılaştığında üç farklı şekilde davranış sergileyebilir. İlk olarak peşin fiyatına vadeli satış yapabilir. Bu durumda söz konusu mal veya hizmet değerinin altında satılmış olur. İkinci olarak, firma stokları hızlı bir şekilde nakde çevirmek için spot piyasalara yönelebilir. Bu durumda da aynı şekilde söz konusu mal veya hizmet değerinin altında satılmış olur. Üçüncü olarak ise eğer stoklar uygun ise geri dönüşüm yapılarak ilk madde malzeme giderleri düşürülebilir.[37]

Atıl kapasiteyi değerlendirmenin diğer yolu ise barterdır. Barter sistemiyle çalışan şirketler, sisteme hangi ürünlerini ne miktarda sunacağına kendisi karar vermekte, bunu yaparken de öncelikle atıl kapasitelerini ve stokta bulunan mallarını arz etmektedirler. Bu özelliği sayesinde barter, özellikle stoklarla ilgili sorun yaşayan işletmeleri rahatlatarak stok maliyetlerinden kurtarır.[38]

2.6.1.2 – Likiditeyi Artırır

Barter sisteminden mal veya hizmet alan üye firma, bu ihtiyaçlarını karşılarken nakit ödeme yapmamakta, bu sayede firmanın nakit akım dengesi etkilenmemektedir.

---

[36] Tekşen, **a.g.e.** s.34.
[37] Arzova, **a.g.e.** s.19.
[38] Şimşek, **a.g.e.** s.33.

Özellikle finansman imkanlarının daraldığı ve maliyetlerin arttığı dönemlerde barter sisteminin sunduğu bu avantaj işletmeleri rahatlatmaktadır.[39]

Barter sisteminin karşılayamadığı ihtiyaç için firmanın sıkıntıya girmesi söz konusu değildir. Çünkü firma bu mal ve hizmeti zaten piyasadan satın alacaktır. Barter sisteminin karşıladığı her mal ve hizmet ise önceden planlanmamış bir tasarruf sağlayacaktır. [40]

2.6.1.3 – Faizsiz Mal Kredisi Sağlar

Barter sistemi, üyelerine finansman imkanı da sağlamaktadır. Barter sistemi ile mal veya hizmet satın alan üye firma, nakit ödeme yapmamaktadır. Barter sistemi üyelerine 9-12 ay arasında değişmekle birlikte genelde 12 aylık bir kredi imkanı sağlamaktadır. Barter üyeleri sistemden satın aldıkları mal ve hizmetlerin bedelini bu süre içerisinde kendi ürettikleri mal ve hizmetlerle ödemektedirler. Ancak bu süre içerisinde mal ve hizmet satışı yoluyla ödeme gerçekleşemez ise, sürenin sonunda borç nakit olarak ödenmektedir.

Barter sistemi üyelerine kullandırmış olduğu bu krediler sayesinde 12 aya kadar % 0 faizle sistemin çalıştığı para cinsinden kredi kullandırmış olmaktadır. Bu yönüyle diğer finansman tekniklerine göre, barter sistemi alternatifsiz bir finansman modelidir.[41]

2.6.1.4 – Satışları ve Karları Arttırır

Barter sistemi her şeyden önce üye firmaların satışlarını ve karlarını arttırmaktadır. Sektöre göre değişmekle birlikte barter sistemini kullanan firmaların satışlarının bir yıl içinde en az % 20 arttığı tespit edilmiştir. Bu oranın bazı sektörlerde % 65'lere çıktığı da belirtilmektedir.[42]

Barter sistemi ile yapılan satışlar, planlanmamış satışlar olduğundan dolayı firmalar beklemedikleri kazançlara sahip olmaktadır. Bu durum işletmelerin büyüyerek

[39] Oduncuoğlu, **a.g.e.** s.38.
[40] Arzova, **a.g.e.** s.20.
[41] Oduncuoğlu, **a.g.e.** s.38.
[42] Durmuş, Ahmet Fethi, **a.g.e.** s.170.

gelişmesini sağlamakta, yönetim üzerindeki satışların artırılması yönündeki baskıyı hafifletmektedir. Sisteme üye sayısının artmasıyla doğru orantılı olarak bu imkan da artacaktır.[43]

Barter sisteminde nakit para kullanılmamasından dolayı faiz yükü ortadan kalkmakta buda karlılığı artırmaktadır. Barter sistemi ile satış yapan firma ürününü brüt kar marjı üzerinden satmaktadır. Firmalar sabit işletme giderlerini normal ticari faaliyetleri için daha önceden yaptıklarından, sistem ile yaptıkları satış için ek bir masraf üstlenmemektedirler. Böylece normal şartlara göre daha yüksek bir kar marjı gerçekleşmekte ve firmanın rekabet gücü artmaktadır.[44]

2.6.1.5 – Ücretsiz ve Etkin Reklam İmkanı Sağlar

İşletmeler barter sistemi sayesinde ek bir pazarlama maliyetine katlanmaksızın internet ortamında mal ve hizmetlerini, yurtiçi ve yurtdışında bulunan barter sistemi üyelerine kolayca tanıtma, pazar payını büyütme ve atıl stokları pazarlama imkanına sahip olurlar.

Sisteme üye firmanın ürünleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler barter bilgi bankasına kaydedilmekte, barter bilgisayar programı ile bu bilgiler internet ortamında sisteme üye tüm firmaların kullanımına sunulmaktadır. Arz ile ilgili bilgilerin her an değiştirilebilir olması üyeye, ürünlerinin tanıtımında bir sene boyunca ücretsiz kullanabileceği dinamik barter pazarını sunmaktadır.[45]

2.6.1.6 – Yeni Pazarlar Yeni Müşteriler Yaratır

Yeni pazarlara mal veya hizmet satmak çok araştırma ve zaman gerektirmektedir. Barter sistemi bu araştırma ve zamanı harcamak zorunda kalmadan üyelere mal ve hizmetlerini yeni pazarlarda satma imkanı sunar. Barter

[43] Kanar, **a.g.e.** s.22.
[44] Söztutan, **a.g.e.** s.7.
[45] Çiçekçi, Nemci. "Barter'da Yeni Satış Teknikleri". **Barternews.** Yıl:1, Sayı:3,Kasım 1997, s.12.

organizasyonlarının birçoğu firmalara uluslararası pazarlardan yararlanma imkanı da sunar.[46]

Günümüzün teknolojik imkanlarının gelişmesi, her sanayi ve ticaret dalındaki firmaların birbirlerinden haberdar olabilmelerine, rakip firma davranışları ve ürün çeşitliliği gibi konularda birbirlerini yakından takip edebilmelerine fırsat vermektedir. Barter sistemi, kimin ne ürettiği, arz ve taleplerin kimden geldiği ya da kimin elinde ne tür mal veya hizmet olduğu gibi, çok iyi bir piyasa araştırmasıyla elde edilebilecek bu soruların cevabına rahatlıkla ulaşılabilmekte, firmalar bu bilgileri kendi ticari pozisyonlarının güçlendirilmesi yönünde kullanmaktadırlar.

Barter sisteminde alışveriş ancak sisteme üye firmalar arasında yapılmaktadır. Barter sistemi ile bir ticari işlemin gerçekleşmesi, bir üye alım yaparken bir diğer üyenin satış yapması demektir. Bu sayede barter üyeleri normal şartlarda hiç tanımadıkları ve satış yapma imkanına sahip olmadıkları firmalarla tanışmakta ve alışveriş yapmaktadırlar.[47]

Barter sistemine hem iç hem de dış pazarlardan talepler gelmesi sisteme üye olan her üyeye yeni Pazar imkanı yarattığından dolayı, sistemdeki üye sayısının artması da üye firmaların mal ve hizmet pazarlama imkanlarını artırmaktadır. Sisteme üye olan firmalar bu şekilde cirolarını artırmakla birlikte, ürettikleri mal ve hizmetleri para talep etmeden arz etiklerinden dolayı rakipleri karşısında önemli bir avantaj elde etmiş olmaktadırlar. Piyasa fiyatlarından ve nakit sorunu olmadan alım yapmak, bunun karşılığında da stoktaki ürünleri piyasa fiyatıyla satmak barter sistemiyle mümkün olmaktadır.[48]

2.6.1.7 – Tahsilat Riskini Sıfırlar

Barter sisteminde satış yapan üye firma satış anlaşmasını yapmadan önce alıcı firmanın bakiyesi kontrol edilerek, satıcı firmaya bir provizyon çıkarılıp numara verilmektedir. Buna satış onayı denilmektedir. Her işlem öncesi barter şirketinden onay

[46]Dorcpalam, Davacav. "Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter (Takas) Sistemi ve Muhasebeleştirilmesi" (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE, 2007),s.26.
[47] Tekşen, **a.g.e.** s.35.
[48] Gürsoy, **a.g.e.** s.30

alınmasının zorunlu olması satış yapan üye firmanın alacağının korunması anlamına gelmektedir. Yani üye firmalar barter şirketinin onayını aldıktan sonra satışı yaptıklarından dolayı alacağın garantörü barter şirketi olmaktadır. Alıcı firma iflas etse dahi, satışı yapan firma iflas eden firmadan değil sistemden alacaklı olmaktadır.[49]

2.6.1.8 – Enflasyona Karşı Korur

Barter sistemi değer kaybını önler. Sistemde alacak ve borçlar sistemde kullanılan yabancı paraya çevrildiği için üye firmalar devalüasyon ve enflasyondan korunmuş olur.[50]

2.6.1.9 – Üyelerini Rekabetin Zararlı Etkilerinden Korur

Barter sisteminde arz-talep dengesi gözetildiğinden dolayı aynı ürünü üreten çok sayıda firmaya sistemde yer verilmez. Bu sayede barter sisteminde üye olan bir firma, kendi sektöründe faaliyet gösteren rakip firmalarla karşılaşmamış olur. Barter şirketleri de bu az sayıdaki arz eden üyelerin arz ettikleri ürünlerin kalite fiyatını sürekli olarak denetlemektedirler. Bu sayede mal veya hizmetleri talep eden üye firmalarda hem aynı ürünü satan farklı satıcılarla karşı karşıya kalmamış hem de düşük maliyetlerle taleplerini karşılamış olmaktadırlar.[51]

2.6.1.10 – Güvenli ve Kolay İthalat İhracat İmkanı Sunar

Barter şirketleri, uluslararası pazarlarda da faaliyet göstermekte, sisteme üye olan firmalar dış ticaret işlemlerinde ek imkanlar elde edebilmektedirler.[52]

Barter şirketinin uluslararası pazarlarda barter sistemini birlikte uygulamak için anlaşma imzaladığı diğer barter şirketleri, dünyanın her yerinde barter ticareti yapan binlerce üyenin arz ve talebini sunmaktadır. Sisteme üye olan firmalar internet

[49] Arzova, **a.g.e.** s.22.
[50] Durmuş, Cem Niyazi. **a.g.e.** s.33.
[51] Tekşen, **a.g.e.** s.36.
[52] Arslan ve Aykutlu, **a.g.e.** s.20

ortamında diğer ülkelerdeki barter sistemine üye firmalarla dış ticaret riskleriyle karşılaşmadan ithalat, ihracat yapma imkanına sahiptirler. [53]

Türkiye gelişmiş ülkelerle yapmış olduğu ticarette açık vermektedir. Barter sistemi bu açığı kapatma imkanı sağlamaktadır. Barter sistemi ile bir ülke, mal satın aldığında karşılığında da mal satacaktır. Çünkü barter sistemi alım ve satım işlemlerinin dengede kurulduğu bir modeldir. Ayrıca yurtdışı pazarlarda barter sisteminin gelişmesi, yurt içi işlemlerinin sayısında ve çeşitliliğinde artışa neden olacaktır.[54]

2.6.2 – Sistemin Dezavantajları

Üye firmaların barter sistemiyle mal ve hizmet alış verişinde bulunmaları bazı sakıncalar ortaya çıkarabilmektedir. Bu sakıncalar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Sisteme sunulan malların düşük kaliteli, demode mallar olması söz konusu olabilmekte bu da sistemin cazibesini azaltabilmektedir.

- Hem alımda hem de satımda barter şirketine komisyon ödenmesi sisteme mesafeli yaklaşılmasına neden olmaktadır.[55]

- Özellikle spekülatif dalgalanmalardan çok etkilenen malları alıcı zamanında tedarik edemeyebilir. Dolayısıyla fiyat yükselişi ve malı zamanında temin edememekten kaynaklanan bir takım sorunlarla karşı karşıya kalınabilir.

- Barter sistemi zamanla işletmelerin birbirine bağımlığını arttırabilir. Dolayısıyla işletmeler normal koşullarda sadece sistemdeki üyelerle alış-veriş yapmak zorunda kalabilir [56]

- Barter sisteminde her firma hem alıcı hem de satıcı konumundadır. Bazı pazarlarda sadece alıcı olmak bazı pazarlarda ise satıcı olmak avantajlıdır.

---

[53] Söztutan, **a.g.e.** s.8.
[54] Şimşek, **Parasız Ticaret Barter,** s.80–81.
[55] Kanar, **a.g.e.** s.25.
[56] Dorcpalam, **a.g.e.** s.28.

Oysa barter sisteminde sadece alıcı olmak veya sadece satıcı olmak söz konusu olmadığından dolayı böyle bir avantajdan söz edilemez.

- Barter şirketinin barter ticaretinde sorumluluğunun çok fazla olması, iyi niyetli olmayan bir barter firması tarafından işletilen barter organizasyonunda faaliyet gösteren üye firmalara zarar verebilir.[57]

- Sistemden yapılan mal ve hizmet talebi sisteme sunulan mal ve hizmet talebinden fazla olabilmekte bu durumda arz-talep dengesini bozabilmektedir.

- Barter sisteminde ürününü satan üye firma, bunun karşılığında alacak bir mal ve hizmet bulamadığı zaman, nakit akışındaki dengeyi bozabilmektedir. Bu duruma düşen üye firma, ihtiyacı olmayan malları alma arayışına girebilmekte ve sisteme olan güvenini kaybedebilmektedir.

- Barter işlemleriyle ilgili henüz yasal bir düzenleme olmadığı için bu işlemlerle ilgili belgeler de yasalar çerçevesinde düzenlenmemektedir.[58]

2.7 – Barter Sisteminin Uygulandığı Bazı Sektörler

Barter sistemi, ticari hayattaki tüm mal ve hizmet alım satım işlemlerine uygulanabilmektedir. Ülkemizde barter sistemini kullanan sektörler sistemde sattıkları mal ve hizmet karşılığında çeşitli yan sektörlerden neler alabildiklerine bakmaktadırlar.[59] Aşağıda barter sisteminin Türkiye'de bazı sektörlerde kullanımı açıklanmıştır.

2.7.1 – İnşaat Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı

Dünya'da barter organizatörleri için en önemli sektörlerden birisi inşaat sektörüdür. Satış yapmakta zorlanan, dolayısıyla inşaatlarını tamamlayabilmek için yapı malzemesi ihtiyacını karşılayamayan inşaat şirketleri, barter sistemine üye oldukları

[57] Durmuş, Ahmet Fethi. **a.g.e.** s.173.
[58] Tekşen, **a.g.e.** s.39.
[59] Söztutan, **a.g.e.** s.77.

andan itibaren nakit para ödemeden ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri barter sistemi ile karşılama imkanına sahip olmaktadırlar.

İnşaat şirketleri barter sistemi sayesinde üretmiş oldukları gayrimenkulleri barter sisteminde gerçek değerinde, sisteme üye diğer firmalara satma - pazarlayabilme imkanına kavuşmaktadırlar. Böylelikle hem inşaat sektörü hem de yapı malzemeleri sektörü barter sisteminin sunmuş olduğu avantajlar sayesinde yeni girişimlere yatırım yapabilme imkanına sahip olmaktadırlar.[60]

İnşaat sektörü açısından Türkiye gerek yurt içi gerekse de yurt dışında yapılan yatırımlarda sürekli olarak artan bir potansiyele sahiptir. İnşaat sektöründe faaliyet gösteren firmalar barter sistemi ile karşıladıkları mal ve hizmetler ile nakit çıkışını azaltma imkanına kavuşmaktadırlar[61]

2.7.2 – Gıda Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı

Türkiye, topraklarında çok önemli ürünlerin yetiştiği hatta bazı ürünlerde dünyada önde gelen üreticilerden biri olmasına rağmen başta bilgi akışındaki eksiklikler olmak üzere birtakım sorunları hala yaşamakta, buda sektörde zaman zaman ürün fazlasına yol açmaktadır. Hem bu sorunlar hem de lüzumsuz aracılar yüzünden fiyatlar gereksiz olarak artmakta ve tüketim istenilen büyüklükte olmamaktadır.[62]

Barter sisteminin gıda sektörüne sağladığı en önemli hizmet, bilgi akışı sağlamak, bu sayede doğru yerde doğru ürünün arz edilmesiyle satışları artırmak olmaktadır. Gıda sektöründe ürüne nereden ihtiyaç duyulduğu yeterince hızlı biçimde bulunamadığından dolayı, söz konusu ürün üreticinin elinde kalmaktadır. Barter sistemi sayesinde üretici, ürünlerini etkin şekilde pazarlarken, sistemden traktör, nakliye, enerji ve gübre gibi pek çok ihtiyacını da barter sisteminden karşılayabilme imkanına kavuşmakta ve yeni müşterilere ürünlerini satma şansı elde etmektedir.

Türkiye'de gıda sektörü, barter sistemini yeteri kadar kullanmamakta ve yabancı ülkelerden gelen talepler yeterli karşılığı bulamamaktadır. Gıda sektöründe

[60] Şimşek, **Parasız Ticaret Barter.** s.140–141.
[61] Durmuş, Ahmet Fethi. **a.g.e.** s. 209–210.
[62] Söztutan, **a.g.e.** s.78–79

iletişim eksikliği ile uğranılan zaman kaybı gıdanın bozulmasından dolayı değerini hızla düşürmektedir. Gıda sektöründe barter sisteminin yaygınlaşması ile iletişim eksikliği giderilecek ve ürünlerin pazarlanması daha kolay olacaktır.[63]

2.7.3 – Tekstil Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı

Barter sistemi, Türkiye'de tekstil sektöründe henüz yaygın olarak kullanılmamaktadır. Avrupa ve Amerika'da ise dünya çapındaki bir çok tekstil markası kendi isimleriyle barter organizasyonları kurmuşlardır. Söz konusu şirketlerin barter organizasyonları kurmalarının amacı, yeni müşterilere ulaşmaktan çok ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri barter sistemi ile karşılayarak paranın maliyetinden kurtulmaktır. Türkiye'de birçok tekstil firması kendi markalarını üretmektense yabancı firmaların üreticisi olma yolunu tercih etmektedirler. Bu durum, tekstil sektöründe yurt içi piyasaya yönelik olarak üretim yapan üreticilerin krizlerden olumsuz yönde etkilenmesine ve tahsilatların gecikmesiyle de zor duruma düşmelerine neden olmaktadır.[64]

Tekstil sektörü modadaki hızlı değişimler dolayısıyla üretimin yılda dört kez planlanmasını gerektirmektedir. Tekstil firmalarının ayakta kalabilmeleri için, değişen trendi yakından takip ederek, iç ve dış piyasada rekabet edebilme şanslarını artırmaları gerekmektedir. Türk tekstilcisinin dünyaya kendini tanıtabilmesi ve hak ettiği yeri bulabilmesi, birçok küçük detayın bir araya gelmesi ve çok çalışmayla mümkün olacaktır. Bu nedenle Türkiye'de ağırlığını KOBİ (Küçük ve Orta Boy İşletme)'lerin taşıdığı tekstil sektörü mutlaka kaliteye önem vererek kendi markalarını yaratmalı ve sektör ile ilgili dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmelidir.

ABD ve Avrupa'daki tekstil firmalarında barter sisteminin yaygın olarak kullanılmasının asıl nedeni paranın maliyetidir. Bu yüzden söz konusu firmalar finansmanlarında çok gerekmedikçe kredi kullanmamakta böylece paranın maliyetinin yükselmesine engel olmaya çalışmaktadırlar. Bu yüzden, değişen trendler dolayısıyla

[63] Tekşen, **a.g.e.** s. 49–50.
[64] Tekşen, **a.g.e.** s. 50–51.

büyük maliyet sorunları yaşayan Türk tekstil sektöründe barter sistemi yaygınlaştıkça, hem iç piyasada hem de dış piyasada rekabet gücü büyük ölçüde artacaktır.[65]

2.7.4 – Hizmet Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı

Hizmet sektörü bünyesinde turizm, bankacılık, sigortacılık, sağlık gibi alt sektörleri bulundurur. Sektör içinde yer alan küçük ve büyük ölçekli işletmeler tüketicilere hizmet sunmaktadırlar. Ekonominin gelişme düzeyiyle doğru orantılı olarak gelişen bu sektör, içermiş olduğu emek yoğun üretim yani istihdam yaratma özelliği nedeniyle ekonomiye katkı sağlamaktadır.[66]

Hizmet sektörü bünyesindeki çeşitlilik nedeniyle barter sistemini yaygın olarak kullanmaktadır. Çünkü kullanılmayan hizmet kapasitesi barter sistemi ile değerlendirilme şansına sahip olmaktadır. Örneğin bir otelin doluluk oranının az olması, söz konusu otel için zarar anlamına gelmekte ve bunun giderilmesi mümkün olmamaktadır. Diğer günlerde kiralanan otel odaları o güne hitap ettiğinden dolayı, daha önce kaybedilen hizmeti telafi etmemektedir. Hizmet sektörünün kolay bozulabilirlik özelliği nedeniyle ortaya çıkan bu kayıp, barter sisteminin kullanılmasıyla giderilebilmektedir. Sisteme üye olan bir otel işletmesi, diğer üye firmalardan mal veya hizmet satın alması durumunda ihtiyaçlarını para ödemeden karşılama imkanına sahip olacaktır. Böylece otel işletmesi hem nakit çıkışını azaltmakta hem de boş kalan odalarını değerlendirerek atıl kalmasını engellemiş olmaktadır.

Barter sistemiyle hizmet sektörü, hizmetlerini somut varlıklara dönüştürme şansını elde etmektedir. Barter sistemi birçok mal ve hizmet için nakit harcamadan kredi kullanılmasını ifade ettiğinden ve hizmet sektörünün talebi de gerekli mal ve hizmetleri temin etmek olduğundan, hizmet sektöründe barter sistemi yaygın olarak kullanılmaktadır. Örneğin, hizmet sağlayan bir veteriner kliniği bir bilgisayara ihtiyaç duymaktadır. söz konusu veteriner kliniği barter sistemine üye olarak, sisteme üye ve bilgisayar arz eden firmalar ile anlaşarak bu ihtiyacını barter sistemi ile para

---

[65] Polat, Dilek. "Bir Finansman Tekniği Olarak Barter Sistemi, İşleyişi ve Türkiye'deki Barter Uygulamaları" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Anadolu Üniversitesi, SBE, 2002), s.86–87.

[66] Günlü, Ebru. "Turizm Sektöründe Takas (Barter) Sisteminin Kullanımı" **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.** Sayı:2, 2000, s.2

ödemeksizin karşılayabilecektir. Bilgisayar şirketi de alacağını, sisteme üye herhangi bir firmanın arz etmiş olduğu mal veya hizmeti alarak karşılamış olacaktır. Veteriner kliniği de sisteme üye bir firmanın sağlık hizmet ile ilgili bir talebini karşılayarak borcunu ödemiş olmaktadır. [67]

2.7.4.1 – Sigorta Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı

Sigorta şirketi, barter sistemine dahil olduğunda ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetleri nakit para kullanmadan kendi ürünü ile satın alma imkanına sahip olmaktadır. Sigorta şirketinin ürünü olan sigorta hizmeti, barter sisteminde sigorta hizmeti talep eden hazır müşterilerle karşılaşır. Bu sayede sigorta şirketi, pazarlama, tanıtım, pazar araştırması gibi ek maliyetlerle karşılaşmadan direkt satış yapar ve barter sisteminden alacaklı konuma gelir. Sigorta şirketi, piyasa beklentilerinin dışında gelişen barter satışları sonucunda elde ettiği barter kredisini, normalde nakit harcayarak yaptığı alımlarının bir kısmını sisteme üye firmalardan satın alarak değerlendirecektir. Sigorta şirketi, yapmış olduğu barter ticareti soncunda pazarlarını geliştirerek, harcamalarını kendi ürünü ile finanse etme şansına sahip olacaktır.[68]

Barter sisteminin sigorta şirketlerine sunmuş olduğu avantajlar aşağıdaki gibi sıralanabilir.[69]

- Barter organizatörü, barter sistemine üye firmaların sigorta potansiyelini tespit eder ve bu talepleri karşılaması için sigorta şirketinden talepte bulunarak, hem üye firmaların sigorta risklerini ortadan kaldırır hem de sigorta şirketinin satış yapabileceği hazır bir portföy sunar. Bu sayede sigorta şirketi, sisteme satış yaparak kendi ürünü ile girerek barter kredisi elde etmiş olur.

- Barter sisteminde faaliyet gösteren firmalar yangın, nakliyat, kaza, mühendislik gibi her çeşit sigorta hizmeti talep eden müşteri

[67] Günlü, **a.g.e.** s.6
[68] Dorcpalam, **a.g.e.** s.35.
[69] Şimşek, **Parasız Ticaret Barter,** s.138–139.

konumundadır. Sigorta şirketi belirleyeceği bir bütçe dahilinde satışlara aralıksız devam etme şansına sahiptir.

- Barter sistemine üye firmalarda çalışan personel de bireysel emeklilik, hayat, sağlık konulu sigortalar için büyük bir Pazar oluşturmaktadır.

- Sigorta şirketi, normal koşullarda kişi ve şirketler için sürekli ertelenen sigorta harcamalarını barter sistemi ile sunduğunda satış yapma avantajı sağlayacaktır.

- Satış işlemleri, barter organizatörünün garantörlüğünde peşin satış koşulları altında gerçekleştiği için satış bedeli anında cari hesap kayıtlarına dahil olmakta ve tahsilat sorunu yaşanmamaktadır.

- Sigorta şirketi Pazar oluşturma, satış-tanıtım faaliyetlerinde kullandığı promosyon ürünleri, ulaşım araçları, konaklama giderleri, toplantı organizasyonu ve reklam hizmetlerini barter sistemi ile temin eder. Diğer taraftan sigorta şirketi, bağlı bulunduğu şirketler veya kendi yatırım projeleri konusunda barter sisteminden faydalanma şansına sahiptir.

- Sigorta şirketi alımlarını kendi ürünü olan sigorta hizmeti ile yaptığından, hem nakit tasarrufu sağlamış hem de kendi ürünündeki kar marjı göz önüne alındığında oldukça uygun fiyatlarla alımı gerçekleştirmiş olacaktır.

2.7.4.2 – Turizm Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı

Ülkeler için turizm, yüksek istihdam yaratan, yüksek oranlı çarpan etkisi ile diğer sektörleri de tetikleyen, katma değer yaratan, ekonomik gelişmeyi ve döviz girdisini sağlayan, ekonomik kalkınmaya yardımcı olan bir sektör konumundadır.[70] Turizm sektöründe hizmetlerin tamamına yakını zamana bağlı olduğundan, sektörün pazarlanmasında alternatif ticaret kanallarının kullanılması gerekmektedir. Turizm sektörü ülke ekonomisi açısından önemli olduğu kadar barter sistemi içinde büyük

[70] Oduncuoğlu, **a.g.e.** s.48–49.

önem taşımaktadır. Turizm işletmelerinin doluluk oranlarının yeterli seviyede olmaması yüzünden işletmelerdeki mevcut kapasiteden istenildiği kadar yararlanılamamaktadır.[71]

Ülkemizin en önemli gelir kaynaklarından olan turizm sektöründe son yıllarda doluluk oranlarında sorunlar yaşanmaktadır. 600 bin yatak kapasitesine sahip Antalya bölgesinde yıllık doluluk oranı %49 oranında kalmaktadır. Barter sistemi atıl kapasitelerin doldurulmasında tıpkı bir turizm operatörü gibi hareket ederek doluluk oranının artmasına yardımcı olur.[72]

Turizm sektöründe işletmelerin maliyetini artıran boş odaların, barter sistemi ile nakit akışı bozulmadan değerlendirilmesi, barter sistemini turizm sektörü açısından oldukça önemli hale getirmiştir. Barter sistemi ile çalışan otellerde boş kalan odalar, barter sistemine üye diğer firmaların seyahat veya bayilik toplantısı talepleri ile karşılanmakta buna karşılık olarak da otellerin ihtiyaç duydukları mal veya hizmetler sistemden karşılanmaktadır. Bu sayede sisteme üye diğer firmalar nakit çıkışlarını artırmadan taleplerini karşılarken, oteller de hem atıl kapasitelerini değerlendirmiş hem de nakit kullanmadan ihtiyaçlarını karşılamış olmaktadırlar.

Barter sisteminin en kolay uygulanacak sektörlerden sayılan turizm sektöründe maliyet unsurunun oldukça önemli olması ve sektörün diğer sektörlerle de iç içe bulunması nedeniyle barter uygulaması, apart otellerden, devre tatil yatırımlarına, yat ve tekne üretiminden seyahat acentelerine, yiyecek-içecek işletmelerinden uçak ve otomobil kiralama şirketlerine kadar uzanan geniş bir yelpazeye hitap etmektedir. Diğer taraftan turizm işletmelerinin mobilya, dekorasyon hizmetleri, havalandırma ve ısıtma teçhizatı, temizlik, onarım gibi pek çok hizmete ihtiyaç duyması nedeniyle söz konusu ürünlerle ilgili üyelere de sistemde satış olanağı sağlanmakta ve işletmelerin ticaret hacimleri artmaktadır.[73]

Turizm sektörünün sezonlara göre yaşadığı canlılık da barter sistemini çekici kılmaktadır. Yaz turizminin yaşandığı bölgelerde yaz sezonlarının hareketli fakat kış sezonlarının tam tersine durgun geçiyor olması sisteme ilgiyi artırmaktadır. Kış

[71] Şimşek, **Parasız Ticaret Barter,** s.141.
[72] Gezer, Özge. "Turizm'e Türk Barter'dan Tam Destek", **Ekonomix,** Yıl:11, Sayı:124, 2008, s.52.
[73] Durmuş Ahmet Fethi, **a.g.e.** s.208–209.

sezonunda bu bölgelerde satışın olmaması, böylece maliyet unsurunun daha da önem kazanması, atıl kapasitenin gündeme gelmesi, nakit sıkıntısının yaşanması, barter sisteminin uygulanmasına mükemmel bir ortam sağlamaktadır.[74]

Barter sisteminin turizm sektörüne sunduğu en büyük avantajı, nakit para kullanmadan ticaret yapabilme imkanı olmakla beraber, aynı zamanda satışları artırarak yeni pazarlar ve müşteriler bulması, atıl kapasiteyi değerlendirmesi, ücretsiz kolay reklam sağlaması ve tahsilat riski olmayan en güvenilir satış sistemi olmasıdır. Düşük sezonlarda kiralayamadığı odaları veya toplantı salonlarını barter sistemine kiralayarak, tadilat ihtiyacından reklamına, personel taşımacılığından yemeğine kadar birçok ihtiyacını barter sisteminden elde ederek nakit tasarrufu sağlayabilmektedir.[75]

2.7.5 – Medya Sektöründe Barter Sisteminin Kullanımı

Barter sistemi uygulamasının en çok kullanıldığı sektörlerden birisi medya sektörüdür. Medya kuruluşları yeni müşterilere ulaşmak için, barter sitemini kullanarak büro makineleri, personel giderleri, promosyon vb. giderlerini barter sistemi ile karşılayabilmektedir. Barter organizatörleri, medya faaliyetleri için oluşturmuş oldukları departmanlar aracılığıyla medya şirketlerinin atıl kalan reklam kapasitelerini yüzde yüz barter, kısmi barter veya bazen nakit olarak satın almaktadır. Daha sonra bu reklam kapasiteleri, öncelikle büyük stokları olup problem yaşayan, üretim kapasiteleri düşen üye firmalara, stoklarındaki mal ve hizmet karşılığı pazarlanmaktadır. Bu sayede ulusal ve yerel medyada hem reklam pazarlanmakta hem de barter sistemine üye firmalar adına reklam satın alınarak, reklam verenler ile reklam alanlar aynı platformda toplanmaktadır.

Türkiye'de 2004 yılı verilerine göre reklam ve tanıtım cirosunun %10 – 15'i barter sistemi ile pazarlanmaktadır. Diğer taraftan yazılı basın, TV, radyo ve diğer reklam harcamaları şirketlerin bütçelerinde önemli bir meblağa ulaşmaktadır. Bu miktarların karşılanmasında nakit sorunu yaşayan kuruluşların barter sistemi ile reklam ihtiyaçları karşılanmaktadır. Aynı zamanda yurt dışındaki şirketlerin ulusal medyada

[74] Dorcpalam, **a.g.e.** s.37.
[75] Tekşen, **a.g.e.** s.54.

reklam ve tanıtım hizmetlerinden faydalanması sağlanmakta, yurt içindeki şirketlerin de yurt dışındaki medyayı kullanmaları sağlanmaktadır.[76]

Türkiye'de TRT (Türkiye Radyo Televizyonu) 2002 yılında 12 milyon dolar, 2003 yılında 10 milyon dolar, 2004 yılında yaklaşık olarak 40 milyon dolar barter ticareti yapmıştır. TRT, stüdyo inşaatı yapımı, binaların doğalgaza dönüşümü, vericilerin bakım ve tadilatı, her türlü yolcu ve kargo taşımacılığı gibi yüksek maliyetli birçok hizmeti barter sistemi ile sağlarken, reklam süresi doluluk oranı ve sponsorluk gelirlerinde de artış sağlamıştır.[77]

2.8 – Barter Sisteminin KOBİ'ler Açısından Değerlendirilmesi

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), yıllık 50 kişiye kadar çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosu beş milyon TL'yi aşmayan işletmeleri küçük işletme; yıllık 250 kişiye kadar çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosu yirmi beş milyon TL'yi aşmayan işletmeleri de orta boy işletmeler olarak tanımlamaktadır.[78]

KOBİ'ler kendi imkanları ve kısıtlı krediler ile ürünlerini arz ettiklerinden, büyük ölçekli şirketlere göre daha hareketli bir dolaşım kapasitesine sahiptir. Fakat yetersiz pazarlamadan dolayı işleyiş kısa süreli olmakta ve çoğu zaman finansman sıkıntısı KOBİ'leri zor duruma düşürmektedir.

KOBİ'ler için çok uygun finansman modeli olan barter sistemi ile, KOBİ'ler hem üretim için ihtiyaç duyduğu hammadde ve yardımcı malzemeleri hem de genel giderlerini barter sisteminden karşılayabilme imkanına sahip olmaktadırlar. KOBİ'ler, kısıtlı imkanları nedeniyle düşük kapasitelerde çalışarak, mümkün olan en az stok ile iş görmek durumundadırlar. Talep her zaman düzenli olmadığından, bazı dönemlerde bazı ürünlerin stok miktarı, arzu edilenin üzerinde olmaktadır. Ürünler normal satış

[76] Şimşek, **Parasız Ticaret Barter,** s.139–140.
[77] Durmuş Ahmet Fethi, **a.g.e.** s.215.
[78] KOSGEB, **KOSGEB Destekleri Yönetmeliği,** http://www.kosgeb.gov.tr/dosyalar/yonetmelik/pdf/yonetmelik_rev6.pdf, 17.02.2009.

teknikleri ile satılamadığından dolayı kısa zamanda elden çıkarmak için öncelikle fiyat indirimi yapılmakta, ardından da riskli satışa razı olunmaktadır.[79]

Ülkemizde KOBİ'ler barter sisteminden yeterince faydalanmamaktadır. 2001 yılında Kayseri'de yapılan bir araştırmaya göre barter sistemini kullanan şirketlerin oranı %5 gibi çok küçük bir orandır. Bu şirketler barter türlerinden olan perakende ve toptan barter yapmaktadırlar. Barter sistemini kullanan şirketler, barter sistemini kullanma amaçlarını; alacak riskinin ortadan kalkması, hızlı tahsilat, vadeli kredi imkanı ve reklam şeklinde sıralamışlardır. Barter sistemini kullanmayan işletmeler ise sistemden yararlanmama nedenlerini şu şekilde açıklamışlardır:[80]

- İhtiyaç duyulmaması,
- Bilgi sahibi olunmaması,
- Piyasada kolay bulunan malların barter sisteminde bulunmaması,
- Türkiye için uygulanmasının zor görülmesi,
- Barter kuruluşları ile yeterli diyaloğun bulunmamasıdır.

Barter sisteminin KOBİ'ler tarafından kullanılmasıyla birlikte stokta tutulan ürünler barter sistemine satılabilecek, bu sayede stok maliyetlerinden kurtulan KOBİ'ler cirolarındaki artışla birlikte karlarını da artırmış olacaklardır. Diğer taraftan sisteme sunmuş oldukları stok fazlaları ile ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri barter sisteminden karşılama fırsatına sahip olan KOBİ'ler nakit tasarrufu da sağlamış olmaktadır.[81]

2008 yılında Leasing'de KDV oranlarının %1'den %18'e çıkması, üretim makinelerini Leasing ile satın alarak üretimlerini artırmaya çalışan KOBİ'leri olumsuz etkilemiştir. Barter sistemi ile KOBİ'ler kendi ürünleri karşılığında teknolojik yatırıma sahip olabilmektedirler. Nakit taksitler yerine 3 ya da 5 yıl boyunca kendi üretimleriyle

[79] Dorcpalam, **a.g.e.** s.31.
[80] Uzay, Şaban ve Ergün Küçük. "Leasing, Factoring ve Barter Finansman Tekniklerinden KOBİ'lerin Yararlanma Düzeylerinin Araştırılması: Kayseri Uygulaması" **I.Orta Anadolu Kongresi: KOBİ'lerin Finansman ve Pazarlama Sorunları.** Nevşehir: KOSGEB, Ekim 2001, s.240-241
[81] Söztutan, **a.g.e.** s.83.

ödeme yapılmasını sağlayan Barter Leasing uygulamalarıyla sağlanan finansal destek KOBİ'lerin önünü açacaktır.[82] Ayrıca KOBİ'ler barter sisteminden satın alacakları eğitim hizmeti ile nitelikli işgücü sayısını artırma fırsatı yakalayacak ve işyerlerinin sigortalanması veya diğer sigorta işlemlerini barter kredisi ile ek bir maliyete katlanmadan sağlamış olacaktır.[83]

3 – KARŞILIKLI TİCARET TEKNİĞİ OLARAK BARTER

3.1 - Karşılıklı Ticaret (Countertrade)

Karşılıklı ticaret, belli bir para cinsinden fiyatı belirlenen mal veya hizmetin ülkeler arasında para karşılığında değil, yine bir mal veya hizmet transferi veya alacakların devri karşılığında alınıp satılması şeklinde tanımlanabilecek ticaret usullerini ifade eden bir üst kavramdır.[84] Karşılıklı ticaret, farklı ülkelerdeki özel firmalar arasında olabileceği gibi özel firmalar ile devlet arasında veya direk olarak devlet kuruluşları arasında da gerçekleştirilmiş olabilir. [85]

Firmalar veya ülkeler arasında gerçekleştirilen karşılıklı ticarette ithalat ve ihracat bir anlaşma ile birbirine bağlanmakta ve satıcı, sattığı mal ve hizmetler karşılığında alıcıdan belirlenen mal ve hizmetleri talep etmektedir.

Karşılıklı ticaret özellikle 1945'lerden sonra dünya ticaretinde önemli bir yere sahip olmayı başarmış bir ticaret sistemidir. Daha çok eski Doğu Bloğu ülkelerinin uygulamış olduğu sistem zamanla tercih edilen bir finansman tekniği olmuştur.[86]

Karşılıklı ticaretin geçmişi, 1930'lu yıllarda yaşanan ekonomik bunalım ve bunun sonucunda meydana gelen dünya ticaret ve ödemeler dengesinin çöküşüne kadar uzanır. Bu yıllarda birçok ülke takas niteliğindeki karşılıklı ticaret anlaşmalarına yönelmiştir. Özellikle Batı Avrupa ülkeleri, aralarında imzaladıkları karşılıklı ticaret anlaşmalarıyla dış ticaret ve ödemelerinde esaslı kontroller oluşturmuşlardır. Bu yıllarda

---

[82] Çan, Altan. "Barter ile Leasing Kredisi" **Ekonomix.** Yıl:11, Sayı:22, Mart 2008, s.52.
[83] Şimşek, **Parasız Ticaret Barter,** s.146.
[84] Oktay, Nüvit. "Karşılıklı Ticaret Sistemi (Countertrade) - Dünyadaki ve Türkiye'deki Uygulaması". (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Anadolu Üniversitesi, SBE, 1986), s.7.
[85] Seyidoğlu, Halil. **Uluslar arası İktisat Teori Politika ve Uygulama,** 15.Baskı, İstanbul: Güzem Can Yayınları, 2003, s.657.
[86] Dorcpalam, **a.g.e.** s.23.

Almanya'nın uygulamış olduğu ekonomik politikanın da etkisiyle, karşılıklı ticaret anlaşmaları önem kazanmıştır. Almanya bu yıllarda imzalamış olduğu karşılıklı anlaşmalarla Doğu Avrupa ve Latin Amerika'dan ihtiyacı olduğu hammadde ve gıda ürünlerini karşılamış, birçok ülke de hem Almanya hem de diğer ülkelerle kurdukları ilişkilerle karşılıklı ticaretten faydalanmışlardır.[87]

1950'li yıllarda Latin Amerika'nın güneyinde ticaretin tamamı karşılıklı ticaret şeklinde yapılmıştır. 1960'lı yıllarda Çin ve Sovyetler Birliği ile Batı arasındaki karşılıklı ticaret gelişmiş ve Doğu-Batı arasındaki ticaret daha esnek ve çok taraflı bir şekle dönüşmüştür. 1970'li yıllarda yaşanan petrol krizinin etkisiyle OECD ülkeleri ile Çin ve Doğu Bloğu ülkeleri arasındaki karşılıklı ticaret anlaşmaları artmıştır.[88]

Günümüzde gelişmiş ülkelerin askeri ve sivil teçhizat ihtiyaçlarını karşılıklı ticaret anlaşmalarıyla karşıladıkları görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin bir kısmı karşılıklı ticareti yasal düzenlemelerle kurumsallaştırma yoluna gitmişlerdir. Burada en önemli örnek Endonezya'dır. Endonezya'daki 500 bin doları aşan kamu ihalelerine teklif veren yabancıların %100 oranında Endonezya malı almaları şartı getirilmiştir.[89]

Karşılıklı ticaret işlemi üç ayrı sözleşmeden oluşur. Birinci ve ikinci sözleşme açık bir satım sözleşmesine benzer. Üçüncü sözleşme bu iki sözleşmeyi birleştirir, birinin ifasını, diğerinin ifa edilmesine bağlar. Bu şekilde üç ayrı sözleşmenin yapılmasının nedeni, gerektiğinde müracaat edebilmeleri için bankalara ek yasal imkanlar sağlayarak riskin azaltılmasıdır.

Karşılıklı ticaret anlaşmalarında ödemenin mutlaka paradan başka bir şeyle yapılması zorunluluğu yoktur. Tamamen mal veya kısmen mal, kısmen para kullanılabilir. Malla birlikte hizmet, teknoloji transferi, konvertibl döviz ödeme aracı olabilir.[90]

---

[87] Harcar, Zeynep. "Karşılıklı Ticaret ve Türkiye Örneği". (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 1989), s.5.
[88] Harcar, **a.g.e.** s.7.
[89] Bingöl, Mehtap. **Karşılıklı Ticaret. Türkiye İş Bankası İktisadi Araştırmalar Müdürlüğü,** 1993, s.16.
[90] Keskin, Ayşe Dilşad. **Barter Sözleşmesi.** Ankara:Turhan Kitabevi, 2004, s.11.

Karşılıklı ticaret anlaşmalarında yükümlülüklerin yerine getirilme süresi birkaç günden yirmi yıla kadar değişebilmektedir. Karşılıklı ticarete konu olan mallar ise, yerleşik kanallardan ve uluslararası fiyatlardan satılabilmesi mümkün hammaddelerdir.

Dünya ticaretinde önemli bir yer tutmasına rağmen WTO (World Trade Organization), IMF (International Monetary Fund) ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar, karşılıklı ticaret tekniklerinin çok taraflı serbest ticaret sisteminin amaçlarına zarar verdiği, ülke çapında olumlu sonuçlar doğurmasına rağmen dünya ticaretinde olumsuz sonuçlar doğurduğu gerekçesiyle pek fazla tasvip etmemektedirler.[91]

3.2 – Karşılıklı Ticaret (Countertrade) Anlaşmaları

Barter dışındaki diğer countertrade anlaşmalarının türlerine ilişkin olarak literatürde görüş birliği yoktur.[92] Aşağıda, uluslararası ticarette yaygın olarak kullanılan karşılıklı ticaret (countertrade) türleri incelenecektir. Bunlar;

a) Geri Alım (Buyback)

b) Dengeleme (Compensation)

c) Karşı Alım (Counterpurchase)

d) Üçlü ticaret (Switch)

e) Kliring

şeklinde sıralanabilir.

3.2.1 – Geri Alım (Buyback)

Geri alım anlaşması, fabrika, ekipman pazarlayıcılarının ithalatçı ülke ile söz konusu yatırımın gelecekteki üretimi ile ödeme konusunda anlaştıkları bir trampa şeklidir.[93] Geri alım anlaşmaları gelişmiş ülkelere hammadde sağlamanın bir yolu olarak da kullanılmaktadır. Batılı gelişmiş firmalar az gelişmiş ülkelerde madencilik,

[91] Keskin, **a.g.e.** s.13.
[92] Keskin, **a.g.e.** s.13.
[93] Aslan, **a.g.e.** s.84.

enerji gibi alanlarda büyük yatırımlar yapmakta karşılığında ise üretilen petrolün bir kısmını satın almaktadır. Bu işlem gelişmiş ülkelere ihtiyaç duydukları hammaddenin sağlanmasını garanti ederken, az gelişmiş ülkeye de bu sayede teknoloji transferi gerçekleşmektedir.[94]

Geri alım anlaşması, iki ayrı sözleşmenin üçüncü bir sözleşmeyle birbirine bağlanması ile meydana gelir. Bu sözleşmelerin ilki, herhangi bir malı değil üretim tesislerini veya yöntemlerini konu edindiğinden, satıcı firma için büyük önem taşır. Karşı tarafa hangi teknolojinin ne ölçüde aktarılacağı, satıcının markasının kullanılıp kullanılmayacağı, girilecek pazarlara kısıtlama getirilip getirilmeyeceği gibi hususlar ilk sözleşmede yer alır.

Sınai tesislerin kurulması, üretime geçilmesi ve ihracata başlanması için gereken süreye, geri alım yükümlülüğünün başlaması için belirlenen tarihe kadar geçecek süreyi de eklediğimizde, geri alım anlaşmasında sözleşme süresi 20-25 yıla kadar çıkabilmektedir.[95]

3.2.2 – Dengeleme (Compensation)

Dengeleme (Compensation) anlaşmaları, ihracatçının ihraç etmiş olduğu malın bedelinin tümünü veya bir kısmını mal olarak almayı kabul ettiği bir satış yöntemidir.[96]

Dengeleme anlaşmaları, genellikle gelişmiş ülkelerin uçak, nükleer santral ve elektronik tesisler gibi ileri teknoloji gerektiren alanlarda az gelişmiş ithalatçı ülkenin üzerindeki döviz baskısını dengelemek amacıyla başvurdukları bir satış yöntemidir. Bu sayede az gelişmiş ithalatçı ülkede yüksek teknolojili sanayi tesislerinin kurulması sağlanmış olur.[97]

1970'li yıllarda SSCB ve Çekoslovakya gibi Doğu Avrupa ülkeleri Türkiye'de birçok endüstrinin kurulmasına katkıda bulunmuştur. Bu endüstriler arasında demir-çelik, alüminyum, petro-kimya, enerji santralleri gibi tesisler yer almaktadır. Türkiye bu

[94] Seyidoğlu, **a.g.e.** s.662.
[95] Keskin, **a.g.e.** s.15.
[96] Şahin, Arif. **İhracatta Ödeme Şekilleri.** Ankara: İGEME, 2008, s.33.
[97] Seyidoğlu, **a.g.e.** s.663.

ülkelerin katkısı ile gerçekleştirilen projelerin kredi borçlarını ve faizlerini mal olarak ödemiştir.[98]

3.2.3 – Karşı Alım (Counterpurchase)

Karşı alım yoluyla ticarette, özel bir firmanın yabancı bir devlete mal satması ve belli bir süre geçtikten sonra da o ülkeden mal satın alması söz konusudur. Karşı alımda birbirinden bağımsız iki sözleşme mevcuttur. Bunlardan birincisi satış, ikincisi ise karşı satış (karşı alım) sözleşmesidir. Bu iki sözleşmeyi birbirine bağlamak içinde üçüncü bir sözleşme yapılır.[99]

Özel firmanın mal sattığı ülkeden alım yapma zorunluluğu ithalatçı ülke isteklerinden kaynaklanmaktadır. Yabancı devlet özel firmaya, malını almak için onun da kendi ülkesinden mal satın alması koşulunu öne sürer.

Karşı alım anlaşmasında iki işlemin birbirine bağlanmış olmasının yanında bir diğer belirgin özelliği de her bir işlem için ödemenin ayrı ayrı konvertibl dövizlerle yapılmasıdır. Yani ihracatçı malını sattığında karşılığını nakit döviz olarak tahsil etmekte ve ithalatı gerçekleştirdiğinde de ödemeyi yine dövizle yapmaktadır.[100]

Geçmiş dönemde Doğu Bloğu ülkelerine lüks ve tüketim malı niteliğindeki ürünleri ihraç edebilmenin tek yolu karşı alım taahhüdünde bulunmaktı. Çünkü eski Doğu Bloğu ülkeleri lüks tüketim mallarının ithalatına döviz ayırmamaktaydılar. Karşı alım yöntemi ile ticarette ilk satış ve karşı satın alımın eş zamanlı olarak gerçekleşmesi şart değildir. Karşı alım yükümlülüğünün yerine getirilmesi birkaç aydan 3–4 yıla kadar uzayabilir.

Karşı alıma örnek olarak 1966 yılında Yugoslavya'nın Mc Donnel Douglas firmasından almış olduğu DC–9 uçaklarının karşılığını, bu firmaya jambon, şarap, kuru sebze gibi mallar satarak ödemesini ve Fransa'nın Exocet füzeleri karşılığında Irak'tan petrol satın almasını örnek olarak verebiliriz.[101] Karşı alıma bir örnek olarak da Türkiye

[98] Pehlivan, Özgür. **Karşılıklı Ticaret Nedir.** İGEME, 1991, s.33.
[99] Zügül, **a.g.e.** s.106.
[100] Seyidoğlu, **a.g.e.** s.661.
[101] Durmuş, **a.g.e.** s.15.

ile SSCB arasında 1984 yılında imzalanan doğalgaz anlaşmasını verebiliriz. Buna göre Türkiye almış olduğu doğalgaz bedelini dövizle ödemeyi, Rusya ise doğalgaz ihracından elde ettiği dövizlerin %65-70'i kadarını Türkiye'den ihraç mal alımında kullanmayı taahhüt etmiştir.[102]

3.2.4 – Üçlü ticaret (Switch)

Üçlü ticaret anlaşmasında ithalatçı ülke para veya mal ile ödeme yerine, borcuna karşılık olarak üçüncü bir ülkeden olan alacağını göstermektedir. Bu uygulamada para veya mal üçüncü ülkeden sağlanmaktadır. Bu uygulamada pazarlarda zincir şeklinde alıcılar, satıcılar ve aracılar oluştuğundan dolayı sistem oldukça karmaşıktır.[103]

Üçlü ticaret daha çok iki taraflı kliring anlaşmalarında dengeleme için kullanılan bir önlemdir. İki taraflı kliring anlaşmalarında taraflardan biri, dönem sonunda diğer tarafın almış olduğundan daha fazla mal almış olabilir. Bu durumda kendisinden mal alınan taraf, kliring hesabında bir krediye sahip olmuştur. Kredi sahibi ülkenin diğer taraftan almak isteyeceği hiçbir ürün bulunmaması halinde ortaya bir sorun çıkar. Üçlü ticarette bu ülke, karşı tarafın mallarını satın almak isteyebilecek bir üçüncü taraf bulur ve sahip olduğu krediyi bu ülkeye kullandırır. Karşılığında ise iskontolu nakit elde etmiş olur. Üçlü ticarette üçüncü tarafın bulunması için yürütmüş olduğu faaliyet karşılığında üçlü ticaret firması (switch trader) da belli bir komisyon alır.[104]

Üçlü ticaret anlaşması, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra özellikle İsviçre ve Avusturya'da başlatılmış ve gerçekleştirilmiştir. Üçlü ticaret, karşılıklı satın alım anlaşmaları gereğince, bir batılı şirketin ihracatından sonra gelişme yolunda olan eski Doğu Bloğu ülkesi mallarının karşı satın alımında görülür. Karşılıklı satın alım anlaşması çerçevesinde mallarını teslim alan şirket, bu malları satamama durumu

[102] Pehlivan, **a.g.e.** s.32.
[103] Tekşen, **a.g.e.** s.26.
[104] Keskin, **a.g.e.** s.17.

karşısında bir batılı switch şirketine belli bir fiyat indirimiyle malları devrederek döviz elde eder.[105]

3.2.5 – Kliring

Dengeleme, mahsup gibi anlamlara gelen kliring, genellikle bir devlet ve bir özel firma arasında gerçekleştirilmesine rağmen iki devlet arasında yapılmasına da rastlanır. Kliring yöntemiyle ticaretin gerçekleşebilmesi için öncelikle iki ülke arasında, bu ticaretin süre ve şartlarını belirleyen ikili ticaret ve ödeme anlaşması yapılması gerekir. Böylece taraflar kararlaştırılan süre içinde birbirlerinin eşit değerdeki ürünlerini satın almayı taahhüt etmiş olurlar. [106] Bu işlemde iki ülkede kliring ofisleri kurulur. Kliring ofisleri devlet tarafından ayrı bir kuruluş olarak kurulabileceği gibi Merkez Bankaları da bu görevi üstlenebilir.[107]

İthalatçılar ithalat bedellerini ulusal paraları cinsinden ülkelerindeki kliring ofisinde açılan ilgili hesaba öderler. Merkez Bankası aynı yabancı ülkeye mal satan ihracatçıların alacaklarını ilgili hesapta birikmiş olan bu paralarla öder. Bu sayede ihracat gelirleriyle ithalat giderleri denkleştirilmekte ve döviz kullanılmadan ticaret gerçekleştirilmektedir. Kliring sisteminde kullanılan uluslararası konvertibl dövizler sadece hesap birimi olarak kullanılır.

Kliring ile amaçlanan, ülkeler arasında dengeli ticaret ilişkilerin kurulması olduğundan, hesapların izlenmesi ve dengeyi sürdürmek bakımından kliring hesaplarını tutmakla görevli kuruluşlar arasında yakın bir işbirliği sağlanır. Kliring hesaplarının ülkelerden biri aleyhine sonuçlar verdiği durumlarda iki ülke arasındaki dış ticarette bazı sorunlar baş gösterir. Mesela ihracat, İthalattan fazla olursa hesapta yeterince fon birikmediğinden dolayı ihracatçılara mal bedelleri ödenemez. Bu gibi durumlarda ticaretin kesintiye uğramaması için taraflar karşılıklı olarak birbirlerine kredi limiti

[105] Durmuş, Ahmet Fethi. "Ticari İşlemlerde Barter Uygulaması ve Muhasebeleştirilmesi:Türkiye'nin Rusya ve Türk Cumhuriyetleri ile Ticari İşlemleri Üzerine Bir Araştırma" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İnönü Üniversitesi, SBE, 2007), s.141.
[106] Keskin, **a.g.e.** s.16.
[107] İyibozkurt, Erol. **Uluslararası İktisat**. 4. Baskı, Bursa:Ezgi Kitabevi, 2001, s.241

tanırlar. Zaman içinde bir hesaptan diğerine geçmesi mümkün olan bu krediler swing (hareketli) kredileri olarak adlandırılmaktadır. [108]

3.3 – Barter'ın Karşılıklı Ticaret Teknikleri İçindeki Yeri

Barter kelimesi zaman zaman karşılıklı ticaretin tüm türlerini karşılamak için de kullanılmaktadır. Ancak karşılıklı ticaret işlemlerini; "taraflardan birinin, belirlenen malları temin etmek ya da bu malların karşılanmasına aracılık ederek karşılığında diğer taraftan ya da onun tayin edeceği bir başkasından, malları satın almayı veya bu malların satın alınmasına aracılık etmeyi üstlendiği işlemler" olarak tanımlayan Birleşmiş Milletler Uluslar arası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'na göre barter sözleşmeleri karşılıklı ticaret tekniklerinden biri olarak değerlendirilmektedir.[109]

Karşılıklı ticaret (Countertrade), tamamı nakit kullanılarak gerçekleştirilmeyen bir uluslararası satış şeklidir. Ticareti yapılan mallara, malla yapılan ödemenin organına, ödeme zamanına ve işlemlerde yer alan tarafların sayısına bağlı olarak kullanılan genel bir tanımdır. Barter ise countertrade' in alt başlıklarından biri olup[110], Barter'da malın malla ya da hizmetle değiştirilmesi öngörülmektedir. Diğer karşılıklı ticaret tekniklerinde genellikle tarafların ödemeyi para ile yaptıkları iki karşılıklı satış işlemi söz konusudur. Barter sisteminde, yapılan mal ve hizmet takasında ise para kullanılmaz. Para ile ödeme yerine malın malla değiştirilmesi söz konusudur.[111] Barter sistemini diğer karşılıklı ticaret tekniklerinden ayıran bir diğer özelliği ise, diğer karşılıklı ticaret tekniklerinin hemen hemen hepsinin iki taraf arasında (bazen iki ülke, bazen iki firma) gerçekleşmesine rağmen, barter sisteminin çok taraflı işlemler bütünü olmasıdır.[112]

Barter işlemlerinde tek bir sözleşme vardır. Bu yönüyle uluslararası ticarette kullanılan satım sözleşmelerine benzerler. Barter sözleşmelerinde yer alan hükümlerin çoğu, uluslararası satım sözleşmelerindekilerle aynı olmakla birlikte bazı önemli farklılıklar söz konusudur. Bu farklardan ilki, Barter'da farklı iki mal söz konusu olduğundan sözleşme şartlarının iki ayrı şekilde kaleme alınması gerekir. İkinci olarak

---

[108] Seyidoğlu, **a.g.e.** s.659.
[109] Keskin, **a.g.e.** s.19.
[110] Arzova, **a.g.e.** s.7.
[111] Keskin, **a.g.e.** s.19.
[112] Belen, Herdem. **Barter Sistemi Hukuki Yapısı ve İşleyişi.** 1.Baskı. İstanbul:Beta Basım, 2007, s.9.

normalde akreditif ile sağlanan teminatın başka yöntemlerle sağlanmasını öngören hükümlere sözleşmede yer verilmelidir. Son olarak işlemin karmaşıklığı nedeniyle sözleşmenin açık bir dille kaleme alınması ve doğması muhtemel sorunlara karşı sözleşmede tarafları koruyucu hükümlere yer verilmesi büyük önem taşımaktadır.[113]

Barter işlemi, bir protokolle birbirine bağlanmış olmakla birlikte daima iki farklı sözleşme içeren diğer karşılıklı ticaret tekniklerinden, tarafların yükümlülüklerini birbirine bağlayan tek bir sözleşmeye dayanması itibari ile ayrılır. Bununla beraber bu tek sözleşme ile gerçekleştirilecek mal değişimini kolaylaştırmak için yardımcı sözleşmeler yapılabilir. Bu sözleşmeler, malın, nasıl ve hangi yolla taşınacağını belirleyen ulaşım sözleşmesi, taşıma işleminin sigortalandığı sigorta sözleşmesi ve sözleşme ile belirlenen malların zamanında ve yerinde teslimini garanti eden teminat sözleşmesi olarak sayılabilir. Bu yardımcı sözleşmelerinin sözleşmeye konu olan her iki mal içinde ayrı ayrı yapılır.[114]

Uluslararası ticarette barter, 1930'lu yıllarda yaşanan ekonomik krizin etkisiyle yoğun olarak kullanılmaya başlanmış, 1940 ve 1950'li yıllarda savaş sonrası Avrupa ülkelerinin ekonomik problemlerine bağlı olarak ticaretin önemli bir kısmı barter işlemleriyle yapılmıştır. 1950'li yılların sonlarından itibaren kotaların kaldırılıp ikili ticaret anlaşmalarının çok taraflı hale gelmesi ve IMF, Dünya Bankası, GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) gibi uluslararası kuruluşların kurulması ile birlikte iki taraflı barter oldukça azalmıştır. 1980'lere kadar petrol Barter'ı şeklindeki anlaşmalarla sınırlı olarak devam eden Barter ticareti, bu korumacılığın artması, faiz oranlarının az gelişmiş ülkeleri borç batağına sürükleyecek kadar yükselmesi ve petrol piyasalarındaki çöküş nedeniyle yeniden canlanmış ve az gelişmiş ülkelerin yanı sıra petrol ihracatçısı ülkeler ile gelişmiş ülkeler de Barter ticaretini kullanmaya başlamışlardır.[115]

[113] David, N. Koschik. "Structuring Barter and Countertrade Transactions". Bart Fisher ve Kathleen M. Harte (Ed.), **Barter İn The World Economy.** Newyork: Praeger, 1985, s.39.
[114] Koschik, **a.g.e.** s.39.
[115] Keskin, **a.g.e.** s. 20–21.

4 – BARTER SİSTEMİNİN UNSURLARI

4.1 – Barter Sisteminin Tarafları

Barter sisteminin tarafları, Barter'a aracılık eden barter organizatörü ile mal veya hizmet arz-talep eden üye firmalardan oluşmaktadır.

4.1.1 – Barter Organizatörü

Barter organizatörü, barter sistemini işleten, sistemin sürekli ve sağlıklı bir şekilde işlemesini sağlamakla yükümlü olan ticari bir kurumdur. Üye firmalar arasında aracı bir kurum olarak çalışan Barter Organizatörü, barter işlemlerinin organizasyonunu sağlar, hangi firmaların organizasyona üye olabileceğine karar verir, üye firmaların Barter sisteminden faydalanma biçim ve esaslarını belirler, sistemde çalışan üye firmaların cari hesap ve diğer kayıtlarını tutar ve kurmuş olduğu işletim sistemiyle bilgi akışını ve üyelerin birbirini takip etmelerini sağlar.[116]

Barter organizatörü, yapılan işlemlerin tutarı üzerinden hesaplanan bir komisyon elde etmekte ayrıca üyelerinden sisteme giriş ücreti ile aylık veya yıllık olmak üzere aidat talep edebilmektedir. Barter organizatörü değişik örgütlenme modellerine göre kurulmuş olabilir. Firmanın merkezi yönetim yerinin yanı sıra şube ve bayilikleri de bulunabilir. Sistemin daha iyi çalışabilmesi ve üye katılımının artması için franchising anlaşmaları kapsamında brokerlarla da çalışılmaktadır.[117]

4.1.1.1 – Kuruluş Şartları

Barter şirketinin kurulması ve faaliyet göstermesi ile ilgili henüz yasal bir mevzuat düzenlenmediğinden dolayı, Barter organizatörleri yürürlükteki ticaret ve borçlar kanunu hükümlerine göre kurulmakta ve buna göre faaliyet göstermektedirler. Bundan dolayı Barter organizatörleri A.Ş. (Anonim Şirket) veya Ltd. (Limited) şirket

[116] Şimşek, **a.g.e.** s.47.
[117] Arzova, **a.g.e.** s.12.

olarak kurulmakta ve esas sözleşmesinde yazılı olan ticari faaliyetlerle ilgili üyeleri arasındaki takas işlemlerini gerçekleştirmektedirler.[118]

4.1.1.2 – Temel Faaliyetleri

Barter organizatörü, üye firmalar arasında bir aracı kurum gibi çalışmakta ve üyeler arasındaki alışverişin barter sistemi ile gerçekleşmesini organize etmektedir. Barter organizatörü her üyesi için bir takas hesabı açar. Bu hesaplarda ABD doları, Euro, TL gibi bütün üyeler tarafından kabul gören para birimleri, takas birimi olarak kabul edilmiştir. Üyeler işlemlerini bu hesap birimi üzerinden gerçekleştirirler. Üye firmalar, barter sistemi ile satın alma durumunda, bir banka mektubu ile garantilemek şartıyla bir "satın alım limiti" açabilirler. Bu limit, faizsiz ve komisyonsuz olarak çalışan bir kredi gibidir ve belirli bir süre içinde sisteme mal sunularak kapatılması gerekmektedir. Üyeler arasındaki alışverişi tutmuş olduğu cari hesaplarda izleyen barter organizatörü, borçlunun, ürünü ile borcunu ödemesini ve alacaklının da alacağını sistemden ürün alarak tahsil etmesini düzenlemektedir.

Barter organizatörü sistemin işleyişini kontrol ve denetim altında tutabilmek amacıyla üyeler arasındaki alışverişi bazı şartlara bağlamaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir:[119]

- Barter işlemlerinde mutlak barter çeklerinin kullanılması,
- Barter çeklerinin alıcı ve satıcı tarafından usulüne uygun olarak doldurulması ve imzalanması,
- Alıcının kredibilite durumu,
- Satıcının Barter organizatörü genel merkezinden satış izni alması,
- Alacakların nakit olarak istenememesi ve tahsil edilememesi,

[118] Şişmek, M.Sırrı. "Barter Ticaret İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi'' (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 1997), s.23.
[119] Yıldız ve Gümüşay, **a.g.e.** s.113-114.

- Barter üyelerinin cari hesaplarındaki borç veya alacakların başka üyelere veya üçüncü kişilere devredilememesi,

- Barter ile satış yapmak istemeyen bir üyenin cari hesabındaki tüm bakiyeyi nakit olarak ödediği takdirde siparişi reddedebilmesidir.

Üyeler, her ay gönderilen cari hesap dökümü bilgilerini kabul edebilecekleri gibi onbeş gün içinde genel merkeze yazılı olarak itiraz etme hakkına da sahiptirler.[120]

Barter organizatörü ile yapılan sözleşmelerin niteliğine ve faaliyet gösterilen ülkenin kanunlarına göre, üye firmaların ve barter organizatörünün taahhütlerini yerine getirmemesinden dolayı doğacak sorumluluklar değişiklik gösterebilmektedir. Bir barter organizatörünün, üye firmalara en iyi şekilde hizmet sunabilmesi için taşıması gereken bazı temel özellikler şu şekilde sıralanabilir.[121]

- Yüksek sermaye ve teknoloji,

- Sistemin işleyişine hakim, ekonomik gelişmeleri yakından takip eden etkili bir yönetim anlayışı,

- Verileri en iyi şekilde analiz edecek bilgi işleme imkanları,

- Gelişmiş bir iletişim ağı,

- Görev tanımlarının açık bir şekilde yapıldığı iyi örgütlenmiş bir organizasyon yapısı,

- Değişik sektörleri barındıran geniş ürün yelpazesi sunan verimli bir ticaret ağı.

[120] Erkan Mehmet. "Yeni Bir Finansman Aracı:BARTER". **Vergi Dünyası.** Sayı:221, Ocak 2000. s.96-97.
[121] Oduncuoğlu, **a.g.e.** s.22-23.

4.1.1.3 – Barter Organizatörünün Örgütlenmesi

Barter organizatörü, ülke genelindeki firmalar arasında mal ve hizmet akışını barter sistemi ile organize etmektedir. Ülke genelinde faaliyet gösteren bütün firmalara hizmet veren bir örgütlenmeyi gerçekleştirmesi gerekmektedir. Barter organizatörü sistemin uygulanacağı ülkede, aktif ve potansiyel müşterilerin ihtiyacına cevap verecek bir örgütlenme yapısına sahip olmalıdır.[122]

Barter şirketlerinde organizasyon, Anonim Şirket ve Limited Şirketlerdeki ana organlardan teşekkül etmektedir. Ancak barter şirketlerinin sermaye şirketi olarak kurulma zorunluluğu bulunmadığından, barter şirketlerinde yönetim kurulu, genel müdürlük ve genel müdürlüğe bağlı çeşitli hizmet müdürlükleri ana yapıyı oluşturmaktadır.

Barter şirketlerinde, barter organizasyonunun yapısından kaynaklanan zorunluluklar nedeniyle hızlı bilgi iletişiminin sağlanması gerekmektedir. Bu yüzden Barter Bilgi İşlem Müdürlüğü önemli bir fonksiyon üstlenmiştir. Barter üyelerinden gelen arz ve taleplerin takip edildiği ve sistemin pazarlama fonksiyonlarını icra eden operasyon müdürlüğü ve pazarlama müdürlükleri barter şirketinin organizasyonunda önemli bir yere sahiptir. Bunun yanında barter şirketinin diğer barter şirketleri ile ilişkilerinin takip edildiği Dış İlişkiler Müdürlüğü, şirketin organizasyonunda önemli fonksiyon yüklenmiş olan diğer bir birimdir.[123]

Bir barter organizasyonunun ana örgüt yapısına aşağıda kısaca değinilmiştir.

4.1.1.3.1 – Genel Merkez

Barter organizatörü için genel merkez, sistemin tamamıdır. Bilgi bankası olarak kullanılan barter online programının ana kayıtları burada bulunmakta ve sürekli güncellenmektedir. Barter şirketinin muhasebesi, üye firmaların cari hesapları, bilgi işletim sistemi, üyelerin işlemlerini takip eden brokerlar ve call center burada bulunmaktadır.

---

[122] Şimşek, **Parasız Ticaret – Barter.** s.48-49.
[123] Erkan, **a.g.e.** 98.

Bütün bilgiler genel merkezde bulunan bilgi işletim sisteminde toplanıp, sınıflanmakta, kullanıma hazır hale getirilmekte ve üye firmalara servis yapılmaktadır. Bilgi işletim sistemi her türlü güvenliği sağlanmış olarak, otomatik back-up sistemiyle beraber genel merkezde tutulmakla birlikte bir başka yerde yedekleme sistemiyle de güncel olarak korunabilmektedir.[124]

4.1.1.3.2 – Şube

Barter organizatörü, ülkenin önemli merkezlerinde ve potansiyeli yüksek bölgelerde kendilerine bağlı şube açarak barter faaliyetlerini yönlendirmektedirler.

4.1.1.3.3 – Bayi

Barter organizatörü ile imzalamış olduğu franchasing anlaşması çerçevesinde barter ticareti ile uğraşan kuruluşlardır.[125]

4.1.1.3.4 – Broker

Barter ticaretini, barter organizatörü ile imzalamış oldukları franchasing anlaşması çerçevesinde bağımsız olarak kendi başına yapan, firmaları sisteme üye yapan, üye firmaların sistemi kullanmalarına aracılık eden ve firmaların gerçekleştirdikleri işlemlerden komisyon elde eden gerçek veya tüzel kişilerdir. Barter organizatörleri sistemin pazarlanması ve üyelerin daha çok çalıştırılması işinde profesyonel brokerları kullanmaktadırlar.[126]

4.1.2 - Barter Sistemi Üyesi

Barter sistemi imkanlarından yararlanmak için sisteme üye olmak gerekmektedir. Üye, barter sistemine katılmak isteyen ve bunu barter organizatörü ile imzalamış olduğu sözleşme **(Ek-1)** ile yazılı olarak bildiren, bu sözleşme uyarınca sistemin getirdiği kurallara uyacağını taahhüt eden ve sisteme dahil olmak için barter

[124] Şimşek, **Parasız Ticaret – Barter.** s.49.
[125] Söztutan, **a.g.e.** s.15.
[126] Erkan, **a.g.e.** s.98.

organizatörünün belirlemiş olduğu giriş ücreti, aylık ve yıllık aidatları zamanında ödeyen herhangi bir işletmedir.[127]

Genel olarak Pazar ve sektör kısıtlaması olmaksızın her firma barter sistemine üye olabilmektedir. Üyeler bazen belli bir süre için bazen de yalnızca bir işlem için üye olabilmektedirler.[128] Ancak sadece barter organizatörünün müracaatını onayladığı firmalar sisteme üye olabilmektedir. Bunun nedeni, barter sisteminin sağlıklı ve dengeli bir biçimde çalışmasında güdülen amaçtır.[129]

Üye firmalar mal veya hizmet arz-taleplerini barter organizatörüne bildirmek zorundadırlar. Barter organizatörü kendisine bildirilen arzı veya talebi internet yoluyla diğer firmalara bildirir. Bu şekilde üye firmaların oluşturmuş olduğu arz-talep bilgi bankası meydana gelmiş bulunmaktadır. Sisteme üye her firma internet yoluyla diğer firmaların arz veya talep bilgilerine ulaşabilmektedir.[130]

Üye firmalara adeta piyasa araştırması hizmeti veren bu bilgi bankası sayesinde, piyasaya yeni bir ürün çıkarmayı planlayan bir üye firma;

- Bu malla ilgili bir talep olup olmadığı,
- Talebin kimden geldiği,
- Bu talebe karşılık kimlerin arz bildirdiği,
- Satışın kaça yapıldığı,
- Barter oranı,
- Tekrar satış yapılıp yapılmadığı,
- Talebin sürekliliği, azalıp arttığı,
- Renk, model ve marka,

[127] Arzova, Burak. Barter İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi, **Mali Çözüm.** Sayı:54, Ocak-Şubat-Mart 2001, s.70-71.
[128] Çımat, Ali ve Mehmet Avcı; Türkiye'de Barter Sisteminin Hukuki Dayanağı ve Muhasebeleştirilmesi, **Mali Çözüm,** Yıl: 12, Sayı:60, Temmuz-Ağustos-Eylül 2002, s.154.
[129] Küpçük, **a.g.e.** s.34.
[130] Durmuş, Ahmet Fethi. **a.g.e.** s.163

gibi bilgilere ulaşabilmektedir.[131]

Genel olarak firmalar barter sistemine belirli bir bedel karşılığında bir sene için üye olmaktadırlar. Cari hesabında bakiyesi olan üye firmanın sözleşmesi her yıl için uzatılır. Barter sisteminden gelen talebi değerlendirmek isteyen, ancak bir sene için üye olmayan firmalar ise sadece bir işlem için üye olabilmektedirler. Bu durumda firma hem satışını yapmakta hem de ürününün bedelini mal ve hizmetle tahsil edebilmektedir. Fakat yapmış olduğu satış bedelinden fazla değerde alım yapamaz. Alacağını tahsil ettikten sonra da cari hesabı kapatılır.[132]

Barter sistemine üye olan firmaların, bütün ihtiyaçlarını barter sistemi ile karşılamak ve tüm ürünlerini barter sistemi vasıtasıyla satmak gibi bir mecburiyetleri yoktur. Barter üyesi firmalar uygun gördükleri ürünleri sisteme arz ederler ve uygun gördükleri ürünleri de sistemden alırlar.

Üyeler, hangi ürünleri, ne kadar, ne zaman sisteme sunacaklarına karar verme özgürlüğüne sahiptirler. Değişen şartlara göre sunmuş oldukları arz listelerini istedikleri zaman güncelleyebilirler. Fakat üyeler yapmış oldukları bu değişiklikleri barter organizatörüne bildirmek zorundadırlar.[133]

Özel kişiler, bir arzları olmadığından dolayı barter sistemine üye olamazlar. Ancak, barter sistemine üye firmalarda çalışanlar, o firmanın hesabı üzerinden ve maaşlarından kesilmek üzere düzenlenen özel bir anlaşma ile barter sisteminden yararlanabilirler. Bu sayede barter sistemini kullanan özel kişiler faizsiz kredi kullanmış gibi olur.[134] Barter sistemine üye firma da çalışanların maaşlarını öderken, kullanılan barter miktarını düşerek nakitten tasarruf eder.[135]

4.1.2.1 – Üyelik Şartları

Barter sistemine üye olma şartlarını maddi şartlar ve maddi olmayan şartlar diye ikiye ayırabiliriz.

---

[131] Gürsoy, Celal. **Barter El Kitabı**, 1. Basım, İstanbul: Akmat Akıoğlu Matbaacılık, 1999, s.10-11.
[132] Şimşek, Parasız Ticaret – Barter. s.68-69.
[133] Küpçük, **a.g.e.** s.35.
[134] Gürsoy, **a.g.e.** s.45.
[135] Küpçük, **a.g.e.** s.36.

4.1.2.1.1 – Maddi Şartlar

Barter sistemine üye olan her firmadan aylık veya yılık aidat ücreti adı altında bir bedel alınmaktadır. Bazı barter organizatörleri bu bedeli nakit alırken bazıları da üye firmaları ürünleri karşılığında borçlandırmaktadır. Bazı barter organizatörleri üyelik aidatının dışında bir de giriş ücreti almaktadırlar. Ayrıca üye firmaların gerçekleştirmiş oldukları işlemlerden işlem komisyonu adı altında bir bedel alınmaktadır. Genelde işlem komisyonu hem alıcıdan hem de satıcıdan nakit veya barter ile tahsil edilmekle birlikte, sadece satıcıdan veya sadece alıcıdan tahsil edilen işlem komisyonu uygulamalarına da rastlanmaktadır.[136]

4.1.2.1.2 – Maddi Olmayan Şartlar

Temelde bir vergi numarası olan bir ticari işletme sisteme üye olabilmektedir. Fakat barter sistemini yöneten barter organizatörleri üye kabulünde farklı kriterler uygulayabilmektedirler. Genel olarak bütün barter organizatörlerinin uygulamış olduğu iki temel kriter vardır. Bunlardan ilki üye olacak firmanın piyasa kredibilitesidir.. Barter sisteminde güvenilir, saygın firmaların bulunmasına dikkat edilir. Bu, barter organizatörünün işlem cirosunu artırması ve çalışma hızını bakımından gerekli olan bir ölçüttür. İkinci unsur ise barter sistemindeki arz-talep dengesidir. Her ürün ve her sektör için arz-talep dengesi planlanmakta ve aynı işi yapan kısıtlı sayıda firma sisteme üye yapılmaktadır.[137]

4.2 – Barter Sisteminde Kullanılan Belgeler

Barter sisteminde kullanılan kağıtlar bu sisteme özgü olup taşıdıkları özellikler itibariyle birbirinden farklılıklar göstermektedirler. Barter sisteminde kullanılan kağıtlar aşağıdaki gibidir.

- Arz Bildirim Formu
- Talep Bildirim Formu

[136] Şimşek, M. Sırrı. **"Barter Ticaret İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi",** s.25-26.
[137] Söztutan, **a.g.e.** s.26.

- Barter Çeki
- Cari Hesap Ekstresi
- Barter İşlem Dekontu
- Kuruluş Tanımlama Formu

4.2.1 – Arz Bildirim Formu

Üye firmanın, üretmiş olduğu mal veya hizmetlerle ilgili bilgileri barter sistemine girmek için kullandığı belgenin adıdır **(Ek-2)**. Barter sistemine üye olan firma, sistemde hangi mal ve hizmetlerinin satılacağını kendisi tespit eder. Üye firma üretmiş olduğu malların hepsini veya bir kısmını satmakta serbesttir. Fakat arz ettiği ürünü ve miktarı talep geldiğinde satmak zorundadır. Üye firma, sunmuş olduğu arz listesinde, barter organizatörünü bilgilendirmek şartıyla değişiklik yapabilme hakkına da sahiptir.[138]

4.2.2 – Talep Bildirim Formu

Üye firmanın, sistemden talep ettiği, ihtiyaç duyduğu mal veya hizmetlerin özellikleri, miktarı gibi bilgilerin sisteme girilmesi amacıyla kullanmış olduğu belgedir**(Ek-3)**.

Üye firma barter sistemi ile satın almak istediği, ancak bilgi işletim sisteminde bulamadığı mal ve hizmetlerle ilgili bu belgeyi kullanmaktadır. Üye firma, talebi ile ilgili ayrıntılı bilgileri bu belge sayesinde beyan eder. Üye, bu formda ihtiyacı olan mal veya hizmetin adını, kalitesini, miktarını, karşılanması istenen süreyi bildirir.

[138] Şimşek, **"Barter Ticaret İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi".** s.60.

Formdaki bilgiler ile aranan mal veya hizmeti üreten veya satan firmalar barter organizatörü tarafından belirlenerek, barter sistemine üye olması konusunda ikna edilir.[139]

4.2.3 – Barter Çeki

İki üye firma arasında gerçekleşen alım satım işlemlerinde bir ödeme tahsilat aracı olarak kullanılan, üzerinde yapılan işlemin tutarının Amerikan Doları, Euro veya TL cinsinden yazılı olduğu mal veya hizmeti alan tarafından imzalanıp, kaşelenen, barter sisteminin kıymetli evrakına verilen isimdir(**Ek-4**).[140]

Barter çekleri barter sisteminde iki amaçla kullanılmaktadır.

1 – Birinci olarak, gerçekleşen işlem bilgilerinin alıcı, satıcı ve barter organizatörü için saklama ve gerektiğinde ispat etme fonksiyonu için kullanılma zorunluluğu vardır.

2 – İkinci olarak, barter sisteminin bir kıymetli evrakı olarak kullanılır. Alacağına karşılık olarak üye firmaya ciro edilir. Üye firma bu çekleri sisteme üye firmaların mallarını satın almak için kullanır. Bu amaçla kullanılan çekler, üçüncü şahsa ciro edilemez ve sadece üzerinde yazılı olan ürün ve firma için kullanımı istenebilir.[141]

4.2.4. – Cari Hesap Ekstresi

Üyelere her ay gönderilen cari hesap ekstresi, üyelerin cari hesap durumlarını göstermektedir.

Hesap ekstresi üye firmayı belirlenen dönemler içerisinde gerçekleştirdiği işlemler ile ilgili bilgilendirme için kullanılır. Üye firma hesap ekstresi sayesinde durumunu kontrol eder. Yanlışlıklar var ise barter organizatörünü haberdar eder. Eğer belirli bir süre içerisinde itiraz etmez ise hesapların doğruluğunu kabul etmiş sayılır.[142]

---

[139] Durmuş, Cem Niyazi. **a.g.e.** s.25-26.
[140] Küpçük, **a.g.e.** s.38.
[141] Durmuş, Cem Niyazi. **a.g.e.** s.26.
[142] Erkan, **a.g.e.** s.100.

4.2.5 – Barter İşlem Dekontu

Gerçekleşen her barter işlemi için işlemin yapılabileceğini gösteren ve üzerinde sistemin satılabilir yetki kod numarası bulunan bir evraktır. Uygulamada barter çekleri barter işlem dekontu işlevini görmektedir. Çünkü barter çekleri üç suret şeklinde düzenlenmektedir. Birinci suret barter şirketinde, ikinci suret satıcıda, üçüncü suret ise alıcıda kalmaktadır.[143]

4.2.6 – Kuruluş Tanımlama Formu

Sisteme yeni üye olan firmanın başlangıçta doldurmuş olduğu, firma bilgilerini içeren sistem evrakına denir**(Ek-5)**. [144] Üye firmanın ayrıca fax ile işlem yapabilmek için fax taahhütnamesi adlı belgeyi **(Ek-6)** doldurması gerekir. Sisteme üye olan firmalar ayrıca satın alma yaptığı ve yapabileceği firma bilgileri **(Ek-7)** ve satış yapmayı planladığı firma bilgilerini içeren belgeleri **(Ek-8)** doldurarak organizatör firmaya verir.

4.3 – Barter Sistemin İşleyişi

Barter sisteminde nakit yerine sistemin diğer üyelerine satılan mal ve hizmetlerden kazanılan krediler kullanılmaktadır. Barter sisteminde mal ve hizmetler havuzu oluşturulmakta ve üye firmalar bu havuza borçlanarak mal ve hizmet almakta, borçlarını da kendi mal ve hizmetlerini bu havuza sunarak ödemektedirler.[145]

Barter sistemi ile çalışmak için sisteme üye olmak gerekmektedir. Barter organizatörü, kendisine yapılan üyelik başvurusunu sistemin başarısını dikkate alarak değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda başvurunun kabul edilmesi veya reddedilmesi durumu olabileceği gibi üyeliğin ileri bir tarihe ertelenmesi de söz konusu olabilmektedir.

Barter organizatörü başvuruyu kabul ettikten sonra üye olacak firmadan yıllık üyelik bedelini ödemesini ve üye firma ile ilgili birtakım belge ve evrakların teslim

[143] Söztutan, **a.g.e.** s.32.
[144] Şimşek, **Parasız Ticaret – Barter.** s.158.
[145] Arslan ve Aykutlu, **a.g.e.** s.12.

edilmesini ister.[146] Barter organizatörünün üye firmadan istediği belge ve evraklar farklılıklar göstermekle birlikte genel olarak aşağıdaki gibidir:[147]

- Son Yıla Ait Vergi Levhasının Fotokopisi,
- Şirket Kuruluş Gazetesi,
- İmza Sirküleri,
- Ticaret Odası Faaliyet Belgesi,
- Sanayi Odası Kapasite Raporu,
- İş Merkezi Tapu Fotokopisi,
- İşyeri Kira Sözleşmesi (Kendine ait işyeri olmayanlar İçin),
- Onaylı Bilanço ve Gelir Tabloları,
- Şirket Faaliyetlerini Anlatan Tanıtım Yazısı,
- Arz Bildirim Formu,
- Talep Bildirim Formu.

İstenen belge ve evraklar tamamlandıktan ve sözleşme imzalandıktan sonra barter organizatörü, üyelik için başvuran firmaya kendi belirlediği süre içerisinde işlem yapma yetkisi verir. Sadece sözleşme imzalamış olmak, barter sisteminde işlem yapmak için yeterli değildir. İşlem yapma yetkisi alan üye firmaya barter organizatörü bir cari hesap açar. Bu cari hesap sayesinde barter organizatörü, üye firmanın barter sisteminde gerçekleştirdiği alım ve satım işlemlerinin bedellerini sistemde kullanılan para cinsinden muhasebeleştirir.

[146] Kanar, **a.g.e.** s.15-16.
[147] Küpçük, **a.g.e.** s.42.

Barter organizatörü üye firmalara, sisteme ait barter çeki, arz bildirim formu, talep bildirim formu gibi barter faaliyetlerinde kullanılacak belgeleri teslim eder. Ayrıca üye firmaya barter işlemlerinde yardımcı olması amacıyla bir müşteri temsilcisi (broker) tahsis eder.

Üyenin satmak istediği mal veya hizmetlere ait bilgiler barter firmasının arz listesine; barter sisteminden almak istediği mal veya hizmetlere ait bilgiler barter organizatörünün talep listesine barter firması tarafından kaydedilir. [148]

Üye firmalar tarafından arz ve talep formlarına doldurulan bu mal ve hizmetlerin tüm üye firmalar tarafından görülmesi sağlanır. Bütün üye firmaların internet üzerinden yapılacak bu bildirimi görebilmeleri için yeterli donanımı olan ve internet bağlantılı bir bilgisayara sahip olmaları gerekir. Barter sisteminde üye firmalar bilgisayar ağıyla birbirlerine, merkeze ve merkezdeki bilgi bankasına bağlıdır. Barter sisteminde çoklu takas söz konusu olduğu için bir üye firma, başka bir üye firmaya mal veya hizmet arz ederken aynı zamanda üçüncü bir üye firmadan mal veya hizmet talep edebilir.[149]

Üye firma satışa ilişkin olarak bildirdiği mal veya hizmetini istediği zaman artırma, azaltma veya değiştirme hakkına sahiptir. Ancak barter organizatörü ile imzalamış olduğu sözleşme hükümlerinin bu hak için bazı sınırlamalar getirmesi söz konusu olabilmektedir. Barter organizatörünün bu değişikliği onaylamasıyla birlikte söz konusu değişiklik yeni haliyle işlerlik kazanmaktadır. Yapılan değişikliğin barter firmasına bildirilmemesi bazı uygulamalarda üyeliğin feshine neden olabilmektedir.

Üye firma, kendi mallarına barter sisteminden talep geldiği zaman alıcı firma ile birebir görüşerek fiyat, kalite, miktar ve teslimat şartlarında anlaşır. Sattığı mal veya hizmet bedelinin karşılığı olarak barter çekini kabul ederek mal veya hizmetin TL bedeline denk düşen sistemde kullanılan para karşılığı barter sisteminden alacaklı olur. Barter sistemi ile mal veya hizmet satan üyenin alacağını, barter sisteminde yer alan mal veya hizmetleri satın alarak tahsil etmesinde barter organizatörü garantör firmadır. Üye

[148] Durmuş, Cem Niyazi. **a.g.e.** s.21-22.
[149] Hatunoğlu, Zeynep ve Mesut, Bilginer. "Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Barter" , **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Sayı:12, Cilt:12, 2003, s.71.

firmanın barter organizatörünün bu garantörlüğünden faydalanabilmesi için, yaptığı her satışta barter firmasının genel merkezinden satış kodu alması şarttır. Üye firmanın satış kodu almadan yapmış olduğu satışlarda barter organizatörü garantörlük yapmamaktadır.

Barter organizatörü, üye firmanın barter sistemi ile mal veya hizmet satın alması için üye firmaya satın alma kredisi açar. Üye firmanın barter sisteminde yaptığı mal veya hizmet satışından doğan alacağı satın alma kredi limiti anlamındadır. Üye firma alacak miktarı kadar barter pazarından mal veya hizmet satın alabilir. Bazı barter organizatörleri üye firmadan işleme başlamadan önce teminat mektubu isteyip, bu teminat mektubu tutarında kredi limiti açarken bazıları ise eğer üye yaptığı satış bedelinden daha fazla değerde mal veya hizmet alımı yapmak istiyorsa teminat istemektedir. [150] Banka teminat mektubu, gayrimenkul ipoteği, devlet tahvili, hazine bonosu gibi varlıklar genel kabul gören teminat türleridir.[151]

Barter organizatörü, üye firmaya, barter pazarından satın aldığı ve karşılığında borçlandığı her mal veya hizmetin bedelini, satın almış olduğu tarihten itibaren barter sistemi ile ödemesi için sözleşmede hükme bağlanan süre kadar vade tanır. Bu vade genellikle dokuz ile oniki ay olmaktadır. Üye firma, satın aldığı mal veya hizmetin bedelini dokuz veya oniki aylık süre içerisinde barter sisteminde satış yaparak ödeyemezse, borcunu bu vade sonunda bir seferde nakit olarak sistemde kullanılan para cinsinden, belirlenen borç için her geçen ay için gecikme faizi ile beraber ödemek zorundadır.

Üye firmalar barter sisteminde yaptıkları alım ve satım işlemlerinde mal veya hizmetlerin bedelinin makul olup olmadığını, mamul kalitesini, teslimat süresini, mamule ilişkin miktar bilgilerinin uygun olup olmadığını kendi serbest iradeleri ile değerlendirerek karar verirler. Barter organizatörünün tahsis etmiş olduğu broker, bu gibi değerlendirmelere etki yapmaz ve üye firmalara kendi belirlediği şartlara uyma konusunda baskı yapamaz. Barter sisteminde üye firmalar mal veya hizmetin fiyatından, kalitesinden ve diğer özelliklerinden tamamen kendileri sorumludur. Bunlardan doğan sorumluluk barter organizatörünü bağlamamaktadır. Ayrıca alıcı ve satıcı arasında

[150] Oduncuoğlu, **a.g.e.** s.35.
[151] Dorcpalam, **a.g.e.** s.19.

ortaya çıkabilecek herhangi bir sorunda barter organizatörü, ne alıcı ne de satıcı lehine veya aleyhine taraf olmamaktadır.[152]

Barter sisteminde gerçekleşen alım ve satım işlemleri için barter organizatörünün düzenlediği barter çekleri kullanılmaktadır. Alım satım işlemlerinde alıcı firma satıcı firmaya barter organizatörünün çekini düzenleyerek verir. Düzenlenen barter çekine satış yetki kodu yazılır. Bu çek üzerinde mal veya hizmetin sistemde kullanılan para (Dolar, Euro, TL) cinsinden bedeli, satış tarihi, satış yetki kodu, alıcı ve satıcı firmaların cari hesap kod numaraları ile imza ve kaşeleri yer alır. Satıcı firma almış olduğu iki nüsha barter çekinin birinci nüshasını sözleşmede belirlenen süre içerisinde barter organizatörüne ulaştırır. Barter organizatörü almış olduğu çeki alıcı ve satıcının hesaplarına kaydeder. Böylece alıcı ve satıcı arasındaki mal alış ve satışı gerçekleşir. Satıcı firma, faturayı alıcı firmaya keser ve mal tesliminden sonra aralarında herhangi bir borç alacak ilişkisi kalmaz. Bundan sonraki borç alacak ilişkisi barter organizatörü ile alıcı ve satıcı arasındadır. Barter organizatörü ise bu işlemden alıcıdan ve satıcıdan veya sadece alıcıdan/satıcıdan komisyon ücreti alır.[153]

Barter firması, bu alım ve satımları cari hesaplarda sistem için belirlenmiş para cinsinden tutar ve cari hesabı hareket gören üyesine belirli aralıklarla hesap özeti gönderir. Hesap özetini alan üyenin eğer bir itirazı var ise daha önce de değinildiği gibi, sözleşmede belirlenen süre içerisinde yazılı olarak barter organizatörüne başvurması gerekir. Barter sisteminde gerçekleştirilen alış veya satış işlemlerinin TL değeri sistemde kullanılan yabancı paranın TCMB efektif satış kuru ile belirlenir.

Üye firma, kendine yeni ortak alınması, üçüncü kişiler tarafından kendisine açılan dava ve takipler ile yönetimi etkileyebilecek her türlü gelişmeleri barter firmasına bildirir. Üye firma IRTA (Uluslararası Barter Örgütü)'nın belirlemiş olduğu ahlak kurallarına uymak zorundadır.[154]

[152] Arzova, **Barter İşlemleri,** s.17.
[153] Tekşen, **a.g.e.** s.19–20.
[154] Durmuş, Ahmet Fethi. **a.g.e.** s.166–167.

Örnek: Barter İşlemi

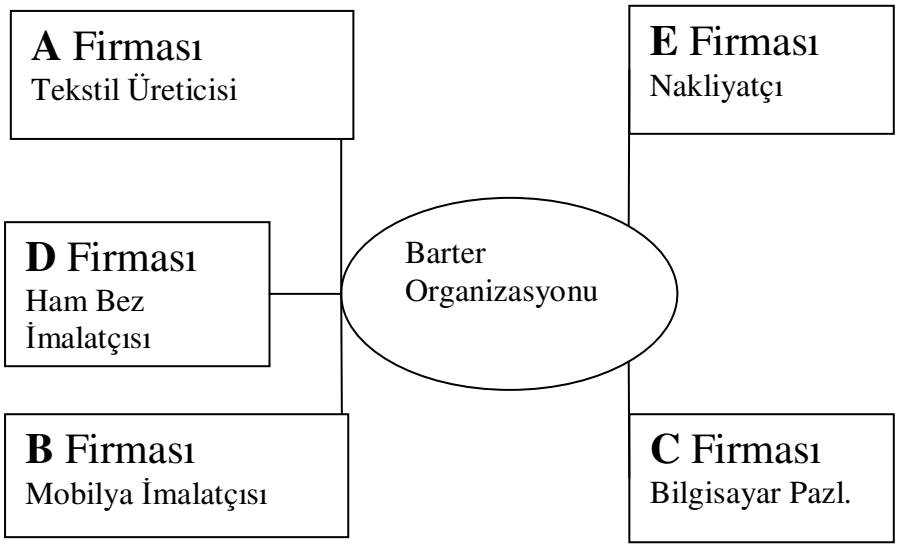

Kaynak: Gürsoy, Celal. **Barter El Kitabı**, 1. Basım, İstanbul: Akmat Akıoğlu Matbaacılık, 1999, s.38

- A firması, fabrikasının ihtiyacı olan 500 milyon liralık ham bez talebini barter organizasyonuna bildirir.
- Müşteri danışmanı bunun spekülatif bir talep olmadığına karar verirse sisteme girer ve merkezdeki 2. kontrolden sonra talep sisteme verilir.
- Aynı saniye içinde sistem çeşitli kriterler yardımı ile aranan malı arz eden firmaları seçer ve onlara bildirir.
- Bu şekilde bir araya gelen A ve D firmaları kendi aralarında anlaşarak ticaretin 150 milyonluk bölümünü barter ile yapmaya karar verirler.
- A firması barter organizatörüne 150 milyonluk teminat mektubu getirir ve kendisine satın alım limiti açılır.

- D firmasına da A firması için tahsilat garantisi verilir. Ticaretin 350 milyonluk diğer bölümü barter organizatörünün garantisi altında değildir.

- Sonuçta A firmasının merkezdeki hesabına 150 milyon borç, D firmasının hesabına da 150 milyon alacak yazılır ve hesap ekstreleri postalanır.

- D firmasının nakliye ve bilgisayar konularındaki talepleri satıştan önce bilgisayar yardımı ile E ve C firmalarına iletilmiş ve bağlantı sağlanmış bulunmaktadır. Böylece D firması hesabındaki parayı (mal bedelini) hemen kullanabilir.

- A firması borcunu ödemek için 12 ay içinde mal satmak zorundadır.

- Bilgisayar yardımı ile B firmasının kumaş talebi A firmasına ulaşır ve yapılan satış sonunda A firmasının borcu ödenmiş olur ve satın alım limiti tekrar açılır.

5 – YASAL DÜZENLEMELER AÇISINDAN BARTER İŞLEMLERİ

Ülkemizde barter firmalarının çalışma şartlarını düzenleyen mevzuat bulunmamaktadır. Ancak barter sistemi ile ilgili unsurlar farklı kanunlarda tanımlandığı için barter ticareti yapılabilmektedir. Türkiye'de barter ticareti, Türk ticaret Kanunu (TTK)'nda ve Borçlar Kanunu (BK)'nda düzenlenen hükümlere göre faaliyet göstermektedir. Barter organizatörü ile barter üyeleri arasında yapılan barter sözleşmeleri barter işlemlerinin temel esaslarını belirlemektedir. Barter sistemi ile hangi esaslarda mal ve hizmet alınabileceği, hangi esaslarda mal ve hizmet satılabileceği sözleşmede tanımlanmıştır. Tahsilat ve borç ödeme şekilleri de sözleşmede açıkça belirtilmiştir. Barter sisteminin ihtiyaç duyduğu hukuki yapılanma, TTK ve Borçlar

Kanunu (BK)'nda yer alan farklı hükümlerin karma sözleşmede kullanılması ile meydana gelmektedir.[155]

Aşağıda barter işlemlerinin Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Vergi Kanunları ve Dış Ticaret Mevzuatı karşısındaki durumu ayrı ayrı incelenmiştir.

5.1 – Borçlar Kanunu Açısından Barter İşlemleri

Medeni hukuk içerisinde kabul edilen Borçlar Hukuku, kişinin ekonomik nitelikte olan ilişkilerini ve bu ilişkilerden doğan borç ve alacakları düzenler.[156]

5.1.1 - Sözleşme

Barter sistemine üye firmalar ile barter şirketinin ve üye firmaların birbirleriyle yapmış oldukları barter işlemlerinin esası Borçlar Kanunu uyarınca düzenlenen sözleşmelerdir.[157] Borçlar Kanunu'nda sözleşme, "iki tarafın belirli bir hukuki sonuca ulaşmak için karşılıklı ve birbirine uygun şekilde iradelerini açıklamalarıdır" şeklinde tanımlanmıştır.[158]

Barter sözleşmesinde, barter organizatörü ve üye firmalar arasında yapılan sözleşme ile üyeler, barter organizatörü tarafından oluşturulan barter sistemine mal veya hizmet arzında bulunmayı ve bu mal ve hizmetleri konu alan bir sözleşmenin gerçekleştirilmesi halinde de, bedelin barter yöntemi ile ödenmesini kabul etmeyi üstlenmektedirler.[159]

Barter sözleşmeleri içeriği itibari ile barter organizatörü tarafından önceden ve tek taraflı olarak tayin edilmiş sözleşmelerdir.[160]

Barter sisteminde barter organizatörü ile barter üyeleri arasında yapılan üyelik sözleşmesi birden fazla sözleşmenin iç içe geçtiği karma nitelikli bir sözleşmedir.Üyelik sözleşmesi genel itibari ile;

---

[155] Şimşek, M. Sırrı . "Barter Şirketlerinin Çalışma Şartları", **Barter Ekonomi Dergisi.** Yıl:2, Sayı:20, Ağustos 1999, s.41.
[156] Bozkurt, Enver; **Hukukun Temel Kavramları.** Ankara:Nobel Yayın Dağıtım,2000, s.170.
[157] Kanar, **a.g.e.** s.27.
[158] Ayan, Mehmet. **Borçlar Hukuku – Genel Hükümler**. 3. Baskı. Konya: Mimoza Yayınları, 2002, s.113.
[159] Keskin, **a.g.e.** s.46-47.
[160] Arzova, **Barter İşlemleri.** s25.

- Vekaleti içermesi dolayısıyla vekalet sözleşmesi,
- Barter sisteminden olan alacağın, barter organizatörü tarafından garanti edilmesi dolayısıyla bir kefalet sözleşmesi,
- Üye firmaların barter sisteminden alacaklarını belli bir sürenin sonunda barter sisteminden mal veya hizmet şeklinde alamamaları durumunda, alacağın sisteme devrini öngören alacağın temliki sözleşmesini,
- Üyelerinin alacak ve borçlarının karşılıklı olarak birbirinden mahsubuna imkan vermesi dolayısıyla, bir cari hesap sözleşmesini içermektedir.[161]

Borçlar Kanunu'na göre bir işlemin geçerliliği belli bir şekilde yapılmasına bağlanmışsa, yani yapılan işlem o şekil şartı olmadan hüküm ifade etmeyecekse, söz konusu şekil geçerlilik şekli olarak adlandırılır. Buna karşın yapılan işlemin geçerlilik kazanması için belli bir şekil şartına uyulması gerekmiyor, sadece uyuşmazlık halinde işlemin ispat edilebilmesi için belli bir şekil şartı aranıyorsa bu şekil ispat şekli olarak adlandırılır.[162]

Borçlar kanunumuz şekil serbestini kabul etmiştir. BK'nun 11. maddesine göre "sözleşmenin sıhhati, kanunda açıklık olmadıkça hiçbir şekle bağlı değildir". Buradan diğer şartlar mevcut olmak kaydıyla, sözleşmenin geçerli olarak doğması için sözlü bir anlaşmanın dahi yeterli olduğu manası anlaşılmaktadır.[163] Bu ilkeye göre sözleşme yapmak isteyen kişiler sözleşmeyi yapıp yapmamak, sözleşmenin konusunu, türünü, karşı tarafını, edimi, gibi hususlarda serbestçe hareket ederek kanunda yer almayan tipte ve içerikte sözleşme yapma hakkına sahiptirler. Fakat bu ilke özel hukuk alanında sadece Borçlar Hukukunda geçerlidir.[164]

[161] Erkan, **a.g.e.** s.100-101.
[162] Zapata, Tan Tahsin. **Borçlar Hukuku**. 4. Baskı. Ankara: Altın Seri, 2007, s.31-32.
[163] Ayan, **a.g.e.** s.118-119.
[164] Ardıç, Oğuzhan ve Emel Ersol; **Borçlar Hukuku.** 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2002, s.52.

Kural bu olmakla birlikte kanun, bir sözleşmenin belli bir şekilde yapılmasını emretmişse bu şekil artık geçerlilik şartı olarak kabul edilir ve bu şekle uyulmamasının yaptırımı butlandır. Kanunun bir işlemi geçerlilik şekline tabi tutan hükümleri emredici niteliktedir. Taraflar bunun aksini kararlaştıramaz.[165]

Kanunun hukuki işlemler için öngördüğü şekiller; sözlü şekil, yazılı şekil ve resmi şekildir.[166]

Borçlar kanunu sözlü şekle yer vermemiş, Medeni Kanun ise sözlü şekli sadece evlenmede ve murisin diğer vasiyet türlerine müracaat imkanının bulunmadığı olağanüstü durumlarda murisin, son arzularını sözlü olarak dile getirdiği sözlü vasiyetname de aramıştır.

Yazılı şekilde, sözleşmenin esaslı noktalarını kapsayan taraf iradelerinin yazıya dökülmesi birinci aşamayı oluşturmaktadır. Birinci aşamanın ardından imza aşamasının tamamlanması ile yazılı metin borç doğurur bir hal alır.

Resmi şekilde ise, sözleşmenin geçerliliği için şekle resmiyet kazandıracak bir resmi bir makama veya memura (noter, tapu memuru vb.) ihtiyaç vardır. Resmi makam veya memur, sözleşmeye onama veya düzenleme suretiyle resmiyet kazandırır.[167]

Üyelik sözleşmesi, edim ilişkileri açısından bir karma sözleşme niteliği taşımaktadır. Karma sözleşme, yasada düzenlenen bazı sözleşmelere ait unsurların taraflarca, yasada öngörülmeyen şekilde bir araya getirilmesiyle oluşturulan sözleşmelerdir. Bu bağlamda üyelik sözleşmesinin herhangi bir şekle bağlı olup olmadığı sorusuna yanıt verebilmek için, üyelik sözleşmesinin hangi sözleşmelerin karışımı olduğuna bakmalıyız. Karıştırılan sözleşmelerden bir tanesi şekle bağlı ise üyelik sözleşmesi de o şekilde yapılmak zorundadır.

Üyelik sözleşmesinde organizatör şirketin edimleri tellallık, vekalet ve cari hesap sözleşmesinin bazı unsurlarını taşımaktadır. Bu bakımdan üyelik sözleşmesinin şekli için bu sözleşmelere bakılmalıdır.[168]

---

[165] Zapata, **a.g.e.** s.32.
[166] Durmuş, Cem Niyazi. **a.g.e.** s.46.
[167] Zapata, **a.g.e.** s.33-35.

Tellallık sözleşmesi Ticaret Kanununda herhangi bir şekle bağlanmamış, Borçlar Kanununda ise, taşınmaz tellallığına ilişkin sözleşme yazılı şekle bağlanmıştır. Diğer yandan vekalet sözleşmesi, yasada herhangi bir şekle bağlı kılınmadığından dolayı, sözlü dahi yapılması mümkündür. Üyelik sözleşmesinde unsurları geçen cari hesap sözleşmesi ise, Türk Ticaret Kanununda yazılı geçerlilik şekline bağlı kılınmıştır.

Karma sözleşme niteliğindeki üyelik sözleşmesi, geçerli olması için yazılı şekilde yapılmalıdır. Her iki tarafın da borç altına giriyor olması dolayısıyla her iki tarafın da imzalaması gereken üyelik sözleşmesi hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır. Sözleşmenin esaslı unsurlarında yapılacak değişikliklerinde geçerli olabilmesi için yazılı şekilde yapılması gerekir.[169]

5.1.2 – Temsil

Temsil başkası hesabına hukuki işlem yapmaktır. Her temsil olayında daima üç kişi vardır. Bunlar; temsilci, temsil olunan ve üçüncü şahıstır. Temsil olunan, kendisi hesabına hukuki işlem yapılacak olan kişidir. Temsilci, temsil olunan hesabına hukuki işlemi yapacak olan, üçüncü şahıs ise, kendisi ile hukuki işlem yapılacak kişiyi ifade eder. Burada amaç, son aşamada hukuki ilişkinin temsil olunan ile üçüncü şahıs arasında kurulmasıdır.

Temsil yarattığı sonuçlardan hareketle dolaylı temsil ve dolaysız temsil diye ikiye ayrılır.[170]

Dolaylı temsil, temsilcinin kendi adına fakat temsil olunan hesabına hareket ettiği durumlarda söz konusu olur. Buna bağlı olarak dolaylı temsilde iki hukuksal işlem söz konusudur. İlk olarak temsilci, hüküm ve sonuçları kendi üzerinde doğan bir hukuksal işlem yapar. Daha sonra yaptığı bu hukuksal işlemi tüm hüküm ve sonuçları ile birlikte temsil olunana devreder.

Dolaysız temsilde temsilci, yapılan hukuki işlemin bir tarafı olamamakta, temsilci temsil yetkisine dayanarak temsil olunan adına ve hesabına hukuki işlemi

---

[168] Belen, **a.g.e.** s.49-50.
[169] Belen, **a.g.e.** s.51-52.
[170] Ayan, **a.g.e.** s.178-180.

yapmaktadır. Burada temsilcinin yapmış olduğu hukuksal işlemin hüküm ve sonuçları doğrudan temsil olunan üzerinde hüküm ve sonuç doğurmaktadır. Borçlar Kanunu dolaysız temsil hükümlerini esas almıştır. Dolaylı temsil istisnai bir temsil türüdür[171]

Barter organizatörü, satıcı firmanın alacağını borçlu firmadan barter sistemi ile tahsil ederken Borçlar Kanunu'nda belirtilen temsil yetkisini kullanır.[172]

5.1.3 – Üçüncü Şahıs Yararına Sözleşme

Taraflar arasında yapılan sözleşme gereğince borçlu edimini bir üçüncü kişiye ifa ile yükümlü ise bu sözleşmeye "üçüncü şahıs yararına sözleşme" denir. Bu tür sözleşmelerde üçüncü şahıs, sözleşmenin yapılışına hiçbir şekilde katılmamakta ve sözleşme yapılırken borçlu, üçüncü şahsa karşı herhangi bir şekilde taahhüt altına girmemektedir. Üçüncü şahıs yararına sözleşmede, sözleşme yapılırken üçüncü şahsın tayin edilmesine gerek yoktur. Üçüncü şahıs, sonradan veya şarta bağlı olarak tayin edilebilir.[173]

Üçüncü şahıs yararına sözleşmeler, üçüncü şahsa ifayı talep yetkisinin tanınıp tanınmasına göre üçüncü şahıs yararına tam sözleşme ve üçüncü şahıs yararına eksik sözleşme olmak üzere ikiye ayrılır.

Yapılan sözleşmede ifayı talep hakkı üçüncü şahsa tanınmışsa üçüncü şahıs yararına tam sözleşmeden bahsedilir. Bu tür sözleşmelerde hem alacaklı hem de üçüncü şahsın kendisi veya külli halefi borcun üçüncü şahsa ifasını talep edebilir. Üçüncü şahıs yararına tam sözleşmede, üçüncü şahıs alacak hakkını kullanmak istediğini borçluya bildirmedikçe, borçlu ile asıl alacaklı aralarında yapacakları yeni bir anlaşma ile üçüncü şahsın söz konusu hakkını sınırlandırabilir, daraltabilir, hatta ortadan kaldırabilirler. Ancak üçüncü şahıs bu hakkı kullanacağını borçluya bildirince borçlu ile asıl alacaklının böyle bir tasarruf yetkileri kalmaz.

Üçüncü şahıs lehine eksik sözleşmelerde borçludan ifayı talep hakkı yalnız alacaklıya aittir. Bu tür sözleşmelerde üçüncü şahıs borcun ifasını talep edemez sadece

---

[171] Kılıçoğlu, Ahmet M; **Borçlar Hukuku-Genel Hükümler.** 7. Bası. Ankara:Turhan Kitabevi, 2006, s.157.
[172] Arzova, **Barter İşlemleri.** s.29.
[173] Zapata, **a.g.e.** s.251-252.

kendisine yapılan ifayı kabule yetkilidir. Üçüncü şahıs yararına sözleşmeler aksi kararlaştırılmadıkça eksik üçüncü şahıs yararına sözleşmelerdir. Üçüncü şahıs yararına eksik sözleşmelerde taraflar diledikleri her an üçüncü şahsın söz konusu hakkını sınırlandırabilir veya ortadan kaldırabilirler.[174]

Barter sisteminde borçlu firma, borcunu mal satın aldığı firmaya değil de ürününe talepte bulunan sisteme üye diğer firmalara satış yaparak ödeme yapar ve bu, üçüncü şahıs yarına yapılmış sözleşmedir.[175]

5.1.4 – Üçüncü Şahsın Fiilini Taahhüt

Üçüncü şahsın fiilini taahhüt, bir kimsenin, başka bir kimsenin belirli bir davranış biçiminde bulunacağını taahhüt etmesi, aksi bir durum meydana geldiğinde doğabilecek zararlı sonuçlar için sorumluluğu önceden üstlenmesidir.

Üçüncü şahsın fiilini taahhüt eden, bu taahhüdüyle bağımsız bir borç altına girmiştir. Buna karşılık üçüncü şahsın borç altına girmesi söz konusu değildir. Üçüncü şahıs, kendisinden beklenen fiili isterse gerçekleştirir, istemezse gerçekleştirmez. Gerçekleştirmemesi sorumluluğuna yol açmaz. Bu sorumluluk, bütünüyle taahhüt edene aittir.

Üçüncü şahsın fiilini taahhüt eden, edimin kararlaştırılan zamanda yerine getirilmemesi halinde diğer tarafın müspet zararını (borcun ifa edilmemesi yüzünden maruz kalınan zarar) gidermekle yükümlüdür. Üçüncü şahsın fiilini taahhüt eden ödediği tazminat için üçüncü şahsa rücu edemez.[176]

Barter organizatörü, ürünlerini barter sistemi ile satan firmaya alacağını diğer barter üyelerinin mal veya hizmetlerinden satın aldırarak tahsil imkanı sağlarken üçüncü şahsın fiilini taahhüt etmektedir. Barter organizatörü bu taahhüdünü yerine getirmek için alacağını belirli bir zamanda mal veya hizmet satın alarak tahsil edemeyen üye firmaya nakit veya ürünle ödeme garantisi vermektedir.[177]

---

[174] Reisoğlu, Safa; **Borçlar Hukuku.** 16. Bası. İstanbul: Beta Basım Yayım, 2004, s.339-340.
[175] Şimşek, **Barter Ticaret İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi.** s.35-36.
[176] Ayan, **a.g.e.** s.57-58.
[177] Durmuş, Cem Niyazi. **a.g.e.** s.51.

5.1.5 – Alacağın Temliki

Bir alacağın, borçlunun rızasına gerek olmadan alacaklı tarafından başka bir kimseye devredilmesine alacağın temliki denir. Alacağın temliki çeşitli yollarla yapılabilir. Bir alacağın kanundan dolayı bir alacaklıdan başka bir kimseye geçmesi durumunda yapılan temlik kanuni temlik halidir. Buna örnek olarak miras bırakanın, sahip olduğu alacakların kanundan dolayı mirasçılarına geçmesi verilebilir. Alacağın devreden ile devralan arasında yapılan bir anlaşma ile devredilmesi durumunda da iradi temlik hali söz konusudur. Alacağın mahkeme kararı ile temlik edilmesine de kazai temlik denir. Mirasçıların terekeyi aralarında paylaşamayıp mahkemeye başvurmaları ile taksimin mahkeme tarafından yapılması kazai temlike örnek olarak gösterilebilir.[178]

Alacağın temliki sözleşmesi ile beraber alacak, üçüncü kişiye geçmektedir. Burada alacaklı, alacağı üzerinde bir tasarruf işlemi gerçekleştirdiğinden dolayı, alacaklının hukuki işlem ehliyeti yanında alacağı üzerinde tasarruf yetkisinin de bulunması gerekir.[179]

Kanuni temlikte, kanunun öngördüğü şartlar oluştuğunda temlik, kendiliğinden gerçekleşir. İradi temlikin gerçekleşebilmesi için ise bazı şartların varlığı aranır. Bunlar kısaca; ortada geçerli bir alacağın varlığı, alacağın temlike elverişli olması yani alacağın temlikine bir engel bulunmaması ve alacaklı ile üçüncü kişi arasında yazılı temlik sözleşmesinin yapılması şeklinde sıralanabilir.

Alacağın temlik edilmesi durumunda eski alacaklı ile borçlu arasındaki ilişki sona erer. Bundan sonra eski alacaklının borçludan ifayı isteme hakkı olmadığı gibi, borçlu da eski alacaklıya ifada bulunarak borcundan kurtulamaz. Çünkü artık borçlunun muhatabı yeni alacaklıdır. Ancak temlikten haberdar edilmeyen borçlu borcunu eski alacaklıya ödeyerek borcundan kurtulabilir.[180] Alacağın temliki, borç ilişkisinden doğan belli bir talep hakkının devrine yönelik bir işlem olduğundan dolayı, temlik işleminden sonra da devreden alacaklı, borç ilişkisinden doğan yükümlülükleri ile bağlıdır.[181]

---

[178] Ardıç ve Ersol, **a.g.e.** s.138.
[179] Zapata, **a.g.e.** s.234.
[180] Ayan, **a.g.e.** s.41-46.
[181] Reisoğlu, **a.g.e.** s.394.

Barter sisteminde satmış olduğu mal ve hizmetler dolayısıyla sistemden alacaklı olan barter üyesine, alacağı tutarında barter sisteminden mal ve hizmet alma yetkisi veren barter şirketinin yapmış olduğu bu işlem alacağın temliki kapsamındadır.

Barter uygulaması kapsamında düzenlenecek üyelik sözleşmeleri, alacağın temlikine baştan cevap vermektedir. Ayrıca yukarıda da ifade ettiğimiz gibi alacağın temliki sözleşmeleri yazılı olarak yapılması gerektiğinden barter üyelik sözleşmeleri de bu şekilde düzenlenmektedir.[182]

5.2 – Türk Ticaret Kanunu Açısından Barter İşlemleri

Ticaret hukuku, tıpkı medeni hukuk gibi özel hukukun bir alt dalıdır. Ancak ticaret hukuku medeni hukuka göre daha özerk bir özel hukuk dalıdır. Medeni Hukuk genel ve müşterek hükümleri gösterdiği halde ticaret hukuku esas itibariyle ticari faaliyetleri konu alan bir özel hukuk dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ticari faaliyetler ise, sadece ticaret hukukunun değil, aynı zamanda ekonomi biliminin de konusunu oluştururlar. Ticari faaliyet üretim aşamasından tüketim aşamasına kadar olan bir süreçtir. Bu süreçte ekonomi bilimi üretimle tüketim arasındaki yolu kendisine konu alırken, ticaret hukuku üretimin ve tüketimin kendisi ile de ilgilenmektedir. Bundan dolayı ticaret hukukunu, ticari ilişkileri ve ekonomik faaliyetleri düzenleyen özel hukukun bir dalı olarak tanımlayabiliriz. Bununla birlikte kamu hukuku ile ticaret hukuku arasında da bir bağ vardır. Özelikle kamu düzeni ve kamu yararı düşüncesi ile kamu hukuku ticaret hukukunun bazı alanına müdahale etmiştir. [183]

Barter işlemlerinin Türk Ticaret Kanunu'ndan yararlandığı maddeler aşağıdaki gibidir.[184]

— Ticari Hükümler (madde: 1)

— Ticari İşler (madde: 3)

— Ticari İşletme (madde: 11, 12, 13, 14)

[182] Küpçük, **a.g.e.** s.65.
[183] Kayıhan, Şaban; **Ticaret Hukuku**. 2. Baskı. Ankara:Seçkin Yayıncılık, 2007, s.51-52.
[184] Söztutan, **a.g.e.** s.41.

— Tacir (madde: 18, 20, 22)

— Teşkilat (madde: 26)

— Ticaret Ünvanı (madde: 41, 43)

— Ticari Defterler (madde: 66)

— Ticaret Şekilleri (madde: 136, 137, 138, 140)

— Anonim Şirket (madde: 269, 271, 272, 276, 277)

5.2.1 – Cari Hesap

Barter organizatörleri üye firmalara ait alacak ve borç tutarlarını cari hesap sözleşmesine göre tutmaktadırlar.[185]

Cari hesap Türk Ticaret Kanunu'nun 87. maddesine göre "iki kimsenin para, mal, hizmet ve diğer hususlardan dolayı birbirlerindeki alacaklarını ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip, bunları kalem kalem zimmet ve matlup şekline çevirerek hesabın kesilmesinden çıkacak bakiyeyi isteyebileceklerine dair bulunan mukaveleye cari hesap mukavelesi denir" şeklinde tanımlanıştır.[186]

Cari hesap sözleşmesi, taraflara sağladığı işlem kolaylığının yanı sıra taraflar arasındaki birçok borç ve alacağın birbiri ile takas edilmesini temin ederek bunların karşılıklı olarak ödenmesini de sağlamaktadır. Bu şekliyle cari hesap sözleşmesi, tarafların birbirlerinden olan alacak ve borçları açısından bir güvence sağlamaktadır. Cari hesap sözleşmesinde borçların alacaklarla ödenmesi sözleşme süresine bağlanmaktadır. Bu süre içerisinde taraflar birbirlerinden talepte bulunamadıklarından, bu süre boyunca taraflar birbirlerinden kredi kullanmış gibi olurlar.[187]

---

[185] Arslan ve Aykutlu; **a.g.e.** s.26

[186] **Türk Ticaret Kanunu**. 14. baskı. Ankara:Seçkin Yayıncılık, 2004, s.36.

[187] Helvacı, Mehmet, Hüseyin Ülgen, Ömer Teoman, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya ve N. Füsun Nomer Ertan. **Ticari İşletme Hukuku.** 1. Bası. İstanbul:Vedat Kitapçılık, 2006, s.521.

Cari hesap sözleşmesinin geçerli olabilmesi için, cari hesap sözleşmesinde yükümlülük altına giren her iki tarafın da sözleşmeyi imzalaması gerekmektedir. sadece bir tarafın imzasını taşıyan cari hesap sözleşmesi hüküm ifade etmez.

Cari hesap sözleşmesi, sürekli iş ilişkisinde bulunan kişilerin karşılıklı alacaklarının tahsili ve borçlarının ödenmesi şeklini belirleyen bir anlaşma olduğundan taraflar arasında alacak-borç doğuran sözleşmelerle birlikte yapılması gerekir. Taraflar arasında yapılan, alacak-borç doğuran sözleşmelerde yer alan cari hesap kaydı, bu sözleşmelerden kaynaklanan alacakların tahsili, borçların ödenme şeklini gösterir. Bu yüzden taraflar arasında bir borç ilişkisi olmadan yapılan cari hesap sözleşmesi konusuz kalacaktır. Ancak taraflar, ileride doğabilecek borçların ödenme şeklini belirlemek amacıyla önceden cari hesap sözleşmesi yapabilirler. Yani cari hesap sözleşmesi konusunu oluşturan sözleşmelerden bağımsız olup, geçerliliği bu sözleşmelere bağlı değildir.[188]

Cari hesaba geçirilecek alacaklar taraflar arasındaki sözleşmeye göre belirlenir. Taraflar, sözleşmeden ya da aralarındaki her türlü ilişkiden doğan alacaklarının cari hesaba geçirilmesi konusunda anlaşabilirler. Yani tarafların birbirinden olan alacakları kanunen mümkün olmak koşuluyla cari hesaba geçirilebilir.

Taraflar, bazı alacakların cari hesaba geçirilmemesi konusunda anlaşabilirler. Fakat taraflardan biri cari hesabın kapsamına giren bir alacağı, tek taraflı olarak kapsam dışı bırakamaz. Kural olarak sözleşmenin yapılmasından sonra doğacak alacaklar cari hesaba geçirilir. Fakat taraflar, cari hesap sözleşmesinin yapılmasından önce doğmuş alacağın cari hesaba geçirilmesi konusunda anlaşabilirler.[189]

Cari hesaba para, zimmet, mal ve diğer ilişkilerden doğan alacaklar geçirilir. Bir kambiyo senedinin cari hesaba geçirilebilmesi, bedelinin tahsil edilmesi şartına bağlıdır. Eğer kambiyo senedinin bedeli tahsil edilemezse sahibine geri verilir ve cari hesaptan çıkarılır. Cari hesaba geçirilen kalemlere faiz yürütülmesi kararlaştırılabilir. Taraflar üç aydan az olmamak şartıyla anaparaya faizin eklenmesini de

[188] Helvacı, **a.g.e.** s.525-526.
[189] Helvacı, **a.g.e.** s.530.

kararlaştırabilirler.[190] Cari hesaba geçirilecek borç ve alacakların misli mal olmaları zorunludur. Gayri misli malların cari hesaba geçirilmesi mümkün değildir.[191]

Bazı alacaklar ise cari hesaba geçirilemez. Bunların başında takas edilemeyen alacaklar gelir. Bu durumda Borçlar Kanunu'nun takasa ilişkin genel hükümleri dikkate alınacaktır. Ayrıca takas edilemeyen alacaklar, Borçlar Kanunu (m.123)'nda

- Tevdi edilmiş veya haksız olarak alınmış veya hile ile alıkonulmuş bulunan bir şeyin iadesine veya tazminine ilişkin alacaklar,
- Nafaka ve iş ücreti gibi alacaklar,
- Devlet, il ve köy lehine kamu hukukundan doğan alacaklar,

şeklinde sayılmıştır.[192] Sayılan bu alacaklar, alacaklılarının rızası olmadıkça takas edilemeyeceğinden cari hesaba yazılamaz. Belirli bir yere sarf edilmek üzere teslim olunan para veya mallardan doğan alacaklar da cari hesaba yazılamaz.[193]

Cari hesap sözleşmesinde sözleşme süresi ve hesap devresi olmak üzere birbirinden farklı iki süre söz konusudur. Taraflar her iki süreyi de kendileri belirleyebilir.[194]

Cari hesapta sözleşme süresi belirli bir süreye bağlanabileceği gibi süresiz de olabilir. Cari hesap sözleşmesi süreli ise, sürenin bitimi ile süresiz ise taraflardan birinin feshi ihbar etmesi ile sona erer. Taraflardan hangisinin alacaklı olduğu ise sözleşmenin sona ermesinde hesabın kesilmesi ile tespit edilir.[195]

Cari hesap sözleşmesinde ayrıca hesap devreleri vardır. Hesap devresi bakiyenin tespit edildiği zaman dilimini ifade eder. Hesap devresi taraflarca belirlenmemişse ticari teamüle göre tespit edilir. Bu durumda her takvim yılının son günü hesap devresinin kapatılması gerekir. Hesap devresi kapatıldıktan sonra cari

[190] Kara, Mustafa; **Ticaret Hukuku.** 2. Baskı. Ankara:Savaş Yayınları, 2005, s.91-92.
[191] Helvacı, **a.g.e.** s.530-531.
[192] Ayan, **a.g.e. s**.323-324
[193] Helvacı, **a.g.e.** s.527-528.
[194] Helvacı, **a.g.e.** s.532.
[195] Kara, **a.g.e.** s.92.

hesabı tutan taraf, bakiye cetvelini karşı tarafa gönderir. Bakiye cetvelini alan karşı taraf, noter aracılığıyla veya taahhütlü mektupla veya telgrafla itiraz etmediği zaman bakiyeyi kabul etmiş sayılır. Bakiye cetvelinin kabulü borcu yeniler. Hesaplanan bakiye yeni hesap devresine tek kalem olarak yazılır.[196]

Hesap devresinin kapatılması, hukuken hangi tarafın alacaklı veya borçlu olduğunu göstermez. Hangi tarafın borçlu veya alacaklı olduğu cari hesap sözleşmesinin sonunda hesabın kesilmesi ile belli olur ve artık bundan sonra hesaplanan bakiyenin ödenmesi istenebilir.[197]

5.2.1.1 – Cari Hesap Sözleşmesinin Sona Ermesi

Türk Ticaret Kanununa göre cari hesap sözleşmesini sona erdiren haller şu şekildedir.

- Cari hesap sözleşmesi, belirli süreli yapılmış ise bu sürenin bitimi ile belirsiz süreli yapılmış ise taraflardan birinin feshi ihbar etmesi ile sona erer.

- Taraflardan birinin iflas etmesi, cari hesap sözleşmesini sona erdiren nedenlerden biridir. [198]

- Cari hesap sözleşmesinde taraflardan biri ölür veya hacir altına alınırsa, ölüm halinde mirasçılar, hacir halinde ise vasi, ölüm veya hacir altına alınma işleminin gerçekleşmesinden sonra sözleşmeyi feshedebilirler. Ancak bu fesih beyanı, beyanın yapılmasından itibaren on gün sonra hüküm doğurur.

- Taraflardan birinin alacaklısı onun hesap bakiyesini haciz ettirdiği gün hesap kapatılarak bakiye tespit edilir. Bu durumda borcundan

[196] Kara, **a.g.e.** s.93.
[197] Helvacı, **a.g.e.** s.532-533.
[198] Arzova, **Barter İşlemleri.** s.53-54.

dolayı haciz tebliğ edilen taraf, on beş gün içinde haczi kaldırtmazsa diğer taraf mukaveleyi feshedebilir. [199]

5.2.2 – Ticaret İşleri Tellallığı

Barter organizatörleri, barter sisteminde mal veya hizmet arz-talep eden firmaları karşı karşıya getirirken Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen ticaret işleri tellallığı hükümlerine göre hareket etmekte ve aracı olduğu barter işlemlerinden komisyon şeklinde kazanç elde etmektedir.[200]

Tellallık hem Borçlar Kanunu'nda hem de Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir. Burada incelenecek olan ticaret işleri tellallığı Türk Ticaret Kanunu'nda 110 – 115. maddelerinde düzenlenmiştir. Ticaret işleri tellallığı, faaliyetin meslek olarak icrasını gerektirir. Borçlar Kanunu'nda düzenlenen tellallık ilişkisi ise geneldir ve ara sıra bu faaliyeti icra edenler Borçlar Kanunu'ndaki hükümlere göre faaliyetlerini sürdürürler. Tellallık vekaletin bir alt türüdür. Bu yüzden ticaret işleri tellallığına ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda hüküm bulunmadığında Borçlar Kanunu'ndaki adi tellallık hükümleri, burada da hüküm bulunmadığında ise vekalete ilişkin hükümler uygulanır.

Ticaret işleri tellalı, taraflardan hiçbirine ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya acente gibi bir sıfatla sürekli bir biçimde bağlı olmaksızın bir ücret karşılığında ticari işlere aracılık etmeyi meslek edinen kimsedir. Ticaret işleri tellallının atanması herhangi bir şekle bağlı değildir. Ancak taşınmaz mal satışı tellallığına ilişkin sözleşmenin yazılı şekilde yapılması şarttır.[201]

5.2.2.1 – Unsurları

Ticaret işleri tellallığının unsurlarını şu şekilde sıralayabiliriz.[202]

- **Sürekli Bağlı Olmama:** Ticaret işleri tellalı, aracılık faaliyetini meslek şeklinde devamlı surette yapar. Ticaret işleri tellalı tacirin bağımsız yardımcısıdır. Tacir ile ticaret işleri tellalı arasındaki ilişki

[199] Kayıhan, **a.g.e.** s.209-210.
[200] Şimşek, Barter **Ticaret İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi.** s.38.
[201] Kayıhan, **a.g.e.** s.227-230.
[202] Kayıhan, **a.g.e.** s.228-229.

geçici niteliktedir. Ticaret işleri tellalı bir sözleşmenin yapılması için görevlendirilir ve bu sözleşmenin yapılması ile tacir ile ticaret işleri tellalı arasındaki ilişki son bulur.

- **Ticari Sözleşmelerin Yapılmasına Aracılık Etmek:** Ticaret işleri tellallığı sadece ticari işlerle ilgili hususlarda aracılık faaliyetinde bulunulması durumunda söz konusudur. Ticari işlerle ilgili olmayan hususlarda ve esnaf arasında aracılık faaliyetinde bulunulması halinde Borçlar Kanunu'ndaki adi tellallık hükümleri söz konusu olur.

- **Aracılık Faaliyetinin Meslek Edinilmesi:** Ticaret işleri tellalı aracılık faaliyetini meslek şeklinde sürekli biçimde yapar. Ticari ilişki niteliğindeki bir sözleşmenin yapılmasına geçici olarak aracılık eden kişi de Borçlar Kanunu'ndaki adi tellallık hükümlerine tabidir.

- **Aracılık Faaliyetinin Ücret Karşılığı Yapılması:** Ticaret işleri tellallığının bir meslek şeklinde yapılması, aracılık faaliyeti karşılığında ücret alınmasını gerektirir.

5.2.2.2 – Hakları

- **Ücret İsteme Hakkı:** ticaret işleri tellalının ücret isteme hakkı sözleşmenin yapılması ve bordronun verilmesi ile doğar. Ancak sözleşme kurulmadan önce de ücretin istenebileceği taraflarca kararlaştırılabilir. Sözleşme şarta bağlı ise şartın gerçekleşmesi ile ücret talep edilebilir.

- **Masrafları İsteme Hakkı:** Ticaret işleri tellalı bağımsız tacir yardımcısı olduğu için kural olarak masrafların ödenmesini isteyemez. Ancak sözleşmeye masrafların ayrıca ödeneceğine dair

bir hüküm konulabilir. Bu gibi durumlarda işlem bitirilmemiş olsa dahi masraf istenebilir.[203]

5.2.2.3 – Borç ve Yetkileri

- **Aracılıkta Bulunma:** Ticaret işleri tellalı taraflar arasındaki sözleşmenin yapılmasını sağlamak için her türlü aracılık işlemlerini yapar. Aracılıkta bulunmak, sadece tarafları karşılaştırmaktan ibaret değildir. Aynı zaman da tarafların ve mallarının tanıtımını yapmak da aracılık faaliyeti kapsamındadır.

- **Bordro Düzenleme:** Taraflarca feragat veya yerel teamül gereğince gerek bulunmayan haller dışında tellal, taraflardan her birine işlem yapıldıktan sonra bordro vermekle yükümlüdür.

- **Numuneyi Saklama:** Numune üzerine satımda taraflar, teslim edilecek malım numuneye uygun olması konusunda anlaşırlar. Bu konuda çıkacak herhangi bir uyuşmazlığın çözümü numunenin incelenmesine bağlı olabilir. Bu yüzden tellal numuneleri saklamak zorundadır.[204]

- **Yevmiye Defteri Tutma:** Ticaret işleri tellalı ileride çıkabilecek uyuşmazlıklarda kanıt olarak kullanılmak üzere yevmiye defteri tutar. Yevmiye defterine aracılık yapılan işler tarih sırası ile geçirilir. Ayrıca bordronun taşıdığı hususlar da yevmiye defterinde yer alır.

- **Kabzetmeme Borcu:** Ticaret işleri tellalı, sözleşme bedelini tahsile veya diğer şeyleri teslim almaya yetkili değildir. Ancak taraflar bu konu da kendisine yetki verebilir.[205]

---

[203] Kara, **a.g.e.** 52-53.
[204] Kayıhan, **a.g.e.** s.231-233.
[205] Kara, **a.g.e.** s.52.

5.2.2.4 – Tellallık İlişkisinin Sona Ermesi

Ticaret işleri tellalının görevi, aracılık faaliyeti amacının gerçekleşmesi ile sona erer. Diğer taraftan tellalın aracılıkta bulunduğu sözleşmenin gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması, tellalın ölümü veya medeni hakları kullanma ehliyetini kaybetmesi tellallığı sona erdiren nedenlerdir. Son olarak azil veya istifa ile de telalık ilişkisi sona erdirilebilir. Yalnız azilden sonra tacir, tellalın bulduğu kişi ile sözleşme yaparsa, tellala tellallık ücretini ödemek zorundadır.[206]

5.3 – Vergi Kanunları Açısından Barter İşlemleri

Vergi, firma gelirinden giderler çıkarıldıktan sonra kalan tutara uygulanan, belirli bir oranda devlete ödenen paydır.[207]

Barter sisteminin, bir ticaret ve finansman şekli olması ve işletmeler açısından gelir elde etme yollarından biri olması dolayısıyla vergi doğacağı açıktır. Barter sistemi, üye firmaların kazançlarını artırdıkları bir sistemdir. Daha önce de ifade etmiş olduğumuz gibi barter sistemi satışları ve karları artırmaktadır. Bundan dolayı sistem, devletin alacağı vergi miktarında da artırıcı rol oynamaktadır.

Barter sistemi için özel bir vergi mevzuatı olmadığından Barter Organizatörü ile üye firmalar, diğer tüzel kişiler gibi Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanunu ile bu kanunlara ait mevzuata tabidirler.[208]

5.3.1 – Gelir Vergisi Kanunu Açısından Barter İşlemleri

Bir kazancın gelir vergisine tabi tutulması için mutlaka ticari kazanç olması gerekir.[209] Ticari kazanç, Gelir Vergisi Kanunun 37. maddesinde "her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançlar ticari kazançtır" şeklinde tarif edilmiştir. Fakat ticari ve sınai faaliyetlerin tanımı yapılmamış bunun yerine ticari kazanç sayılacak

---

[206] Teoman, Ömer, Mehmet Helvacı, Hüseyin Ülgen, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya ve N. Füsun Nomer Ertan. **Ticari İşletme Hukuku.** 1. Bası. İstanbul:Vedat Kitapçılık, 2006, s.604.
[207] Berk, Niyazi. **Finansal Yönetim.** 7. Baskı. İstanabul: Türkmen Kitabevi,2003, s.21.
[208] Kanar, **a.g.e.** s.33-34.
[209] Küpçük, **a.g.e.** s.67.

kazançlara örnek verme yolu seçilmiştir.[210] Bu kanunun uygulanmasında aşağıda yazılı kazançlar ticari kazanç sayılır.

- Maden, taş ve kireç ocakları kum ve çakıl istihsal yerleri ile, tuğla ve kiremit harmanlarının işletilmesi,
- Coberlik işleri (Borsa uzmanlığı),
- Özel okul ve hastanelerle, benzeri yerlerin işletilmesi,
- Gayrimenkul alım, satım ve inşa işleriyle devamlı surette uğraşanların bu işleri,
- Kendi nam ve hesabına menkul kıymet alım-satımı ile devamlı olarak uğraşanların bu faaliyetleri,
- Diş protezciliğinden elde edilen kazançlar,
- Satın alınan veya trampa suretiyle iktisap olunan arazinin iktisap tarihinden itibaren beş yıl içinde parsellenerek, bu müddet içinde veya daha sonraki yıllarda kısmen veya tamamen satılması neticesinde elde edilen kazançlar.

Kolektif şirketin tüm ortakları ile adi ve hisseli komandit şirketlerin komandite ortaklarının ortaklık karından aldıkları paylar şahsi ticari kazanç hükmündedir.[211]

Özel hukuk alanında ticari ve sınai işlemlerle ilgili kurallar Ticaret Kanunu ile düzenlenmiştir. Gelir Vergisi Kanunu açısından da bu faaliyetlerin belirlenmesinde, Ticaret Kanunu'ndan yer alan esaslardan yararlanılması mümkündür. Bu bağlamda Gelir Vergisi Kanunu'ndaki "ticari ve sınai faaliyet" deyimi ile Türk Ticaret Kanunu arasında bir bağlantı kurmak ve asıl değerlendirmeyi Gelir Vergisi Kanunu'nun bütünü içinde yapmak gerekmektedir.[212]

---

[210] Bilici, Nurettin; **Vergi Hukuku.** 18. Bası. Ankara: Seçkin Yayımları, 2008, s.148.
[211] Kalenderoğlu, Mahmut; **Vergi Hukuku – Türk Vergi Sistemi.** 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007, s.136.
[212] Arzova, **a.g.e.** s.54.

Barter sistemindeki taraflar, açısından yapılan tüm faaliyetler ticari kazanç hükmünde olduğundan vergilendirilmesi gerekmektedir.[213] Barter sisteminde barter organizatörü, yapmış olduğu aracılık faaliyetlerinden, komisyon geliri ve üyelik aidatı geliri olmak üzere iki türlü gelir elde etmektedir. Barter organizatörünün elde ettiği bu gelirler, Gelir Vergisi Kanunu'nun 37. ve devamı maddeleri gereğince ticari kazanç olup buna göre vergilendirilmektedir. Buna karşılık söz konusu komisyon ve üyelik aidatını ödeyen üye firmalar da ödedikleri tutarları ticari kazancın tespitinde indirilebilir gider olarak kayıt altına alabileceklerdir.[214]

Barter sisteminde borçlu firmaların borcunu ödeyememesi halinde barter organizatörü, üyelik sözleşmesi gereğince sistemden alacağı olan firmaların alacaklarını mal veya hizmet şeklinde ödeyebilmektedir. Alacaklı firmanın alacağını barter organizatöründen mal veya hizmet şeklinde alabilmesinden dolayı barter organizatörünün bu tür alacaklar için karşılık ayırma veya değersiz alacak olarak gider yazma imkanı bulunmamaktadır. Barter organizatörünün sözleşmeye dayanarak ödediği bu tür değerleri, Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/3. maddesi, bir tazminat olarak değerlendirerek dönem kazancının tespitinde gider olarak yazabilme imkanı vermektedir.[215]

5.3.2 – Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından Barter İşlemleri

Kurumlar vergisi, Türk Vergi Sisteminde geliri vergilendiren ikinci vergi türüdür ve gelir vergisinden ayrı bir yasa ile düzenlenmiştir. Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre, kurumlar vergisinin konusunu kurum kazançları oluşturur. Gelir vergisinin konusunu oluşturan kazanç ve iratlar, kurumlar vergisinin yükümlüleri tarafından elde edildiğinde kurum kazancı niteliği kazanmaktadır.[216]

---

[213] Tekşen, **a.g.e.** s. 133.
[214] Erkan, Mehmet; Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu. **Vergi Dünyası.** Sayı:225, Mayıs 2000, s.91.
[215] Tekşen, **a.g.e.** s.134.
[216] Öncel, Mualla, Ahmet Kumrulu ve Nami Çağan. **Vergi Hukuku.** 12. Bası. Ankara: Turhan Kitebevi, 2005, s.331-332.

Sermaye şirketi statüsünde kurulabilen Barter Organizatörleri, kurumlar vergisi mükellefidirler. Barter ticaretinden kaynaklanan işlemleri için Kurumlar Vergisi Kanunu ile tanınan herhangi bir istisna mevcut olmadığından dolayı barter organizatörlerinin elde etmiş oldukları kazançlar, ticari kazanç olarak vergi kapsamına girmekte ve kurum kazancı olarak vergilendirilmektedir. Zira Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13. maddesi gereğince kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hakkındaki hükümleri uygulanmaktadır.[217]

5.3.3 – Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından Barter İşlemleri

Bir işlemin Katma Değer Vergisi'ne tabi olması için öncelikle, işlemin Türkiye'de yapılması gerekir. Türkiye dışında yapılan işlemler Katma Değer Vergisi'nin konusuna girmez. Türkiye'den kasıt gümrük sınırları içidir. Bundan dolayı serbest bölgeler de Türkiye dışı sayılır ve buralarda yapılan işlemler, Katma Değer Vergisi'nin konusuna girmez.[218]

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1. maddesi gereğince Türkiye'de yapılan herhangi bir mal teslimi veya hizmet ifası hallerinde Katma Değer Vergisi'nden söz edilebilmesi için;

- Mal teslimi veya hizmet ifası şeklinde bir işlemin mevcudiyeti,
- İşlemin, ticari, sınai, zirai ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılmış olması gerekir.

Barter sisteminde üye firmaların, gerçekleştirdikleri işlemler sonucunda ticari kazanç elde etmeleri dolayısıyla, ticari faaliyet çerçevesinde yapılan her türlü mal ve hizmet teslimi Katma Değer Vergisi'ne tabi olacaktır.[219] Ayrıca organizatör firmanın, üye firmalardan almış olduğu üyelik aidatı ve barter işlem komisyonları da Katma Değer Vergisi'ne tabidir.[220]

---

[217] **Erkan, Mehmet; Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu,** s.91.
[218] Yılmaz, Kazım; **Vergi Hukuku.** Ankara: Ce-Ka Yayınları, 2002, s.222.
[219] Tekşen, **a.g.e.** s.142.
[220] Özkan, Azzem. Barter İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları. **Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi.** Sayı: 18, 2002, s.73.

Barter sisteminde yapılan işlemler dolayısıyla Katma Değer Vergisi iki aşamada oluşmaktadır. Bunlar;[221]

- Üye firmaların, barter sisteminde ihtiyaçlarına cevap veren bir ürünün mevcudiyeti dolayısıyla, sistemden ürün veya hizmeti temin etmeleri aşaması,

- Barter organizatörünün herhangi bir barter ticaretinin gerçekleşmesini temin etmesi karşılığında alıcı ve satıcı firmadan talep ettiği barter ticareti komisyonundan kaynaklanan Katma Değer Vergisi aşamasıdır.

Barter sisteminde gerçekleştirilen ticarete konu olan işlemler genellikle mal teslimi şeklinde olmakla birlikte hizmet ifaları da barter ticaretinin konusu olabilmektedir.

Barter sisteminde mal ve hizmet değişimi yapan üye firmaların mal teslimi işlemleri sonucunda Katma Değer Vergisi, malın teslimi sırasında doğmaktadır. Yazılı veya sözlü şekilde satış sözleşmesi yapılması tek başına KDV doğuran olay değildir. KDV doğması için söz konusu malın teslim edilmiş olması gerekir. [222]

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 2. maddesine göre;[223]

1) Teslim, bir mal üzerindeki tasarruf hakkının malik veya onun adına hareket edenlerce, alıcıya veya adına hareket edenlere devredilmesidir. Bir malın alıcı veya onun adına hareket edenlerin gösterdiği yere veya kişilere tevdi edilmesi teslim hükmündedir. Malın alıcıya veya onun adına hareket edenlere gönderilmesi durumunda, malın nakliyesinin başlatılması veya nakliyeci veya sürücüye tevdi edilmesi de mal teslimidir.

[221] Erkan, Mehmet; **Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu,** s.91-92.
[222] Erkan, Mehmet; **Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu,** s.92.
[223] Yılmaz, **a.g.e.** s.223-224.

2) Bir mal üzerindeki tasarruf hakkının iki veya daha fazla kimse tarafından zincirleme sözleşme yapılmak suretiyle, malın bu arada el değiştirmeden doğrudan sonuncu kişiye devredilmesi durumunda, aradaki safhaların her biri ayrı bir teslimdir.

3) Su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri şekillerdeki dağıtımlar da mal teslimidir.

4) Kap ve ambalajlar ile döküntü ve tali maddelerin geri verilmesinin mutat olduğu hallerde teslim, bunlar dışında kalan maddeler itibariyle yapılmış sayılır. Bunların yerine aynı cins ve mahiyette kap ve ambalajlar ile döküntü tali maddelerin geri verilmesinde de aynı hüküm uygulanır.

5) Trampa iki ayrı teslim hükmündedir.

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 2. maddesinin 2. bendinde yer alan esasa göre, ilk satıcının, malı teslim almaksızın alıcısına devreden ikinci firmaya fatura düzenlemesi, bu ikinci firmanın da kendi müşterisine fatura düzenlemesi ve KDV hesaplaması gerekir. Burada iki kere mülkiyet geçişi olmasına rağmen, tek bir taşıma ile mal son alıcıya ulaşmaktadır. Böyle bir zincirleme sözleşmeye taraf olan tüm firmaların kendi müşterilerine fatura düzenleyip KDV hesaplamaları gerekir.

Barter ticaretinde ise zincirleme sözleşmeden bahsetmek mümkün değildir. Çünkü sisteme üye firmalar, barter organizatörüne herhangi bir mal tesliminde bulunmamaktadır. Barter organizatörü, üye firmaları karşılıklı olarak birbirlerine mal teslim etmeleri veya hizmet ifasında bulunmaları için bir araya getirmekte dolayısıyla teslim ve ifaların gerçekleşmesine aracılık etmektedir.[224]

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 4. maddesi hizmeti, "teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir" şeklinde tanımlamaktadır. Bu

[224] Erkan, Mehmet; **Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu,** s.92-93.

işlemler; bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi şekillerde gerçekleşebilmektedir. Mal ve hizmetlerin KDV ödemeksizin ekonomik dolaşımın dışına çıkmasını engellemek amacıyla, teslim ve teslim sayılan haller dışında kalan bütün işlemler hizmet olarak tanımlanmıştır.

Bir hizmetin karşılığının mal teslimi veya diğer bir hizmet olması durumunda bunların her biri ayrı işlem olup, hizmet veya teslim hükümlerine göre ayrı ayrı vergilendirirler.[225] Barter ticaretinde teslim edilen mal veya ifa edilen hizmet karşılığında mal veya hizmet talep edilebilmektedir. Bu gibi durumlarda da iki ayrı teslim veya hizmet ifası dolayısıyla bu işlemlerin her biri ayrı işlem kabul edilip hizmet veya teslim hükümlerine göre ayrı ayrı vergilendirilmelidirler.[226]

Barter organizasyonu hizmeti Türkiye'de yapılırsa K.D.V.K.'nu gereğince vergiye tabi tutulacaktır. Yani barter organizasyonu hizmeti Türkiye'de yapılmışsa, değerlendirme hangi ülkede yapılırsa yapılsın veya hizmetten hangi ülkede yararlanılırsa yararlanılsın işlem Türkiye'de yapılmış sayılacak ve KDV'sine tabi olacaktır.

Barter organizasyonu Türkiye dışında yapılmış ancak hizmetin bedeli Türkiye'de ödenmişse, değerlendirme Türkiye'de yapılmış sayılarak ifa edilen hizmet vergilendirilecektir. Diğer taraftan, hizmet Türkiye dışında ifa edilmiş ve hizmetin bedeli Türkiye dışında ödenmiş olmasına rağmen, hizmetin bedeli Türkiye'de ödeyenin hesaplarına gider kaydedilmişse hizmet, Türkiye'de değerlendirilmiş sayılarak KDV'sine tabi tutulacaktır.[227]

Katma Değer Vergisi'nde vergiyi doğuran olay, malın teslimi veya hizmetin ifası anında ortaya çıkmaktadır. Fakat bazı durumlarda KDV mal tesliminden veya hizmetin yapılmasından önce veya sonra doğabilmektedir. Bu durum K.D.V.K.'nun 10. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre, faturanın düzenlenmesi, malın nakliyesine başlanması, gümrük beyannamesinin tescili gibi işlemler vergiyi doğuran olay için

[225] Yılmaz, **a.g.e.** s.224-225.
[226] Söztutan, **a.g.e.** s.48.
[227] Arzova, **Barter İşlemleri,** s.62.

yeterli görülmüştür. Örneğin satışların taksitle yapılması durumunda satıcı henüz malın bedelini almamış olmasına rağmen vergiyi doğuran olay gerçekleşmektedir. Bu durumda vergiyi doğuran olay, faturanın düzenlendiği tarihte ortaya çıkmaktadır.[228]

Barter işlemlerinde KDV'ni doğuran olay, malın teslimi veya hizmetin ifasıdır. Hizmetlerde KDV'nin doğuşu genellikle fatura ve benzeri belgelerin düzenlenmesine bağlı kalmaktadır.

Barter ticaretinin gerçekleşmesine imkan tanıyan organizasyon hizmetinde vergiyi doğuran olay, barter ticaretinin gerçekleşmesi, üye firmaların mal teslimi veya hizmet ifalarında bulunmaları ile birlikte gerçekleşmektedir. Barter organizatörünün barter komisyonuna hak kazanması için iki üye arasında barter ticaretinin gerçekleşmesi gerekir. Fakat üye firmaların, mal teslimi veya hizmet ifasından önce fatura düzenlemeleri halinde vergiyi doğuran olay gerçekleşmiş olmaktadır.[229]

Özetlemek gerekirse, barter ticaretinde vergiyi doğuran olay;[230]

- Barter ticaretini gerçekleştiren üye firmalar açısından mal teslimi veya hizmet ifası veya mal tesliminden ve hizmet ifasından önce fatura düzenlenmesi hallerinde,
- Barter organizasyonu hizmetinde ise, barter ticaretinin gerçekleşmesi ile doğmaktadır.

Barter işlemlerinde iki ayrı KDV matrahından bahsedilebilir. Bunlardan ilki; mal veya hizmetin üye firmalar arasında el değiştirmesinden kaynaklanan, söz konusu mal veya hizmetin bedeli ile ilgili olan KDV matrahı, diğeri ise; organizatör firmanın, barter ticaretinin gerçekleşmesine imkan sağlaması dolayısıyla hak kazandığı hizmetin KDV matrahıdır. Birincisinde KDV matrahı, mal veya hizmetlerin değeri toplamı iken,

[228] Bilici, **a.g.e.** s.241.
[229] Erkan, Mehmet; **Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu,** s.96.
[230] Tekşen, **a.g.e.** s.146.

ikicisinde ise KDV'nin matrahı, barter organizatörünün kazanmış olduğu komisyon bedelidir.[231]

5.3.4 – Damga Vergisi Kanunu Açısından Barter İşlemleri

Damga Vergisi Kanunu'nda Ekli (1) sayılı tabloda yer alan kağıtlar damga vergisine tabidir. Bu kağıtlar şunlardır:[232]

- **Akitlerle İlgili Kağıtlar:** Belli bir parayı ihtiva etmesi kaydıyla; sözleşmeler, taahhütnameler, kefalet, teminat ve rehin senetleri gibi akitlerle ilgili kağıtlar vb.
- **Kararlar ve Mazbatalar:** İhale kararları, hakem kararları ve milletvekili mazbataları,
- **Ticari İşletmelerde Kullanılan Kağıtlar:** Emtia senetleri, ipotekli borç senetleri, irat senedi, bilançolar, gelir tabloları, işletme hesabı özetleri vb.
- **Makbuzlar ve Diğer Kağıtlar:** Makbuz veya benzeri mahiyetteki senetler, vergi beyannameleri, sigorta prim belgeleri vb.

Damga Vergisi Kanunu'na göre bir kağıdın damga vergisine tabi tutulabilmesi için (1) sayılı tabloda kağıdın isminin sayılmış olması gerekir. Ancak kağıdın ismi bu tabloda geçmemekle birlikte, vergiye tabi kağıtlar mahiyetinde bulunan veya onların yerini alan mektup veya şerhlerle, bu kağıtların hükümlerinin yenilenmesine,

[231] Arzova, **Barter İşlemleri,** s.63.
[232] Kalenderoğlu, **a.g.e.** 245.

uzatılmasına, değiştirilmesine veya bozulmasına ilişkin mektup ve şerhler de damga vergisine tabi tutulacaktır.[233]

Barter sisteminde kullanılan kağıtların Damga Vergisi Kanunu açısından değerlendirmesi aşağıdaki gibidir.

Barter Sözleşmesi

Barter sözleşmeleri bir kağıtta birden fazla akit ve işlemin tek kağıtta birleştiği sözleşmelerdir. Tek bir kağıtta toplanan akit ve işlemler birbirine bağlı ve bir asıldan doğma işlemlerdir. Dolayısıyla barter sözleşmeleri, Damga Vergisi Kanunu'nun 6.maddesine göre en yüksek vergi alınmasını gerektiren akit veya işlem üzerinden damga vergisine tabi tutulacaktır.[234]

Kefalet Sözleşmesi

Uygulamada barter sözleşmelerine düşülen müteselsil kefalet şerhine ek olarak veya barter sözleşmesinden tamamıyla bağımsız olarak ayrı bir kefalet sözleşmesi düzenlenebilmektedir. Barter sözleşmesinden ayrı olarak düzenlenen bu tür kefalet sözleşmeleri damga Vergisi Kanuna bağlı (1) sayılı tablonun 1. maddesi hükmüne göre damga vergisine tabi tutulacaktır.[235]

Ek Sözleşme

Ek sözleşme barter sözleşmesinde belirlenmiş olan satın alma kredi limitinin artırılmasına ilişkin olarak düzenlenen sözleşmelerdir. Tek kağıtta toplanan karma akit niteliğinde olan ek sözleşmeler, Damga Vergisi Kanunu'nun 14. maddesine göre (1) sayılı tablonun 1/a fıkrasına göre damga vergisine tabidir.[236]

---

[233] Arzova, **Barter İşlemleri,** s.64.
[234] Küpçük, **a.g.e.** s.69.
[235] Tekşen, **a.g.e.** s.151.
[236] Erkan, Mehmet; **Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu,** s.100.

Diğer Kağıtlar

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi bir kağıdın damga vergisine tabi olabilmesi için öncelikle (1) sayılı tabloda isminin sayılması gerekir. Bu bağlamda organizatör firma tarafından düzenlenen arz-talep bildirim formları, barter çeki vb. belgeler Damga Vergisi Kanunu'nun (1) sayılı tablosunda yer almadığından dolayı damga vergisine tabi olmayacaklardır.[237]

5.3.5 – Vergi Usul Kanunu Açısından Barter İşlemleri

Barter ticaretine konu olan mal veya hizmetlerin değeri, Vergi Usul Kanunu'nun değerleme hükümleri çerçevesinde belirlenecek, ayrıca bu bedel Vergi Usul Kanunu'nun 267. maddesinde belirtilen emsal değerinden düşük olamayacaktır.

Barter organizatörleri sistemde üstlendikleri görevler sebebiyle üye firmalardan aldıkları tüm üyelik aidatı ve barter komisyonları için Vergi Usul Kanunu'nda belirtilen belgeleri düzenlemek ve bu belgelerde yer alan tutarlar üzerinden Katma Değer Vergisi hesaplamak zorundadır.[238]

5.4 – Dış Ticaret Mevzuatı Açısından Barter İşlemleri

Bir dış ticaret işleminin ilgili ihracat, ithalat ve kambiyo hükümleri çerçevesinde yapılması gerektiğinden yurt dışı barter işlemleri yürürlükteki ihracat ve ithalat rejimleri çerçevesinde yürütülür.[239] Genel olarak ithalat ve ihracat, bir ülkede yürürlükte bulunan dış ticaret ve kambiyo mevzuatının çizmiş olduğu sınırlar içerisinde gerçekleşmektedir.

Dış ticaret rejimi bir ülkenin ithal veya ihraç edeceği mal veya hizmetler, kambiyo mevzuatı ise yabancı ödeme araçlarının ülkeye girişine ve çıkışına ait şartları düzenleyen tedbirlerin tümüdür. Dış ticaret rejimi bir ülkede hangi malların ithal veya

---

[237] Erkan, Mehmet; **Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu,** s.100.
[238] Tekşen, **a.g.e.** s.155.
[239] İhracat Yönetmeliği, m.13, http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.10365&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=ihracat yönetmeliği, 08.05.2009.

ihraç edileceğini, bu konularda hangi mercilere başvurulacağını, hangi mercilerden izin alınacağı gibi konuları düzenlerken; kambiyo mevzuatı, ithal veya ihraç edilen mal veya hizmetlerin bedellerinin nasıl ve ne şekilde tahsil ve tediye edileceğini düzenler. Ülkemizde dış ticaret mevzuatı, Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu, Gümrük Kanunu, İthalat Rejimi Kararı, İhracatın Rejimi Kararı ve bunlara bağlı olarak çıkarılan tüzük, yönetmelik, tebliğ ve genelgelerden oluşmaktadır.[240]

Takas, bir ihracat modeli olarak ihracat mevzuatında tanımlanmıştır. Dış ticaret mevzuatında takasın hangi şartlarla yapılabileceği belirtilmiştir. Mevcut dış ticaret mevzuatına göre firmalar, ithalat ve ihracat işlemlerinde barter sistemini kullanabileceklerdir. Ancak yürürlükteki hükümlere uyma zorunlulukları vardır. 2008 yılında yapılan değişikliklerle yurtdışı barter işlemlerinde sınırlayıcı olan engeller kaldırılmıştır. Barter sistemi ile ihracat yapan firmanın ihraç yaptığı malın bedelini en çok altı ay içerisinde mal veya hizmet olarak ülkeye getirme zorunluluğu, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar'ın 8. maddesinde yapılan "ihracat bedellerinin tasarrufu serbesttir. Bakanlık ihtiyaç duyulması halinde ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin düzenleme yapmaya yetkilidir" şeklindeki değişiklikle giderilmiştir.[241] Diğer taraftan yurt dışı barter işlemleri, "Takas veya Bağlı Muamele Yoluyla yapılacak İhracata İlişkin Tebliğ" hükümlerine göre yürütülmekteydi. Bu tebliğlere göre yapılacak ihracat karşılığında, ithal edilecek malın gösterilmesi zorunluluğu bulunmaktaydı. 2008 yılında ihracat yönetmeliği, "takas veya bağlı muamele işlemleri yürürlükteki ihracat ve ithalat rejimleri çerçevesinde yürütülür" şeklinde değiştirilmiştir.[242]

Barter sistemine üye bir firma barter sistemi ile yapmış olduğu ihracat bedelini, barter sisteminde yurt içinde başka bir üye firmadan tahsil edebilir. Bu durumda organizatör firma ihracat bedelini ihracat yapılan ülkedeki üyeden değil o ülkedeki

---

[240] Kanar, **a.g.e.** s.29-30.
[241] DTM, İhracat Bedeli Dövizlerin Yurda Getirilmesi, http://www.dtm.gov.tr/dtmweb/index.cfm?action=detaymvzt&yayinID=1107&icerikID=1216&dil=TR, 08.03.2009
[242] İhracat Yönetmeliği, http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.10365&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=ihracat yönetmeliği, 08.05.2009.

barter şirketinden barter sistemi içinde tahsil eder. Bu durumda işlemlerin takibi ve tahsilatı, barter organizatörleri arasında yapılan anlaşmalarla takip edilerek kapatılır.[243]

Dünyada barter sektörünün gelişimi için faaliyet gösteren Dünya Barter Birliği IRTA, şu an dünyada yaşanan krizin alternatif ticaret ve finansman modeli olan barter sistemine ilgiyi artırdığını belirtmektedir. Rusya, dış ticaretinin %4'ünü barter sistemi ile yapmayı planlamaktadır. Türkiye'de ise 2008 yılında yapılan değişikliklerden önce, yurt dışı barter işlemlerini sınırlayan dış ticaret mevzuatı dolayısıyla uluslararası barter ticaretinden çok yurt içi barter ticareti kullanılmaktadır.[244]

6 – BARTER SİSTEMİNİN DİĞER FİNANSMAN TEKNİKLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

6.1 – Barter Sisteminin Bankacılık Sistemi ile Karşılaştırılması

Bankacılık sistemi farklı alanlarda çalışan bütün bankalar topluluğunun yapısal düzen ve ilişkilerini ifade eder.[245] Banka ise, para ve para yerine geçen diğer menkul değerlerle iş yapan ve finans hizmetleri sunan bir kurumdur. Mevduat alan ve borç veren bankalar karlarını mevduat ve kredi faizleri arasındaki farktan sağlarlar.[246] Bir finansman aracı olan barter sistemini bankacılık sistemi ile karşılaştırırken öncelikle tasarruf-finansman çelişkisine değinilecek daha sonra kredi maliyetleri açısından değerlendirme yapılacaktır.

6.1.1 –Tasarruf – Finansman Çelişkisi Açısından Karşılaştırılması

Bir aracı kurum olan banka, tasarruf fazlası bulunan taraflar ile finansman açığı bulunan tarafları bir araya getirerek fon transferi için aracılık yapmaktadır. Banka, tasarruf fazlası bulunan kişi veya kuruluşlardan belirli bir maliyetle fonları almakta ve bu fonları, finansman ihtiyacı içinde olan kişi veya kuruluşlara belirli bir maliyetle satmaktadır.

---

[243] Şimşek, **Parasız Ticaret Barter,** s.78.
[244] Türkan, Nurettin, "Dünya Ekonomisi Barter'a Yöneldi", **Ekonomix,** Yıl:12, Sayı:135, Nisan 2009, s.38.
[245] Öcal, Tezer. **Makro İktisat.** İstanbul: İkinci Sayfa, 2007,s.138.
[246] Dorcpalam, **a.g.e.** 51.

Banka, tasarruf fazlası bulunan kişi veya kurumların nakit fonlarına ne kadar yüksek faiz öderse tasarruf fazlası bulunan kişi veya kuruluşların bu fonları bankaya yatırma eğilimleri artacaktır. Banka toplamış olduğu bu fonları kredi talep eden kişi veya kuruluşlara verecektir. Diğer taraftan kredi kullanan kişi veya kuruluşlar kredi maliyetleri ne kadar düşükse o kadar kredi kullanma eğilimi içinde olmaktadırlar. Bankanın kar elde edebilmesi için kredi talep edenlere verdiği kredi faizinin, bankaya fonlarını yatıran kişi veya kuruluşlara ödemiş olduğu mevduat faizinden yüksek olması gerekir.

Sonuç olarak baktığımızda mevduat sahibi ile kredi talep eden arasında bir çıkar çatışması doğmaktadır. Çünkü bankacılık sisteminde tasarruf fazlası veren kişilerle tasarruf açığı içinde olanlar genelde aynı kişilerdir. Kaynağın yetersiz olduğu ülkemizde tasarruf fazlası fonları çekebilmek için bankalar arasında yoğun bir rekabet yaşanmaktadır. Dolayısıyla bankalar mevduat faizlerini yükselterek bu fonları kendi bankalarına çekmek gayreti içerisinde olmaktadırlar. Yükselen mevduat faizleri aynı zaman da kredi faizlerinin de yükselmesi anlamına gelmektedir.[247]

Barter organizatörü de bir aracı kurum gibi çalışmakta ve arz ve taleplerin buluşmasına aracılık etmektedir. Barter sisteminde krediyi kullanan kuruluş ile bu krediyi finanse eden kuruluş aynıdır. Barter sisteminden mal ve hizmet satın alan firma krediyi kullanırken, barter sistemine mal ve hizmet arz eden firma, bu krediyi finanse etmektedir. Satıcı firma konumunda iken krediyi finanse eden firma, alıcı firma konumunda krediyi kullanan firma olmaktadır. Yani sisteme üye olan her bir firma hem sistemden kredi kullanan hem de sisteme kredi veren konumunda olmaktadır. Bu yönü itibari ile barter sisteminde bankacılık sisteminin aksine arz – talep çıkar uyumu gerçekleşmektedir.[248]

6.1.2 – Kredi Maliyetleri Açısından Karşılaştırılması

Barter sisteminde kullanılan kredinin organizatör firmaya maliyeti sıfıra yakındır. Barter sisteminden mal veya hizmet satın alan üye firma borcunu sisteme,

[247] Erkan, Mehmet; Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Diğer Finansman Teknikleri ile Karşılaştırılması. **Active Bankacılık ve Finans Dergisi.** Yıl:2, Sayı:12, Nisan-Mayıs 2000, s.84.
[248] Söztutan, **a.g.e.** s.64.

genelde 12 ay içinde mal veya hizmet satarak ödemektedir. Üye firma borcunu, 12 aylık süre içerisinde sisteme mal veya hizmet satarak ödeyemezse bu sürenin sonunda borcunu nakit olarak ödemesi gerekmektedir. Bu durumda üye firmaya 12 ay süreli faizsiz yabancı para cinsinden kredi kullandırılmış olmaktadır.

Bankacılık sektörü ise, topladığı mevduatların üzerine hiç kar marjı koymasa dahi mevduatlara ödemiş olduğu faiz maliyetleri itibari ile barter sistemine göre daha yüksek maliyetle kredi kullandırmak zorundadır. Bankacılık sisteminde krediyi kullanan kişinin krediyi mal veya hizmetleri ile ödemesi mümkün değildir. Barter sisteminde ise, barter kredisi kullanan firma geri ödemeyi kendi mal veya hizmetleri ile yapar.[249]

Bankacılık sisteminde ise geri ödeme, dönem sonunda nakit olarak yapılmaktadır. Yapılmadığı durumlarda kredinin maliyeti katlanarak artmaktadır. Firmalar açısından geri ödemenin kendi ürettikleri mal veya hizmet ile yapılması, nakit çıkışına sebep olmadığı için maliyet avantajı sağlamakta ve diğer finansman yöntemlerine göre daha fazla tercih edilebilmektedir.[250]

6.2 – Barter Sisteminin Leasing İşlemleri ile Karşılaştırılması

Leasing, İngilizce bir kelime olup kiralamak anlamına gelmektedir. İlk uygulamaya başlandığında her ülke kendi dilinde bu kelimeyi isimlendirmiş bu da kavram kargaşasını ortaya çıkarmıştır.[251] Leasing, European Leasing Association (ELA) tarafından "belirli bir süre için imzalanan, üreticilerin seçilme işlemi kiracı tarafından yapılan ve kiralayan tarafından satın alınan malın mülkiyetini kiralayana, kullanım hakkını ise belirli bir kira bedeli karşılığında kiracıda bırakan sözleşmedir." şeklinde tanımlanmaktadır. [252]

Türkiye'de leasing sözcüğünü karşılamak üzere "Finansal Kiralama" deyimi kullanılmaktadır. Leasing verene kiralayan, leasing alana da kiracı denilmektedir.[253]

---

[249] Erkan, Mehmet; **Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Diğer Finansman Teknikleri ile Karşılaştırılması.** s.85.
[250] Tekşen, **a.g.e.** s.57.
[251] Kondak, Nuray; **İşletmelerde Finansman Sorunu ve Çözüm Yolları.** İstanbul: Der Yayınları, 2002, s18.
[252] Adyranova, Nazgül. "Dış Ticaret ve Alternatif Finansman Tekniklerinin İşleyişi ile Muhasebe Uygulamaları." (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 2006), s.85.
[253] Kalkın, İbrahim. "Türkiye'de Dış Ticaretin Finansmanında Kullanılan Üç Yeni Yöntem: Leasing – Factoring – Forfaiting." (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 1991), s.10.

3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun 4. maddesine göre finansal kiralama sözleşmesi, kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı ya da başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü yararı sağlamak üzere ve belirli bir süre fesh edilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında kiracıya bırakmayı öngören bir sözleşmedir. Aynı kanunun 5. maddesine göre ise, finansal Kiralama Sözleşmesine sadece taşınır ve taşınmaz mallar konu olabilmekte, patent gibi fikri ve sınai haklar konu olamamaktadır.

Tanımdan yola çıkarak Finansal Kiralama Sözleşmesinin unsurlarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.[254]

- Kiralama işlemi belirli bir süreye dayanır.
- Kiracı alınmasını istediği malı kendisi beğenir ve malın üreticisi veya satıcısını kendisi bulur.
- Kiralayan, kiracının istediği malı satın alır ve bu malı kiracıya kullandırır.
- Malın mülkiyet hakkı kiralayana aittir.
- Malın kullanım hakkı, belli bir kira bedeli karşılığında kiracıya aittir.
- Sözleşme bitiminde kiracı eğer isterse sembolik bir bedel ödeyerek malın mülkiyetine sahip olur.

6.2.1 – Leasing İşlemlerinde Taraflar

Yapılan leasing tanımlarına baktığımızda leasing işleminde üç tarafın yer aldığını görmekteyiz. Bunlar; kiracı, kiralayan ve satıcı/üretici firmadır.[255]

[254] Melemen, Mehmet ve Burak Arzova, **Uluslar arası Ticaret – Alternatif Finansman Teknikleri ve Muhasebeleştirilmesi.** İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2000, s.240, s.71.
[255] Adyranova, **a.g.e.** s.86.

- **Kiralayan:** Finansal kiralamaya konu olan malı kiracının isteği üzerine, söz konusu malı üreten veya satan firmadan satın alarak sözleşme süresi boyunca kiracıya bir bedel karşılığında kullanım hakkını devreden, malın mülkiyeti sözleşme bitimine kadar kendisinde kalan, sözleşme bitiminde kiracının istemesi üzerine malın mülkiyetini kiracıya devreden işletmelerdir.

- **Kiracı:** Kiracı bir üretim aracını kendi işletmesi için kullanmak isteyen, fakat bunun için yeterli kaynağa sahip olmayan veya mevcut imkanlarını bu işe ayırmak istemeyen iktisadi işletmenin sahibidir.

- **Satıcı/Üretici Firma:** Leasing sözleşmesine konu olan malı elinde bulunduran veya bu malı üreten, yurt içinde veya yurt dışında bulunan kişi veya kuruluşlardır.

6.2.2 – Leasing İşlemlerinin İşleyişi

İşletmesinde bir yatırımı gerçekleştirmek isteyen kiracı, ihtiyaç duyduğu yatırım malını satıcıdan - üreticiden seçerek satım sözleşmesinin esaslı unsurlarında anlaşır. Kiracı söz konusu mala ilişkin fiyat, ödeme ve teslimat konularını içeren bir faturayı satıcıdan temin eder. Daha sonra almış olduğu faturayı kiralayana (leasing şirketi) iletir. Kiralayan, kiralanacak malın özellikleri ile satış koşullarını inceler ve en kısa sürede bir finansal kiralama teklifi hazırlayarak kiracı şirkete veya kişiye geri döner. Tüm koşullarda anlaşma sağlandıktan sonra kiracı ve kiralayan arasında finansal kiralama sözleşmesi hazırlanır. Kiralayan bu sözleşmeden sonra satış ve teslim koşulları önceden belirlenmiş olan malları kiracı adına satın alır.[256]

Kiralayan genellikle müşterilerine kiralamak üzere mal bulundurmaz. Leasing konusu olan malı üretici veya satıcıdan satın alır. Malın mülkiyeti kendisine aittir. Ancak zilyetlik ve kullanım hakkını sözleşme süresince kiracıya devreder. [257]

[256] Adyranova, **a.g.e.** s.86-87.
[257] Kalkın, **a.g.e.** s.12.

Kiralayan gerekli gördüğü durumlarda kiracıdan teminat talep edebilir. Leasing sözleşmesine konu olan mallar kiracı adına en uygun şartlar ile sigorta edilir. Kiracı şirket leasing sözleşmesinde belirlenen kira bedeli ile sözleşme süresince mala ait sigorta bakım ve onarım giderlerini ödemekle yükümlüdür.

Sözleşme süresi sonunda kiracı malın o tarihteki piyasa fiyatının altında bir fiyatla sözleşmeye konu olan malı satın alabilir. Kiracı şirket, sözleşme sonunda söz konusu malı satın almak yerine, düşük bir kira bedeli ile kiralamak isteyebilir. Bu durumda kiralayan kabul ederse daha düşük bir kira karşılığında sözleşmenin süresi uzatılabilir veya kiralayan sözleşme sonunda malın kendisine iadesini isteyebilir.[258]

Şekil - 5.1: Leasing Süreci

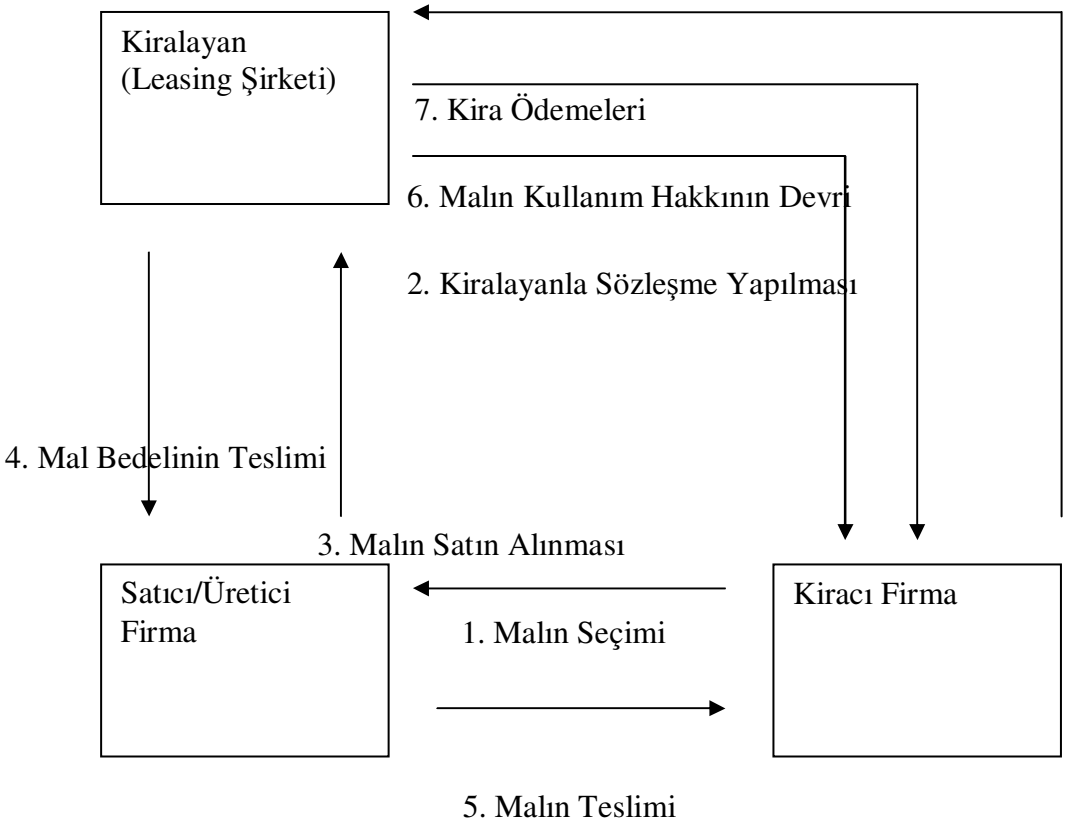

Kaynak: Kondak, Nuray; **İşletmelerde Finansman Sorunu ve Çözüm Yolları.** İstanbul: Der Yayınları, 2002, s.33.

[258] Kondak, **a.g.e.** s.32-33.

6.2.3 – Leasing İşlemlerinin Avantajları

Leasing'in avantajları aşağıda sıralanmıştır.

- Leasing alan işletmeler, belli bir süre sonra çağın gerisinde kalacak bir yatırım aracının mülkiyetine sahip olmaktansa, söz konusu malı belli bir süre kullanıp, sözleşme bitiminde de yeni ve modern başka yatırım araçlarıyla değiştirmek imkanına sahiptirler.

- Leasing yolu ile yatırım malının finansmanı sağlanması halinde sağlanan fon, kiracı şirketin bilançosunun finansmanında yer almamaktadır. Bundan dolayı kiracı şirketin borç/özkaynak oranı etkilenmemekte ve diğer kredi kaynaklarından yararlanma imkanı kısıtlanmamaktadır.

- Leasing sözleşmelerinin uzun süreli yapılması halinde, süre ve şartlar önceden belirlendiği için kiracı şirket, enflasyon ve ekonomik koşullardan kaynaklanan faiz dalgalanmalarından etkilenmeyecektir.[259]

- Leasing sermaye sıkıntısı çeken ülkelerde, özellikle sıkı para politikasının uygulandığı dönemlerde, sıkı para politikasının ülke yatırımlarının ve istihdamın üzerindeki olumsuz yanlarını azaltıcı bir rol üstlenmektedir. İthal edilen malların karşılığında ödenecek dövizin büyük bir kısmının atıl tutulmasını engelleyerek dış borçlanmaya gerek kalmadan finansman olanağı sağlar.

- Leasing, şirketlere ve ihracatçılara yeni yatırımları için finansal kolaylıklar sağlamakta ve finansman maliyetlerini azaltmaktadır. Orta ve küçük boyuttaki şirketlere kendilerini finanse etmelerinde yeni bir alternatif finansman olanağı yaratarak, orta ve küçük

[259] Oranlı, Barış. "Factoring – Leasing Sözleşmeleri ve Vergisel Boyutu" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 2002), s.79-80.

boyuttaki şirketlere de finansman kolaylıkları sağlamakta ve finansman maliyetlerini azaltmaktadır.

- Ödemeler, kiralayan şirketin ödeme gücüne göre düzenlendiği için kiracı firmanın nakit akışının bu ödemelerden olumsuz etkilenmesi engellenmektedir.[260]

- Bankalardan alınan kredilerin anapara taksit ve faizlerinin geri ödenmesi süreci bankalar tarafından belirlenirken, leasing'de kira ödeme dönemleri taraflarca belirlenmekte ve kiracı işletmenin nakit akımı göz önünde bulundurulmaktadır.

- Leasing %100 finansman sağlar. Banka kredileri, kredi alanın alış bedelinin belli bir kısmını öz kaynak olarak ödemesini gerektirir. Leasing işlemlerinde ise satın alınan malın tümü karşılanır.

- Leasing işlemlerinin banka kredilerine göre daha kısa sürede ve kolay çözümlendiği görülmektedir. İşlemlerin kısa sürede sonuca bağlanması kiracıyı, enflasyon, kur farkı vb. olumsuz etkilerden korumaktadır.[261]

- Kamu kuruluşlarının sınırlı bir bütçeye sahip olmaları ve kar amacı gütmemeleri ihtiyaç duydukları yatırımları yapmalarını engeller. Bu kuruluşlar, karşılaştıkları güçlükleri leasing yöntemi ile çözerek, bütçelerine uygun ödeme yapma imkanıyla birlikte vatandaşlara yeni yatırımları ile birlikte hizmet verebilecektir.

- Uygun finansman yöntemi bulunamadığı için yapılamayan yatırımların leasing sözleşmesi vasıtasıyla yapılmasıyla yatırımların

[260] Kondak, **a.g.e.** s.27.
[261] Uydacı, Sıla. "Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE, 2006), s.13-15.

bu suretle artması ve bunun sonucunda işsizliğin azalması sağlanır.[262]

6.2.4 – Leasing İşlemlerinin Dezavantajları

Leasing işleminin yukarıda sıralamış olduğumuz pek çok avantajın yanında hem kiralayan hem de kiracı açısından bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Bu dezavantajları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Leasing sözleşmesine konu olan malın mülkiyeti kiracıya ait olmadığı için kiracı, ipotek yolu ile kredi temin etme olanağına sahip olamamaktadır. Diğer taraftan işletmenin menkul değerlerinin büyük bir bölümünün leasing yolu ile temin edilmesi, işletmenin kredibilitesinin düşük olarak değerlendirilmesine neden olacak bu durum da işletmenin kredi bulmasında sıkıntılar doğuracaktır.

- Leasing işleminin genellikle küçük ve orta boy işletmeler ile kredi alma imkanı kısıtlı işletmeler tarafından talep edilmesi bazı riskleri de beraberinde getirir. Leasing bedellerinin bu riskli müşteriler tarafından ödenmesinde bazı sıkıntılar yaşanabilir.[263]

- Dışarıdan ithal edilen makine ve teçhizatın leasing yolu ile finansmanında karşılaşılabilecek sorunlardan biri de kur riskidir. Kur farklarının kiracı şirketin üzerinde kalması istenmeyen bir durumdur.

- Özellikle yatırım yapan işletmelere sağlanan yatırım indirimi gibi bazı teşvik tedbirlerinden söz konusu malın mülkiyetini elinde

[262] Oranlı, **a.g.e.** s.83.
[263] Oranlı, **a.g.e.** s.84-85.

bulunduran kiralayanın faydalanması, kiracı açısından dezavantaj yaratmaktadır.[264]

6.2.5 – Barter Leasing

Yukarıda açıklandığı üzere leasing, kiracının ihtiyaç duyduğu, beğenip seçtiği, pazarlığını yaptığı ve tüm teknik özellikleri uygun gördüğü malın leasing şirketi (kiralayan) tarafından kiracının anlaşmış olduğu üçüncü kişilerden satın alınarak kiracıya teslim edilmesini öngören bir anlaşmadır. Bu bağlamda birçok leasing şirketi (kiralayan) kurulmuştur. Ancak leasing şirketlerinin kullandıkları kaynakları bankalardan alıyor olması, yüksek maliyetli geri ödeme tabloları ortaya çıkarmaktadır. Leasing kredisinde ek maliyetler getirilirken, ödemeler mutlaka nakit olarak talep edilmektedir. Barter leasing'de ise ek hiçbir maliyet olmadan ödeme barter veya nakit olarak kabul edilebilmektedir.[265]

Barter leasing, barter organizatörlerinin sunmuş olduğu orta vadeli bir mal ve hizmet kredisidir. Barter sistemine üye olan firmanın beğenip seçtiği, pazarlığını yaptığı ve tüm teknik özelliklerini uygun gördüğü mal veya hizmeti barter leasing sistemiyle diğer üye firmadan satın alarak, ödemesini barter veya nakit olarak kabul ettiğini öngören anlaşmadır.

Daha önce de ifade edildiği gibi, barter sistemi üyelerine 12 aylık bir finansman sağlamaktadır. Üye firmalar barter sisteminden kullandıkları krediye karşılık olarak 12 ay içinde kendi ürettikleri mal veya hizmetlerle ödeme yapmak zorundadırlar. Üye firma bu 12 aylık süre zarfında kendi ürünleri ile ödeme yapamadığı durumda nakit ödeme yapmak durumundadır. Eğer üye firma nakit ödeme yapamayacak durumda ise devreye barter leasing sözleşmesi girmekte ve ödeme süresi 36 ve 48 aya kadar uzatılabilmektedir. Ödeme süresinde üye firmanın, barter sistemine satış yapması durumunda bu miktar borcundan düşülerek kalan kısmın taksitleri devam ettirilir. Aynı

[264] Arzova, **Barter İşlemleri ve Muhasebesi.** s.76.
[265] Söztutan, **a.g.e.** s.66.

şekilde üye firma borcunun tamamını leasing uygulaması sırasında barter ile ödeyebilir.[266]

Satın alma kredisi ve teminatı olmayan üye firmaya da barter leasing ile kredi verilebilir. Bu durumda üye firma ihtiyaç duyduğu ürünleri barter ile alırken, kendisine leasing kredisi sağlanmış olur. Fakat üye firmanın barter leasing ile barter sisteminden mal alabilmesi için, alımlardan doğabilecek risklere karşılık barter organizatörüne teminat vermesi gerekmektedir. Üye firmadan barter leasing ile almış olduğu ürün bedeli kadar teminat alınır. Bu teminat özellikle barter sisteminin işleyişi ve üye firmaları risklere karşı korumak için önemlidir. Teminat istemeyen barter organizatörlerinin faaliyetleri risk taşımakta doğal olarak da üye firmaları da riske atmaktadır.[267]

6.3 – Barter Sisteminin Factoring İşlemleri ile Karşılaştırılması

Factoring, büyük miktarda kredili satışlar yapan firmaların, bu satışlardan doğan alacak hakkının "factor" veya "Factoring" şirketi olarak adlandırılan finansal kuruluşlar tarafından satın alınması esasına dayanan bir finansal faaliyettir. Factoring işleminde mal teslimlerinden doğan alacakların tahsili, ödenmesi veya temlik edilmesi işlemleri mevcuttur. İhracat veya ithalatta olduğu gibi yurt içi satışlarda da factoring uygulaması söz konusudur. Factoring işleminde öncelikle factor, alıcı firmanın ticari durumuna göre bir kredi limiti belirlemektedir. Daha sonra satıcı firma gönderdiği her mala ait faturanın bir örneğini factore vermektedir. Alıcı firma mal bedelini satıcı firmaya değil kendisine alacak temlik edilen factore ödemektedir.

Factoring anlaşması ile factor, satıcı firmanın yaptığı kredili satışlarla ilgili her türlü muhasebe kayıtlarının tutulması, alacakların vadesinde tahsil ve takip edilmesi, alacakların tahsil edilmemesi durumunda doğacak kayıpların tam olarak karşılanması, potansiyel ve mevcut müşterilerin mali durumları hakkında bilgi toplanması gibi fonksiyonları üstlenmektedir.[268]

---

[266] Tekşen, **a.g.e.** s.58.
[267] Durmuş, Ahmet Fethi. **a.g.e.** s.174-175.
[268] Keskin, Ömer. "Factoring İşlemleri ve Bu İşlemlere İlişkin Vergisel Sorunlar" **Maliye Postası.** Yıl:24, Sayı:544, 1Mayıs 2003, s.62.

Factoring işlemi sadece kısa vadeli alacaklar için söz konusu olup, bu işlemlerde vadeler genellikle 30–120 gün arasında değişmekle birlikte bazen vadeler 180 güne kadar uzayabilmektedir.

İşletmeler için nakit, kısıtlı bir kaynaktır ve alacakları beklemek için uzun süreler beklemek gerekebilir. Alacakların factore satılarak nakde çevrilmesi suretiyle kredi kullanmadan işletmenin likiditesi artar.[269]

6.3.1 – Factoring İşlemlerinin Fonksiyonları

Factoring işlemlerinin finansman, hizmet ve teminat olmak üzere başlıca üç temel fonksiyonu vardır.

- **Finansman Fonksiyonu:** Factoring şirketi, satıcı firmaya vade gününden önce finansman kolaylığı sağlayabilir. Factoring şirketinin sağlayacağı finansal olanaklar satıcı firmanın piyasadaki geçmişine, Factoring şirketi ile olan ilişki süresine, alacakların tahsil süresine göre farklılık gösterir. [270] Factoring yoluyla finansman sağlanmasında ön ödeme yöntemi kullanılmaktadır. Buna göre satıcı firma, malları alıcıya gönderdikten sonra mallar ile ilgili fatura düzenlenir. Factoring şirketi, bu fatura karşılığında satıcı firmanın alacağının genellikle %80'ini satıcı firmaya vadesinden önce öder. Factoring şirketi alacağın vadesi geldiğinde, tahsilatı yaptıktan sonra fatura tutarının kalan %20'lik bölümünden faiz ve komisyon giderlerini düşerek kalan bakiyeyi satıcıya öder. Satıcı firma Factoring ile alacaklarını likit hale dönüştürdüğünden dolayı nakit sıkıntısı yaşamaktan kurtulmuş olur.[271]

- **Hizmet Fonksiyonu:** Factoring şirketinin, müşterisine ait faturanın düzenlenmesinden başlamak üzere alacağın tahsiline kadar geçen sürede borçlu firmalara ilişkin muhasebe kayıtlarını tutması hizmet

[269] Şamiloğlu, Famil. "Factoring ve Forfaiting Finansman Teknikleri", Çetin Bedestenci ve Murat Canıtez (Ed.). **Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar** içinde. Ankara: Gazi Kitabevi, 2008, s.237.
[270] Kalkın, **a.g.e.** s.102.
[271] Kondak, **a.g.e.** s.95-96.

fonksiyonunun gereğidir. Hizmet fonksiyonu sayesinde müşteri, pek çok borçlusunu tek tek izlemekten kurtulacak ve sadece Factoring şirketi tarafından devir alınan alacaklarının karşılığının gözüktüğü Factoring şirketinin hesaplarını izleyecektir. Factoring şirketi de belirlenen sürelerde kendisinin tutmuş olduğu borçlulara ilişkin hesaplarda meydana gelen tüm hareketleri müşterisine bir hesap şeklinde sunacaktır.[272]

- **Garanti Fonksiyonu:** Factoring sözleşmelerinde Factoring şirketi, müşterinin alacaklarının ödenmeme riskini de üstlenir. Factoring şirketi alıcı firmanın ödeyememe riskini de üstlenerek, satıcı firmanın vadeli satışlarından doğan alacaklarını garanti altına alır. Firmalar garanti fonksiyonu sayesinde yeni alıcılara ve yeni pazarlara risksiz girebilme imkanına kavuşurlar. Bu sayede alacaklarını Factoring şirketine devreden satıcı firma mal sattığı kişi veya kuruluşların borcunu ödeyemeyecek duruma düşmesi karşısında korunmuş olur.[273]

6.3.2 – Factoring İşlemlerinin İşleyişi

Factoring, alıcı firma, satıcı firma ve factoring şirketi arasında gerçekleştirilir. Alıcı firmadan mal siparişi alan satıcı firma factoring şirketine başvuru formu ile birlikte başvurur. Başvuru formunda firma bilgileri, faaliyet alanı, vadeli satışları, vadeli satış yapan alıcı sayısı, ihracat tutarı gibi bilgiler yer alır. Bu bilgilere göre incelemelerini yapan factoring şirketi, işletmeye yapacağı hizmetin türü, komisyon oranı, ön ödeme oranı ve finansman faizi gibi şartlarda satıcı firma ile anlaşma sağladıktan sonra sözleşme imzalanır.

Alıcı firmaya gönderilen malların faturasının bir kopyası, alacağın factoring şirketine temlik edildiğini belirten bildirim notuyla birlikte factoring şirketine gönderilir. Bu faturalara dayanarak satıcı firmaya ön ödeme yapılır. Vade geldiğinde

[272] Melemen ve Arzova, **a.g.e.** s.372.
[273] Şamiloğlu, **a.g.e.** s.238.

fatura bedeli alıcıdan tahsil edilir ve factoring komisyonu, ön ödeme tutarı ve finansman faizi düşüldükten sonra kalan tutar satıcıya ödenir.[274]

Şekil - 5.2: Faktoring Süreci

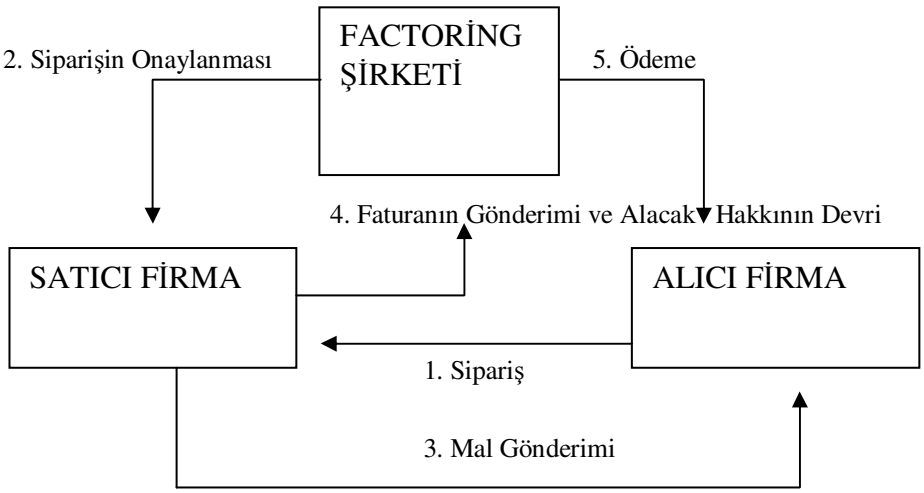

Kaynak: Kondak, Nuray; **İşletmelerde Finansman Sorunu ve Çözüm Yolları.** İstanbul: Der Yayınları, 2002, s.104.

6.3.3 – Factoring İşlemlerinin Avantajları

Factoring işlemlerinin avantajlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- Satıcı firma, alacaklarının zamanında ödenmeme riski ortadan kalkacağından kur zararına uğramaktan, alacağın şüpheli hale düşmesinden veya alacağını hiç tahsil edememekten kurtulur.
- Satıcı firma, alacakların takibi factoring şirketi tarafından yapıldığı için genel yönetim giderlerinden tasarruf sağlamış olur.
- Satıcı firma, factoring şirketinin kendisine sağlayacağı kapsamlı müşteri istihbaratı sonucunda dış pazarlara yönelmede daha cesur ve kararlı olur.[275]

[274] Şamiloğlu, **a.g.e.** s.242.

- Factoring şirketi, satıcı firmanın talebi üzerine ön ödemede bulunur. Bu sayede satıcı firma, zamansız banka kredisi kullanmayarak faiz giderlerini ve finansman maliyetini azaltır.

- Satıcı firma, factoring şirketinden ön ödeme alması durumunda üretimde kullandığı maddeleri peşin satın alarak indirimden yararlanma imkanına sahip olacaktır. Bu durum satıcı firmanın üretim maliyetlerini azaltacak dolayısıyla da kar oranlarını artıracaktır.

- Satıcı firmalar büyüme ve genişleme çalışmalarını kendi kaynaklarından sağlamış olurlar.

- Factoring şirketleri, ülke ekonomileri ve büyük şirketler hakkında bir bilgi bankası oluştururlar ve bu bilgileri ortaklarına ve yan kuruluşlarına verirler. Satıcı firmalar, factoring şirketi ile olan uzun vadeli ilişkileri dolayısıyla bu bilgilerden yararlanma imkanı elde eder.[276]

- Uluslararası işlemlerde alıcı ve satıcı firma akreditif maliyetinden kurtulur.

- Factoring işlemi, kredili satış yapacak firmaların saptanmasında ileri derecede profesyonel araştırma ve değerlendirme çalışması yapma imkanı sağlar.

- Factoring şirketinin, firmalara göre daha modern ve yaygın bilgi işlem alt yapısına ve haberleşme sistemine sahip olması muhasebe işlemlerinin daha doğru ve düşük maliyette yapılmasını sağlar.[277]

---

[275] Adyranova, **a.g.e.** s.96-97.
[276] Kondak, **a.g.e.** s.100-101.
[277] Şamiloğlu, **a.g.e.** s.239-240.

6.3.4 – Factoring İşlemlerinin Dezavantajları

Factoring işlemlerinden dolayı ortaya çıkabilecek bazı dezavantajlar vardır. Bu dezavantajlar aşağıdaki gibidir.

- Factoring şirketi riskleri üstlendiğinden dolayı faize ek olarak factoring komisyonu da almaktadır. Bu ödemelerden dolayı factoring, pahalı bir finansman tekniğidir. Müşterilere yapılan satışların değerinin küçük ve fatura sayısının fazla olması halinde de maliyet daha fazla artmaktadır.

- Factoringe başvuranlar gerçekte likit olan alacaklarını satarak, işletmenin likiditesinin azalmasına neden olurlar. Bu yüzden factoring şirketi ile işbirliğine giden firmalar, piyasadan vade ile mal temininde zorluklarla karşılaşmaktadır.[278]

- Uluslararası factoring işlemlerinde uygun bir muhabir factoring şirketinin seçilemeyişi bazı sorunlar yaratabilmektedir. Eğer muhabir factoring şirketi iyi çalışmıyorsa, kredi limitlerinin belirlenmesinde, alacak hakkının korunması için yapılması gereken işlemleri yapmakta gecikiyorsa ciddi problemler ortaya çıkmakta ve bu durum riski artırmaktadır.[279]

6.3.5 – Barter Factoring

Factoring kısaca alacakların tahsilatına aracı olmaktır. Bu anlamda barter sistemi, farklı bir bakış açısıyla factoring işlemlerindeki esaslara da dayanmaktadır. Barter sisteminde factoring işlemi, alacaklı firma, borçlu firma ve factoring işlemine aracılık yapan barter şirketi olmak üzere üç taraftan oluşmaktadır. Buna göre alacaklı firmanın tahsilatını, borçlu firmanın ödeme sıkıntısına düşmesinden dolayı borcunu

[278] Kondak, **a.g.e.** s.102.
[279] Kalkın, **a.g.e.** s.125.

ödemeyi gerçekleştiremediği durumlarda barter factoring işlemleri ile alacak garantisi barter sistemi yoluyla sağlanabilir.[280]

Barter şirketi devir ve satış yolunda üstlendiği alacakları borçlu firma tarafından ödenmeme riski ile karşı karşıya kalır. Bu yüzden barter şirketi borçlu firmanın ödeme gücünü araştırarak sadece onayladığı alacakların ödenmeme riskini üstlenir.[281]

Barter factoring işlemlerinin başlatılabilmesi için, factoring anlaşması yapacak alacaklı firmanın barter sistemine genel üyelik sözleşmesi ile üye olması sağlanır. Ancak bu sözleşmeye ek olarak bir sözleşme daha düzenlenebilir. Bu sözleşme alacak tahsilatının iki şekilde gerçekleşmesi esasına dayanacaktır. Bunlardan birincisi, alacak miktarı kadar borçlu firmanın sisteme teminat vermesi ile alacaklı firmaya satın alma kredisi hemen verir. İkincisinde ise, alacaklı firmaya üyelik sonrası kredi açılır. Fakat borçlu firmanın sisteme mal veya hizmet satması sonrasında alacaklı firmaya satış yetki kodu verilir.

Bu işlemin ardından borçlu ve alacaklı şirketlerin detaylı açıklamalarıyla birlikte bir proje hazırlanır. Bu proje kapsamında arz ve talep edilen mal veya hizmetler listesiyle borçlu şirketlerin, gerekli istihbarat çalışmaları yapıldıktan sonra barter sistemine üye olmaları sağlanır. Buradaki amaç, borçlu firmanın alacaklı firmaya olan borçlarını kendi üretmiş olduğu mal veya hizmetler ile ödeme imkanını sağlamaktır. Alacaklı firma ile borçlu firmanın barter sistemine üye olmaları ve gerekli teminat veya ürün arz ve talep çakışması sağlandığında factoring işlemi gerçekleşir.[282]

Örnek: Barter Factoring İşlemi[283]

Barter sistemi dışında A firması B firmasından 100 milyar TL alacaklıdır.

a) Alacaklı olan A firması ile borçlu olan B firması barter sistemine gerekli yükümlülükleri sağlayarak genel üyelik sözleşmesi ile üye olurlar.

[280] Tekşen, **a.g.e.** s.62.
[281] Söztutan, **a.g.e.** s.67.
[282] Durmuş, Ahmet Fethi, **a.g.e.** s.175-176.
[283] Şimşek, **Parasız Ticaret Barter,** s.137.

b) B firması sisteme borç miktarı kadar teminat verir. Bu teminat ile A firmasına alacak miktarı kadar kredi limiti tahsis edilir.

c) Eğer B firması teminat veremez ise borç miktarı kadar mal veya hizmet satışını barter sistemine yapması gerekir. Bu arada alacaklı firma kredi kullanamaz. B firması borç miktarını mal ve hizmeti ile ödediğinde alacaklı olan A firmasının kredisi işlemeye başlar.

6.4 – Barter Sisteminin Forfaiting İşlemleri ile Karşılaştırılması

Forfaiting, bir ihracatçının yapmış olduğu vadeli satıştan doğan ve kambiyo senedi, garanti mektubu veya alacağın devrine izin veren başka bir araç ile belgelenmiş alacakların, ihracatçının kendisine veya belgelerin lehdarına rücu etme hakkı olmaksızın bir banka veya bu alanda uzmanlaşmış bir finans kuruluşu tarafından satın alınması işlemidir.[284]

Forfaiting ile ihracatçı, ithalatçıya iletilen ürünler için alacak hakkını devreder ve bunun karşılığında forfaiting yapan kuruluştan hemen nakit sağlar. Ürünler teslim edildikten ve sözleşme tamamlandıktan sonra ihracatçı bu alacakları bir forfaiting kuruluşuna satar ve bu kuruluş tüm riskleri üstlenmiş olur. Bu arada forfaiting yapan kuruluş ücretlerini kestikten sonra ihracatçıya nakit ödeme yapar. Sermaye ürünlerinin yanında diğer ürünlerin ihracatında da orta – uzun vade kredi ihtiyacı bu yolla finanse edilebilir.[285]

Bir forfaiting işleminin unsurları şu şekildedir.[286]

a) İhracatçının elinde bulunan alacakların forfaiting yapan kuruluş tarafından sabit bir faiz ve komisyon ödemesi karşılığı satın alınması,

b) Forfaiting yapan kuruluşun alacakları satın alırken risk üstlenmesi,

---

[284] Şamiloğlu, **a.g.e.** s.256.
[285] Adyranova, **a.g.e.** s.100–101.
[286] Arzova, **Barter İşlemleri ve Muhasebesi,** s.83.

c) Forfaiting yapan kuruluşun, alacakların tahsil edilememesi durumunda ihracatçıya rücu hakkının olmaması.

Genelde senetli ve senetsiz her çeşit alacak, forfaiting işlemine konu olabilmesine karşın uygulamada daha güvenceli oldukları için poliçe, senet şeklindeki ticari alacaklar üzerinden forfaiting işlemleri yapılmaktadır.

Forfaiting işleminin benzer bir finansman türü olan factoring işleminden farkı; forfaiting işleminin genelde yatırım malları ihracatının finansmanında kullanılması ve vadelerinin 6 aydan 10 yıla kadar olmasına karşılık factoring işlemleri daha çok tüketim malları ihracatında kullanılır ve vadeleri 1 - 4 ay arsındadır. Diğer taraftan factoring işleminde ülke riski, kur riski gibi riskler genellikle işleme dahil edilmezken forfaiting işleminde söz konusu riskler de belli bir ek faiz karşılığında forfaiter tarafından üstlenilmektedir.[287]

6.4.1 – Forfaiting İşleminin İşleyişi

Forfaiting işleminde, ihracatçı firma, ithalatçı firma, senedin ödeneceğini garanti eden banka ve forfaiter olarak adlandırılan forfaiting şirketi olmak üzere dört taraf vardır.

Forfaiting işleminde ithal edilmek istenen bir yatırım malının bedeli, söz konusu malın ekonomik ömrüne yayılarak taksitlerle ödenmektedir. Bu çerçevede ithalatçı ve ihracatçı firmalar arasında bir ticari anlaşma yapılarak fiyat ve ödeme planı saptanmaktadır. Daha sonra ithalatçı firma malları teslim almakta, banka garantisi sağlandıktan sonra da borç senetlerini bankası aracılığıyla ihracatçıya iletmektedir.[288]

İhracatçı alacaklarını hemen nakde dönüştürmek amacıyla bir forfaiter ile belli bir iskonto haddi üzerinden anlaşmaya varmaktadır. İthalatçı firmadan alınan belgeler ihracatçı firma tarafından forfaitera verilir. Bunların karşılığında, gerekli iskontolar yapıldıktan sonra alacağının ihracatçıya nakden ödenmesiyle, ihracatçının bu işlemle ilgili tüm sorumluluğu sona ermektedir. Bundan sonra forfaiter elindeki ödeme

[287] Kızılçağlayan, K. Nesrin. "Dışsatımın Finansmanında Uygulanan İki Yeni Yöntem: Factoring – Forfaiting" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 1990), s.54.
[288] Şamiloğlu, **a.g.e.** s.259.

araçlarını vadesi geldiğinde tahsil edilmek amacıyla garantör bankaya iletebileceği gibi üçüncü şahıslara da devredebilir.[289]

Şekil - 5.3: Forfaiting Süreci

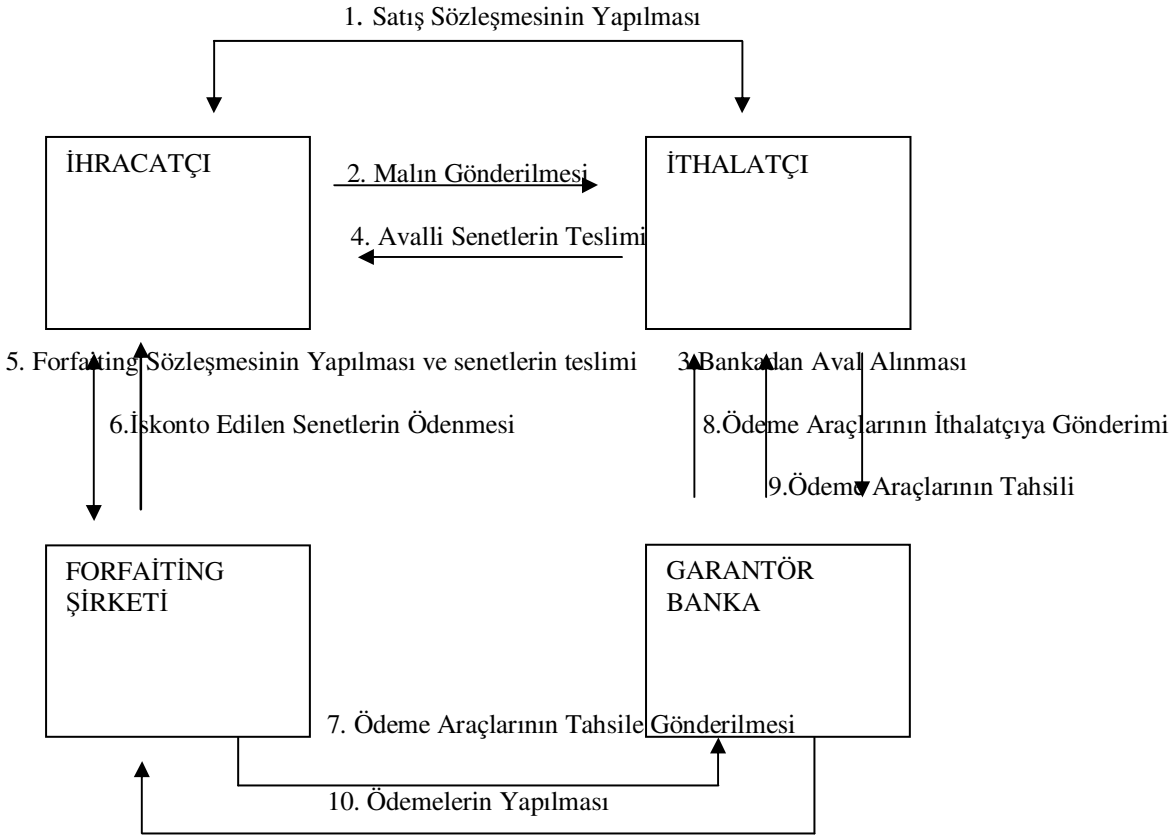

Kaynak: Şamiloğlu, Famil. "Factoring ve Forfaiting Finansman Teknikleri", Çetin Bedestenci ve Murat Canıtez (Ed.). **Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar** içinde. Ankara: Gazi Kitabevi, 2008, s.258.

6.4.2 – Forfaiting İşlemlerinin Avantajları

Forfaiting işlemi çeşitli avantajlar sağlayan bir finansman türüdür. Bu avantajları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Forfaiting işleminde ihracatçı için bazı riskler ortadan kalkmaktadır. İhracatçı açısından kredili mal satışının riski,

[289] Kızılçağlayan, **a.g.e.** s.58.

garantör banka tarafından üstlenildiği için ortadan kalkmaktadır. İhracatçı vadenin sona ermesine kadar kur değişmelerinden etkilenmemektedir. Forfaiting işleminde sabit faiz uygulandığından, ihracatçı için faiz riski de ortadan kalkmaktadır. Ayrıca forfaiting işlemiyle ihracatçının likidite durumu düzelmekte, politik, kur ve ticari riskler forfaiter'e aktarılmaktadır.[290]

- Forfaiting işleminde maliyetin belli olması, ihracatçı firmanın uzun süreli plan yapmasına olanak vermektedir.

- Diğer kredi tiplerinde olduğu gibi uzun süreli incelemeler ve kapsamlı kredi sözleşmeleri olmamaktadır. Garantör bankanın forfaiter tarafından kabul edilebilir olması halinde kredi işlemi çok çabuk bir şekilde sonuçlanmaktadır.

- Forfaiter'in ihracatçıya rücu hakkı olmadığı için, ihracatçı için ileride bir problemle karşılaşma söz konusu değildir.[291]

- İhracatçı firma vadeli satışlarını hemen nakde çevirebildiğinden, ihracatçı firmanın likiditesi artmakta ve yeni finansman kaynakları arama gereksinimi duymaz.

- İhracatçı firma, alıcının kredi değerliliğini saptama ve alacağın tahsili giderlerinden de kurtulmaktadır. Çünkü artık bu işleri forfaiter üstlenecektir.[292]

- İthalatçı firma, ithalat işlemleri için sabit faizli ve uzun süreli kaynak elde eder.

- İthalatçı firma açısından, dökümantasyon kısa ve az olduğu için satış sözleşmesinin yapılmasını hızlandırır.[293]

[290] Şamiloğlu, **a.g.e.** s.257.
[291] Kalkın, **a.g.e.** s.156–157.
[292] Kızılçağlayan, **a.g.e.** s.66–67.
[293] Kondak, **a.g.e.** s.161–162.

6.4.3 – Forfaiting İşlemlerinin Dezavantajları

Forfaiting işleminin dezavantajları aşağıdaki gibidir.

- İhracatçı firma borçla ilgili belgelerin geçerli olarak hazırlandığı, garanti edildiği ve herhangi bir ödememe durumunun ortaya çıkması durumunda kendisine rücu edilmeyeceği hususunda emin olmalıdır. Bu yüzden ithalatçı ülkelerin yasalarını, garanti ve aval işlemlerini çok iyi bilmelidir.

- İhracatçı firma, garantörün güvenilir olduğu hususunda forfaiter'i ikna etmede zorluklarla karşılaşabilmesi mümkündür.

- Bu finansman yöntemi diğer finansman yöntemlerine göre daha pahalıdır. Çünkü forfaiter, tüm riskleri üstlendiğinden daha yüksek bir faiz oranı uygulayacaktır.

- Kullanılan borç araçları kesin ödeme yükümlülüğü vermektedir. İthalatçı firma ithal ettiği mallarla ilgili bir problem söz konusu olduğunda bedelini ödememe gibi bir yola başvuramayacaktır. [294]

- İthalatçı firmanın bankadan almış olduğu garanti ve aval genellikle kredi kullanımı olarak nitelenir.

- İthalatçı firmanın garanti ücreti ödemesi ve forfaiter'ın uygulamış olduğu yüksek marjlar ithalatçı firma açısından da dezavantaj oluşturmaktadır.[295]

[294] Kalkın, **a.g.e.** s.157–159.
[295] Kondak, **a.g.e.** s.162.

7 - SONUÇ

Dünyada ekonomik krizlerin de etkisiyle paranın maliyetinin artması, işletmeleri alternatif finansal yöntemleri aramaya yöneltmiştir. İşletmelerin uygulamış oldukları leasing, Factoring, Forfaiting gibi alternatif finansal yöntemlerinin temeli yine paraya dayandığından dolayı istenilen fayda sağlanamamaktadır.

1930'lu yıllarda alternatif ticaret ve finansman tekniği olarak gündeme gelen barter sisteminde ise işletmeler, para yerine kendi ürünlerini kullanarak, ihtiyaç duydukları mal veya hizmetleri alma hakkına sahip olmaktadırlar. Barter sistemi ile işletmeler, yeni fonlara ihtiyaç duymamakta, ellerindeki fonları da yeni yatırımlara dönüştürme fırsatını yakalamaktadırlar. Bu yönüyle barter sistemi, parayı ortadan kaldırmaktan ziyade, alternatif bir ticaret ve finansman tekniği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'de 1990'lı yıllardan itibaren uygulan barter sistemi işletmelere, atıl kapasitelerin değerlendirilmesinden ürünlerin pazarlanmasına kadar pek çok avantaj sunmaktadır. Özellikle firmanın almış olduğu mal veya hizmetin bedelini, para yerine yine mal veya hizmetle ödemesi firmalara atıl kapasitelerini değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Özellikle kriz ortamlarında işletmeler minimum maliyetli finansmana gereksinim duyarlar. İşletmeler açısından minimum maliyetli finansman ise, ödemeyi kendi üretmiş oldukları mal veya hizmetlerle yapmalarıdır. Bu yönüyle barter sistemi işletmelere minimum maliyetli finansman imkanı sunmaktadır.

Türkiye'de barter işlemleri, yürürlükteki Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu hükümlerine göre yürütülmektedir. Söz konusu kanunlarda barter ile ilgili bir hüküm mevcut değildir. Yurt içi barter işlemleri, Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunu'nda yer alan hükümlerin karma sözleşmelerde kullanılması ile yürütülmektedir.

Yurtdışı barter işlemleri ise, mevcut dış ticaret mevzuatı hükümlerine göre yürütülmektedir. Bu güne kadar Türkiye'de dış ticaret mevzuatının kısıtlamalarından dolayı yurt dışı barter işlemleri yok denecek kadar az olmuştur. Çünkü Kambiyo Kanunu Hükümlerine göre, ihracat yapan bir firmanın 180 gün içinde ihracat bedelini yurda getirme zorunluluğu vardı. Diğer taraftan yurt dışı barter işlemi yapmak isteyen

bir firma yapacağı ihracat ve ithalatı bildirmek zorundaydı. Her iki durumunda barter sisteminin mantığına ters olduğu açıktır. Çünkü barter sistemine üye bir firma yapmış olduğu yurtdışı barter işleminin bedelini yurtdışındaki barter sistemine üye bir firmadan alabileceği gibi yurt içindeki barter sistemine üye firmadan alma hakkına sahip olmalıdır. Ayrıca yurtdışı barter işlemi ile mal ihraç eden firma bunun bedelini 180 gün içinde yurda getirmek zorunda değildir. 2008 yılında yapılan değişiklikler ile ihracat bedelinin 180 gün içinde yurda getirilme zorunluluğu ve yapılacak barter işleminde ihracat ve ithalatın bildirilmesi zorunluluğu ortadan kalkmıştır.

Barter sistemi ülkemizde 1990'lı yıllardan beri uygulanmasına rağmen henüz yasal bir mevzuata sahip değildir. Bu durum barter sisteminden mal veya hizmet alan ve mal veya hizmet satan firmaların sisteme olan güvenlerini azaltmakta ve sistemin istenilen düzeye ulaşmasında bir handikap olarak gözükmektedir.

Barter sistemini işleten barter organizatörlerinin, çok güçlü finansal kaynaklara teknolojik altyapıya ve iyi yetişmiş uzman personele sahip olmaları gerekmektedir. Fakat Türkiye'de barter şirketlerinin çalışmaları ile ilgili yasal bir mevzuat olmadığından dolayı çok güçlü finansal kaynaklara sahip olmayan, teknolojik altyapısı olmayan ve bu konuda yetişmiş uzman personeli olmayan barter şirketleri kurulmaktadır. Bu durumun barter sistemine ciddi zararlar vereceği açıktır. Bu açıdan barter sistemi tıpkı bankacılık kanunu gibi özel bir kanun şeklinde düzenlenmelidir.

Diğer taraftan barter sisteminin kurumsallaştırılması, sistemin sürekli gelişiminin izlenmesi, aksaklıkların giderilmesi, barter firmalarına gerekli eğitim hizmetlerinin verilmesi ve yurtdışı barter şirketleriyle iletişimi sağlayacak, barter organizatörlerinin bir araya gelerek oluşturacakları Türkiye Barter Birliği'nin kurulması barter sisteminin gelişmesi ve tanıtılması açısından yarar sağlayacaktır. Böylece Türkiye'de faaliyet gösteren barter organizatörleri denetlenebilecek ve bu durum da barter sistemini kullanacak firmalara bir güven unsuru oluşturacaktır.

Türkiye'deki barter sistemine baktığımızda, firmaların bu konuda fazla bilgi sahibi olmadığını görmekteyiz. Firmalar genellikle barter organizatörleri tarafından

sisteme üye bir firmanın talebinin karşılanması amacıyla, barter sistemine üye yapılmaktadırlar.

Türkiye'de barter ticaretinin 2015 yılında dört milyar TL'lik ciroya ulaşması beklenmektedir. Türkiye'de barter sisteminin bu rakamlara ulaşabilmesi için kuşkusuz barter firmalarının etkili reklam ve tanıtım faaliyetlerine girişmeleri gerekmektedir. Bu açıdan barter organizatörlerinin bir araya gelerek oluşturacakları Türkiye Barter Birliği'nin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Kurulacak olan Türkiye Barter Birliği, yazılı ve görsel basın yoluyla izleyeceği etkili reklam ve tanıtım politikasıyla sistemin Türkiye'deki firmalara tanıtılmasında önemli bir rol üstlenecektir. Bu sayede barter sitemini kullanan firma sayısı ve işlem hacmi artacaktır. Özellikle uzun yıllar boyunca dış ticaret açığı ile karşı karşıya olan ülkemizde barter sitemi, bu açığı kapatmada önemli avantajlar sağlayacaktır.

EKLER

Ek:1 Üyelik Sözleşmesi

Barter Üyelik Sözleşmesi

Sözleşme Sıra No: .....

HESAP TÜRÜ YTL

A. TARAFLAR

İşbu sözleşme; Park Plaza No: 22 Kat: 18 34398 Maslak/İSTANBUL adresinde ikamet eden İnternational A.Ş.(bundan böyle olarak anılacaktır) ile diğer taraftan,

Unvan : .....

Adresi : .....

.....

Posta Kodu : ..... İlçe : ..... İl : .....

Telefon/İş : ..... Faks:* .....

Web : ..... E-Mail: .....

(Bundan böyle Üye olarak anılacaktır) arasında imzalanmıştır.

*Yukarıda belirtilen faks numarasına gönderilen her türlü evrak **"aslı gibidir"** kabul edilir.

B. SÖZLEŞMENİN KONUSU

Türk Barter tarafından; Sektör farkı gözetmeksizin çok sayıda gerçek ve tüzel kişiyi bir pazarda buluşturabilme, ulusal ve uluslararası barter işlemleri yapabilme, alternatif bir finans modeli olarak kullanılabilme yeteneği ile kurulup işletilmekte olan çoklu takas esasına dayalı barter sistemine, Üye'nin dahil edilmesi ve barter sitemi içerisinde ticaret yapabilmesi hedefine yönelik olarak barter sisteminin genel ve özel işleyiş şartları ile Üye'nin sistem içerisinde çalışma esaslarının belirlenmesidir.

C. TANIMLAR

a. Barter Sistemi : Sistem üyelerinden satın alınan mal ve/veya hizmet bedelinin, yine sistem üyelerine mal ve hizmet satışı yoluyla ödenmesi ve satılan mal ve/veya hizmet bedelinin sistem üyelerinden mal ve/veya hizmet satın alınması suretiyle tahsil edilmesi temeline dayalı ticaret sistemidir.

b. Barter Şirketi : Üyelik sözleşmeleri akdetmek suretiyle barter sisteminin kurulumunu ve işleyişini sağlayan, üye firmaların birbirleriyle sistem içerisinde mal ve/veya hizmet alım- satımlarını organize eden, Üyelerin arz talep bilgilerini ve cari hesap hareketlerini yöneten çoklu takas sistemini yöneten şirkettir.

c. Broker : Üye'nin Barter Ortak Pazarı'nda çalışmasına yardımcı olan barter sistem danışmanıdır.

d. Barter Kredisi : Üyenin barter sistemi içerisinde alım limiti üzerinde borçlanmak suretiyle mal ve hizmet satın alabilmesi için arafından verilebilecek alım yapma yetkisidir.

e. Teminat : Barter Kredisi kullanmak isteyen Üyenin, borçlarının karşılığını oluşturmak için a teminat olarak verdiği Banka Teminat Mektubu, Devlet Tahvili, Hazine Bonosu Gayrimenkul İpoteği gibi hukuki enstrümanlardır.

f. Barter Çeki : İki üye arasında gerçekleşen alım-satım işlemlerinde bir ödeme ve tahsilat aracı olarak kullanılan, üzerinde yapılan işlemin bedelinin yazılı olduğu, mal veya hizmeti alan tarafından imzalanan, yetki kodu alınması ile Alıcı Üye cari hesabında borçlanma, Satıcı Üye cari hesabında barterli alacak kaydı sonucunu doğuran, nezdinde alışverişin gerçekleştiğini belgeleyen Barter Sistemi'nin ödeme aracı ve kıymetli evrakıdır.

g. Yetki Kodu : Barter Sistemi ile satış yapacak firmaya, ürününü satın alacak olan üyenin talep miktarınca alım limiti bulunduğuna dair tarafından verilen ve barter çeki üzerinde bulunması gereken onaydır.

h. Hesap Bildirim Cetveli : Barter Sistemi ile alım-satım yapan Üye'nin cari hesap hareketleri, bakiyesi, kredi limiti detaylarını içeren ve her ay düzenli olarak Üyeye bildirilen ekstredir.

ı. Cari Hesap : tarafından Üye'nin diğer üyeler ile yaptığı barterli alım ve satım işlemlerinin ve bu alım ve satım işlemleri sebebiyle lehinde doğacak komisyon bedellerinin, yapılan ödemelerin ve tahakkuk eden komisyonların kaydedildiği hesaplardır. Barterli işlemler, komisyon borçları ve ödemeleri ayrı ayrı hesaplarda gösterilir. Üyenin alım limiti cari hesaplarının aktif ve pasif

2

toplamına göre belirlenir. Barterli işlemlerin kaydedildiği hesabın mutabakatı her sözleşme yenileme döneminde yapılır. lehinde doğacak komisyon bedellerinin tutulduğu hesabın mutabakat dönemi ise ayda birdir. Üyenin cari hesabının alacak bakiyesi vermesi hallerinde tüm zamanlar için Üye lehine faiz tahakkuk etmez. Üyenin cari hesabının borç vermesi halinde temerrüt tarihine kadar üye aleyhine faiz tahakkuk etmez. Gecikme cezası işbu sözleşme içeriğindeki gibi uygulanır. Bu tanım maddesi işbu sözleşmenin tümü ile birlikte cari hesap sözleşmesi yerine de kaimdir.

D. ÜYELİK STATÜSÜNÜN KAZANILMASI

1. Hesap Açma ve İşlem Yapma Yetkisi almak için Firma, Yıllık Üyelik Bedeli'ni Üye Bilgi Formu'nda belirtilen şekilde ödeyerek ve formda belirtilen evrakların tamamını Genel Merkezi'ne ulaştırır.

2. Üyeye, işbu sözleşmenin kapsamı içinde Barter Sistemi'ni kullanmaya başlaması için, istenen evrakların tamamlanması, üyelik bedelinin ödenmesi ve sözleşmenin onaylanmasını müteakip, yazılı olarak HESAP AÇMA ve İŞLEM YAPMA YETKİSİ verir. Bu yetkinin verilmesi ile birlikte Üye adına cari hesap açılmış olur. Hesap Açma ve İşlem Yapma Yetkisi'ni almadan ve Türk Barter tarafından da imzalanmadan işbu sözleşmeyi imzalamak Üye'ye, Barter Sistemi ile çalışma yeterliliğini sağlamaz.

3. Hesap Açma ve İşlem Yapma Yetkisi alan Üye adına bir Cari Hesap açar ve Üye'nin Barter Ortak Pazarı'nda gerçekleştirdiği alım ve satım işlemlerinin ve sair hesap hareketlerinin Cari Hesapta kaydını tutar. Ayrıca, Üyeye, Barter Sistemi çalışmalarında yardımcı olması için bir Broker görevlendirir, Satın alma işlemlerinde kullanabilmesi için üye adına Barter Çek Karnesi verir. Barter Çeki'nin işbu sözleşme kapsamı dışında kullanımından doğan sorumluluk, Üyeye aittir. Üye, bu sözleşme ile a, Barter Ortak Pazarı'nda yaptığı alış veya satış işlemlerinden doğan alacak veya borç hareketlerinin Cari Hesaplar şeklinde Yeni Türk Lirası cinsinden tutulması konusunda tam yetki verir.

4. firmanın ve yetkili temsilcilerinin kimliğini kendisine verilmiş bulunan imza örneklerini (imza sirküleri), adı geçenlerin imzalarının, karşılaştırmasını makul bir dikkatle yapacak ve ilk bakışta anlaşılamayacak olan imza benzerliklerinin sonuçlarından sorumlu olmayacaktır. ibraz edilen belgelerin, vekaletnamelerin ve diğer yetki belgelerinin sahteliğinden sorumlu tutulmayacaktır. kendisine üye veya yetkilendirdiği kişiler tarafından sunulan her türlü belgenin gerçeğe uygunluğunu araştırmakla yükümlü değildir. Üye'nin şirket yapısında meydana gelen esaslı değişiklikleri (özellikle temsil ve ilzam) bildirmekle yükümlüdür.

E. BARTER SİSTEMİNİN KULLANILMASI VE ÜYELER ARASI İLİŞKİLER

1. Barter Ortak Pazarı, Üye'lerin birbirleriyle alım ve satım işlemleri yapması esasına göre oluşturulmuş olduğundan barterli işlemler sadece Üyeler arasında gerçekleşebilecektir. Her bir Üye hangi Üye ile alım- satım işlemi yapacağına serbest iradesi ile kendisi karar verir.

2. Üye, Satış yapmak üzere alıcı Üye ile mutabakata vardığı satış şartlarını protokole bağlayarak Merkezi'nden satış için telefon, internet veya Call Center vasıtasıyla yetki kodu talebinde bulunur. Alıcı Üye cari hesabındaki alım limitine göre yetki kodu talebine cevap verir. Yetki kodu alınması Alıcı Üye'nin planlanan işlem miktarı kadar nezdindeki hesabında alım limitinin varlığı anlamına gelir.

Üyelerin satış şartlarını protokole bağlamamış olması işlemin gerçekleşmesine engel olmaz ve bir yükümlülük getirmez. Alınacak yetki kodu Barter çeki üzerindeki yetki kodu hanesine yazılır. Yetki kodu verilmemiş veya doğrulanmamış Barter Çek'i barter işlemine esas teşkil etmez.

3. Barter Çeki üzerinde yapılan işlemin bedeli, tarihi, yetki kodu, satıcı Üyenin cari hesap numarası ile alıcı üye imzası yer alır. Alım yapan Üye, satış yapan Üye'ye Barter Çeki düzenleyerek verir. Satış yapan Üye, Barter Çekini 7 (yedi) gün içerisinde hesabına alacak kaydı için Genel Merkezi'ne ulaştırır. Barter Çeki'nin a geç teslimi halinde teslim tarihinde tarafların cari hesaplarının durumuna göre barter işlemini kabul edip etmemekte tamamen serbesttir. Üye barter çekini geç teslim etmekten dolayı uğradığı/uğrayacağı zararlardan dolayı ı sorumlu tutmamayı kabul, beyan ve taahhüt eder.

4. Üyeler arasında gerçekleşen alım ve satım işlemlerinde; fiyat, ürün nitelikleri, ifa süreci, ürünle ilgili nitelik ve nicelik şartları, satış sonrası teknik hizmetler ve ürün garanti şartlarına yönelik yükümlülükler ve alım satım işlemlerinden kaynaklanabile her türlü sorumluklar her bir Üye'nin kendisine aittir. /e görevlendirdiği Barter Danışmanları alım ve satım işlemlerinden doğrudan sorumlu değildir. hiçbir zaman Üyeler arasında gerçekleşecek alım - satım işlemlerine yönelik ihtilaflara taraf olarak gösterilemez. , barter işlemine konu hiçbir ürün için ayıba karşı tekeffül yükümlülüğüne katlanmaz.

5. gerçekleşen işlem için alıcı Üyenin imzaladığı Barter Çeki üzerindeki bilgileri esas alır. Alıcı ve satıcı Üyeler arasında gerçekleşen Barter işleminde, Alıcı Üye, Satıcı Üye'ye Barter Çeki düzenleyerek bedel ödemesini yapar. Üye, sattığı ürünün bedeli karşılığında alacağı Barter Çeki miktarınca Barter Sisteminden barterli alacak hakkı elde eder. Üye, bu barterli alacak hakkını ancak ve ancak, Barter Ortak Pazarı'nda barter üyeleri tarafından satışa sunulan mal veya hizmetlerden satın almak suretiyle tahsil eder. Üye, başka bir tahsilat şekli ve içeriği talep edemez.

6. 'dan Yetki Kodu almadan, Üye'nin diğer Üyelere yaptığı satışlar bu sözleşmenin kapsamı içerisine girmez, kısmi barter ile yapılan alım ve satımlar komisyon tahakkuku yönünden iş bu sözleşme kapsamına girebilir.

7. Üyeler birbirleriyle ifası sonraya bırakılmış veya belirli vadelere bağlanmış işlemler yaptığında bu işlemin şartlarını içeren bir protokol yapar. Yapılacak protokolde hangi tarafın hangi yükümlülüklerinin bulunduğu serbestçe belirlenir. Bu kapsamda yapılacak protokoller taraflarını bağlar. protokolde belirlenen şekli ile kendisine taraflarca tanınacak yetkilere dayanarak protokol dışında ayrıca bir beyana hacet olmaksızın hesaplar üzerinde gerekli borç - alacak kaydını yapar. İfası sonraya bırakılmış veya belirli bir vadeye bağlanmış alım- satım işlemlerinde Üyelerin birbirlerine karşı yükümlüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmemesi sebebiyle a sorumluluk yüklетilemez.

8. barter'lı işleme konu emtianın alım- satımın resmi tescil gerektirmesi veya özel merasime tabi bir işlem olması hallerinde dahi bu merasimlerin ikmal edilip edilmediğini işlemlerin fiili ve / veya resmi maliki ile işlem tarafları arasında uyumun olup olmadığını, araştırmak durumunda değildir. Alım - satım iradesinin varlığı bakımından Üye'nin Barter Çek'i imzalamış olmasını esas alır ve bu yönde hesap hareketlerini kaydeder. Üye, Barter çeki imzalanmış ve yetki kodu almış olmakla işleme konu mal veya hizmeti barter sistemi kurallarına uygun olarak almış/satmış sayılacağını ve bu durumların hesapları üzerindeki borçlanma ve/veya harcamaya yönelik tüm sonuçlarını bildiğini kabul ve beyan eder.

9. Üye, gerçekleştirdiği bir barter işlemini iptalini, ancak ve ancak işlemi yaptığı diğer üye ile karşılıklı mutabakat halinde ve yazılı olarak talep edebilir. talep çerçevesinde ve talep tarihindeki taraflar cari hesap durumlarını da nazara alarak incelemesini yapar ve işlemin iptal edilip edilmeyeceğine karar verir. Üye, ın vereceği karara karşı itiraz edemez, İşlem iptallerinde işleme bağlı komisyonlar iptal ve iade edilemez. İptal işlemi ters kayıt şeklinde ayrı bir beyana ihtiyaç olmaksızın yapılır.

10. Türk Barter, işlemin kısmen iptaline karar verebilir. Bu halde iptal edilen oranda ilgili hesaplara borç / alacak kaydı ayrı bir beyana hacet olmaksızın doğrudan Türk Barter tarafından yapılır. Üye, kısmen veya tamamen iptal kararı verilen işlem ile ilgili olarak cari hesaplarında oluşacak borç ve/ veya alacak kaydına itiraz edemez.

11. İşlemin taraflarından sadece birisinin iptal talebi Üye'nin açıkça zarar görmesi, barter siteminin zarar görmesi, diğer üyenin kötü niyetli olması ve benzeri zaruri haller dışında nazara alınmaz.

12. Üye ile alım veya satım yaptığı firma arasındaki temel ilişkiden kaynaklanabilecek hiçbir hukuki ihtilaf Üye'nin 'a karşı yükümlülüklerinin ifasına engel olarak ileri sürülemez.

F. ALIM LİMİTİ VE GERİ ÖDEME

1. Üyenin, Barter Sistemi ile mal veya hizmet satın alabilmesi alım limiti oluşturmasına bağlıdır. Üyenin Barter Ortak Pazarı'nda yaptığı satışlarından doğacak barterlı alacağından tahakkuk edecek komisyon ve sair borçlarının kesintisinden sonra oluşacak bakiyesi alım limiti anlamındadır ve Üye, sadece alım limiti miktarı kadar Barter Ortak Pazarı'ndan mal ve hizmet satın alabilir. Üye, alacak bakiyesinin üzerinde bir miktarda alım işlemi yapabilmek için Türk Barter tarafından kabul edilecek miktar ve nitelikte teminat vererek Barter Kredisi almak durumundadır.

2. Teminatın miktar ve niteliğinin değerlendirmesini yapacaktır. Söz konusu teminatlar, sözleşmenin süresinin uzatılması veya herhangi bir sebeple sona ermesi halinde Üye'nin karşı doğmuş doğacak her ne nam altında olursa olsun bilcümle borçlarının karşılığını teşkil edecektir. Üye, cari hesabının borçlu olduğu süre içerisinde teminatın iadesini talep edemez.

3. 'a her ne sebeple olursa olsun devir, ciro ve teslim edilen ödeme ve tahsilat amaçlı evrakların ayrıca metinlerinden açıkça tasrih olunmadıkça kanuna uygun olarak temlik cirosu ile devir edilmiş olduğu kabul edilmiştir. Üye, bir kıymetli evrakın veya sair ödeme araçlarının teminat olarak ciro ve teslim edildiği iddiasının gerçekliği için ın geçerli imzasını içeren bir belge ibraz etmesi gerektiğini açıkça beyan, kabul ve taahhüt eder.

4. Üye, Barter Ortak Pazarı'ndan alım limitinin üzerinde alım yapmak suretiyle oluşacak borcunu satın aldığı tarihten itibaren Barter Sistemi içerisinde mal veya hizmet satmak suretiyle 12 (oniki) ay içerisinde geri ödemek durumundadır. Üye, satın aldığı mal ve hizmetin bedelini, 12 (oniki) aylık süre içerisinde kendi mal ve hizmetini barter sistemi içerisinde satmak suretiyle ödemez veya ödeyebildiği miktar borcunun tamamını karşılayamaz ise hiçbir ihbar ve ihtara gerek olmaksızın satın alma tarihinden itibaren 12.ayın sonunda temerrüde düşmüş kabul olunur. Temerrüt tarihinden itibaren mevcut tüm barterlı borcu nakden ödenmek üzere muaccel hale gelir. Temerrüt tarihinden ibaren nakden ödenmesi gereken borcuna, her ay için tahsil anına kadar %5 oranında gecikme cezası uygulanır ve her yıl için üyelik bedeli tahakkuk ettirilir.

5. Üye, Barter Sistemi'ne konu olan borçlarının, mevcudiyetini, hukuki geçerliliğini, ın sözleşmenin ve barter sisteminin kapsamı içindeki üye borçları üzerinde tasarruf ve tahsilini talep yetkisinin varlığını, borçlarını zamanında ve tamamen ödeyeceğini, kabul ve taahhüt etmektedir.

6. Üye, işbu sözleşmede Barter Yetkilisi olarak atamış olduğu gerçek kişinin attığı imzalar ve yaptığı tasarruflar ile tüzel kişilik nezdinde imza yetkilisi olsun - olmasın nezdinde yapılacak işlemler bakımından kendisini bağlayacağını kabul ve beyan eder.

7. Tüzel kişi Üye adına iş bu sözleşmeyi imzalayan imza sahibi olarak; Üye'nin Türk Barter'a karşı doğacak tüm borçlarının ödenmesini Üye ile birlikte müştereken ve müteselsilen kayıtsız ve şartsız olarak tekeffül ettiğimi/ettiğimizi kabul, beyan ve taahhüt ederim- ederiz.

8. Üye, borçlu bulunduğu dönemde borç ödeme performansını etkileyecek gelişmeler, değişiklikler ile teminatlarının niteliklerini etkileyebilecek gelişmelerden ı derhal haberdar eder. Üye, özellikle teminatları ile ilgili olarak verdiği bilgilerin ı yanıltmak suretiyle kredi kullanmak üzere verilmiş olmasından doğacak zararları tazmin edeceğini kabul ve taahhüt eder.

9. Taahhüt edilen borcun ödenmemesi durumunda yargı organları veya icra yoluyla takibi ve tahsilini talep yetkisinin a ait olması, işbu sözleşme kapsamındaki tüm borçlar için geçerlidir.

10. , Üye'nin Barter işlemlerinden dolayı cari hesabında oluşan Kredi Limiti'ne, alacak bakiyesine, gelecekte tamamlayacağı satış ifa yükümlülükleri veya alımından kaynaklanan ileriye yönelik borçları karşılığı bloke koyma yetkisine sahiptir. bu yetkisini, Üye'nin diğer Üye(ler) ile yaptığı anlaşmalar neticesine veya Üye'nin satış kabiliyetlerine göre kullanacaktır. Üye, Kredi Limiti'ne konulan Bloke'ye hiçbir itirazda bulunmayacağını beyan ve kabul eder. Bloke edilen miktar bloke sebebine uygun olarak kullanılmak durumundadır.

G. TARAFLAR ARASI BİLDİRİMLER

1. Üye, İşbu sözleşmenin uygulanmasında Türk Barter tarafından gönderilecek her türlü yazı ve ihbarların kanuni ikametgah olarak sözleşmede bildirdiği adresine gönderilmesini kabul eder. Adres değişikliğini yazılı olarak geçerli usuller ile bildirmeyen üyenin bilinen adresine yapılacak her türlü tebligat geçerli bir tebligatın tüm hukuki sonuçlarını doğurur.

2. Üye, nezdinde bulunan hesabındaki tüm hareketleri her zaman öğrenme hakkına sahiptir. Üyeye Hesap Bildirim Cetvelini aylık olarak, e mail, sms (kısa mesaj), faks ve/veya normal posta yoluyla gönderir. Üye gönderim şeklinin Türk Barter tarafından belirleneceğini kabul etmiştir.

3. Üye, bildirdiği faks numarasına tüm yazılı bildirimlerin gönderilmesini talep ve kabul etmiş olduğundan bu faks kanalı ile gönderilen tüm belge ve ekstreler üye tarafından öğrenilmiş sayılır. Faks numarası değişikliği yazılı olarak bildirmeyen üyenin bilinen faksına gönderilecek bilgilerin üye tarafından alındığı kabul edilir. Faks ile yapılan bildirimler TTK gereklerine uygun yapılmış geçerli bir tebligatın tüm sonuçlarını doğurur.

4. Hesap Bildirim Cetvellerinin (Ekstrelerin) tebliğinden veya tebliğ edilmiş sayılmasından itibaren sekiz gün içerisinde taahhütlü posta veya noter vasıtasıyla itiraz alınmaması durumunda ekstrelerdeki bakiye, işlemler ve varsa ihtirazi kayıtları Üye tarafından kabul edilmiş sayılacaktır. Kesilen Hesap Bildirim Cetvelleri önceki dönem ekstrelerinin tamamını kesinleştirir.

H. ÜYELİK BEDELİ VE İŞLEM KOMİSYONU

1. Üye, Barter Sistemi'ni sağlıklı ve verimli olarak çalıştırılması amacıyla faaliyet gösteren, bu kapsamda yatırım yapmakta olan, üyeler cari hesaplarını tutan 'a yıllık üyelik bedelini Üye Bilgi Formu'nda belirlenen seçeneğe göre öder.

2. Üyenin Barter Sistemi ile yaptığı alım ve satım işlemlerinde Üye Bilgi Formunda belirtilen oranda komisyon alır. Komisyon oranlarında tek taraflı ve dönemsel olarak üye(ler) lehine yapılan indirimler üye tarafından genel ve sürekli kural olarak yorumlanamaz. Üye Bilgi Formu'nda belirtilen şartlar sözleşme hükmünde geçerli olduğundan üye bu şartlara uymakla yükümlüdür.

3. Nakit Komisyon: Her ay içinde yapılan işlemlerin nakit komisyon faturaları bir sonraki ayın başında kesilir. Üye, Komisyon Faturasını 10 gün içinde, banka hesaplarına nakit olarak ödemek durumundadır. Bu süreyi aşan ödemelerde geçen her ay için %5 gecikme cezası uygulanır. Nakit komisyon borcu işlemin özelliğinin gerektirdiği durumlarda peşin olarak da talep edilebilir.

4. Barterlı komisyon: Üye Bilgi Formu'nda belirtilen oranda tahakkuk edecek komisyon borçlarının barter ile ödenecek kısmı tahsilatı, hesabına alacak, üye hesabına da borç yazılmak suretiyle işlem yapılma anında virman edilir. Yetki kodu talebi, barterlı komisyon miktarının hesabına virman beyanını da kapsar. Faturaların kesilme işlemi üyelik süresi sonunda yapılır. Barter ile tahsil edilmiş edilecek komisyonların KDV'si nakit olarak ödenir.

5. Satıcı Üye, kısmi nakit uygulamasında, satışını gerçekleştirdiği mal veya hizmetin tüm bedeli üzerinden komisyonu nakit öder.

6. Üye, Barter sisteminde oluşan alacağını, başka bir üyenin hesabına, Virman Talimatı vermek suretiyle devredebilir. Virman işlemi yapılabilmesi onayına bağlıdır. Virman talimatları Barter işlemleri gibi değerlendirilir, virman eden üyeden %5 nakit komisyon alınır.

7. Üyelik Bedeli, işlem ve virman komisyon değer ve oranları ile ifade edilen tüm miktarlara KDV dahil değildir. KDV nakit tahsil edilir.

8. Sisteminde Üyelik statüsü kazanmış Alıcı ve Satıcı firmalar, Türk Barter aracılığı ile bir araya getirilerek Barter sistemi kapsamında alışveriş yapmalarına imkan tanıyan şartların oluşturulmasına binaen taraflar kendi aralarında Barter Sistemi kapsamı dışında alışveriş yapmaları halinde, alıcı ve satıcı üye, işlem miktarının komisyonunu nakden 'a ödemeyi kabul ve taahhüt eder.

I. ELEKTRONİK ORTAMDA İLETİŞİM ESASLARI

1. Üye, internet üzerinden barter işlemlerini ve hesap hareketlerini takip edebilmesi için işbu sözleşmeyle, internette web sayfasına erişme yetkisine sahip olabilecektir. Bu şifre internet kullanımındaki tüm adımlarda geçerli olacağından, her türlü gizlilik ve güvenlik ihlalleri nedeniyle ileride barter'lı işlemlerden doğacak problemlerden Üye sorumludur.

2. Üye, internet üzerinden yapacağı barter işlemleri için kendisine verilecek olan şifrenin başka şahıslarca kullanılması suretiyle işlem yapılmaması için gerekli önlemleri alacak, şifrenin yetkisiz şahıslarca öğrenildiğinden şüphe ettiği anda 'ı derhal haberdar ederek şifresini değiştirecek, aksi takdirde yetkisiz kişilerce yapılan işlemlerden ve bunun neticelerinden sorumlu olacaktır. Bu durumda işlemin gerçekleştirilmesi sebebiyle Üyenin uğradığı zararlardan sorumlu tutulmayacaktır. güvenlik nedeniyle şifreyi değiştirme ve iptal yetkisine sahiptir.

3. , barter sisteminin bir parçası olarak web sayfası üzerinden her zaman yeni uygulamalar başlatabilir veya başlatılmış bir uygulamaya son verebilir. Yeni sistemlerin elektronik ortamda işletim ve uygulama kurallarını tek taraflı olarak belirlemek yetkisine sahiptir. bu kuralları her bir uygulama için ayrı ayrı veya tümü için genel hükümler şeklinde düzenler. Bu kuralları internet üzerinden kullanım anında onaya sunar. Yayınlanan ve üye tarafından elektronik ortamda onaylanan bu hükümler iş bu sözleşmenin bir parçası olarak kabul edilir. Aynı esaslar elektronik ticaretin ve web sitesinin diğer kullanım alanlarında dahi caridir.
4. Üye, internet ortamında hesap durumunu her zaman inceleme hakkına ve yetkisine sahip olduğundan hesap hareketlerini bilmediğini ileri süremez. Bu durumun bir sonucu olarak da hesaplarındaki eksik ve hataları ay sonuna kadar bildirmemesi halinde o aya ait hesap hareketleri kesinleşmiş kabul olunur.

K. YURTDIŞI BARTER İŞLEMLERİ

1. Uluslararası Barter şirketi Statüsünde; Üyenin Uluslararası Finansal Takas (Barter) işlemlerinde, uygulamaların usul ve esaslarını gerektiğinde sektör ve/veya ülke bazında belirlemeye, Üyenin politikalarında bir bütünlük sağlanması için finansal takasa yönelik faaliyet ve kaynaklarını koordine etmeye, yetkilidir.
2. Uluslararası Barter işlemlerinde ihracat ve ithalat bedelleri, Uluslararası Barter şirketi Statüsünde, organize ettiği Barter Sistemi üzerinden takip eder. Türk Barter Üyenin Uluslararası işlem yaptığı ihracat bedelini barter sisteminde yurt içinde başka bir üyeden mal veya hizmetle tahsil edebilir. Bu durumda Türk Barter ihracat bedelini, ihracat yapılan ülkedeki üyeden değil o ülkedeki Barter şirketinden barter sistemi içinde tahsil eder. Bu durumda işlemlerin takibi ve tahsilatı, Uluslararası Barter şirketleri arasında yapılan anlaşmalarla takip edilerek kapatılabilir.
3. Barter Ortak Pazarı'na üye olan firma IRTA üyesi diğer Barter şirketlerinin Üyeleri ile bu sözleşme ile Barter Sistemi kapsamında dış ticaret işlemleri yapabilir.
4. Üye, yurtdışı barter işlemlerinde yürürlükteki dış ticaret mevzuatı, kambiyo mevzuatı ve gümrük kanunları ile tabii olarak bağlıdır.

L. SÖZLEŞME SÜRESİ VE SONA ERMESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLER

1. Sözleşmenin süresi 1 (bir) yıldır. Sözleşmenin bitiminden 30 gün önce taraflardan biri işbu sözleşmeyi feshetmediği takdirde sözleşme aynı şartlar ile bir yıl uzatılmış sayılır ve Üye yeni dönem üyelik bedelini öder. Devam edecek dönemler için de aynı hükümler caridir.
2. Üye'nin akde aykırı davranışı, kredibilitesi, teminatın yetersiz kalması veya esaslı değişikliğe uğraması ve mali durumunda olumsuz etkenlerin ortaya çıkması halinde Türk Barter, herhangi bir mehil tayinine gerek olmaksızın sözleşmeyi yazılı ihbarla her zaman feshedebilir. Türk Barter'ın bu fesih hakkını kullanabilmesi için Üyenin aczinin sabit, iflasına hüküm verilmiş olması ve sübjektif delillerin ve verilerin ispat şartı aranmaz.
3. Üye, borçlarını ödemiş olmak veya alacaklarını tahsil etmiş olmak suretiyle cari hesabının sıfır bakiye verdiği hallerde bir zaman kısıtlaması ile bağlı olmaksızın sözleşmeyi feshedebilir.
4. İşbu sözleşmenin süresinde veya süresinden önce olmakla birlikte karşılıklı mutabakat ile sona ermesi halinde ve hangi sebeple ve hangi tarafça feshedilmiş olur ise olsun her türlü fesih ve sona erme hallerinde Üye, fesih ve sona erme tarihinde mevcut tüm borçlarını, doğacak komisyonu ile birlikte derhal ve nakit olarak ödemekle yükümlüdür. Üye'ye ayrıca bir ihbar ya da ihtar yapılması şartı aranmaksızın fesih ve/ veya sona erme tarihinden itibaren temerrüt hükümleri uygulanır.
5. Her türlü fesih ve sona erme hallerinde , Üyenin bilcümle teminatlarını nakde tahvil, kefillerini takip yetkisine sahiptir. Teminatın nakde tahvili ayrı bir metin ile şarta bağlanmış olsa dahi fesih veya sona erme halinde bu teminatın nakde tahvilini geciktirecek her türlü kısıtlamalar hüküm ifade etmeyecektir.
6. İşbu sözleşmenin olağan şekilde veya karşılıklı mutabakat ile sona ermesi halinde ve hangi sebeple ve hangi tarafça feshedilmiş olur ise olsun her türlü fesih ve sona erme halinde Üye'nin barter sisteminden barterlı alacak hakkı var ise, Üye bu alacak hakkını ancak ve ancak alacak miktarı kadar mal veya hizmeti, barter üyelerinden satın alarak tahsil edebilir. Üye, barterlı alacak hakkının ancak barter ile tahsil edilebileceğini ve hiçbir halde dan nakit olarak talep edilemeyeceğini bilir ve kabul eder. Üye, barterlı alacak hakkını mal ve hizmet satın almak suretiyle tahsil edinceye kadar geçecek sürelerde barterlı alacak hakkına faiz tahakkuk ettirilmesini talep edemez.
7. İşbu sözleşmenin olağan şekilde veya karşılıklı mutabakat ile sona ermesi halinde ve hangi sebeple ve hangi tarafça feshedilmiş olur ise olsun her türlü fesih ve sona erme halinde Üye alacak hakkının sistem kurallarına göre tahsil edilmesine ve/veya Üye, borcunun 'a ödenmesine kadar geçen süreler için iş bu sözleşme hükümleri geçerli kalmaya devam edecektir. Üye, cari hesabı kapanıncaya kadar geçecek sürede Yıllık Üyelik Bedeli'ni ve komisyonlarını ödemekten imtina edemez.
8. Üye borçlarının tahsiline imkan verebilmek için ın aleyhinde borcun kambiyo senedine bağlı olduğu durumlar da dahil olmak üzere teminatsız olarak ihtiyati haciz kararı alabilmesine tam muvafakatinin olduğunu kabul beyan ve taahhüt eder.

M. MUHTELİF HÜKÜMLER

1. İşbu sözleşme ve kapsamı içerisinde gerçekleşen işlemler nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda, ın her türlü belge ve kayıtlarının münhasır, kesin delil teşkil edeceği hususunda taraflar tam mutabakata varmışlardır.
2. İş Bu sözleşmenin müzakeresi, imzası uygulanması ve teminatlarının alınması nedeni ile, ödenmesi gereken bilcümle harç, vergi ve resimler ile sair tüm masraflar Üye'ye aittir.
3. Taraflar arasında özel olay ve işlemler için yapılmış ve yapılacak olan sözleşmeler iş bu sözleşme hükümlerinin geçerliğini etkilemez.
4. Sözleşmenin bir kısmının herhangi bir sebeple hükümsüz hale gelmesi, diğer kısımların da hükümsüz kalması sonucunu doğurmaz. Ancak tarafların, bu hükümlerin mevcut olmaması halinde işbu sözleşmeyi yapmayacakları açıkça anlaşılan hallerde sözleşme tamamen hükümsüz hale gelir. Sözleşmenin sona ermesi, hükümsüz hale gelmesi Üyenin sözleşmeden kaynaklanan veya sözleşme temel alınarak yapılan her türlü işlemlerden doğan yükümlülüklerini kararlaştırıldığı şekilde ifa ve tasfiye etmesini engellemez.

5. İşbu sözleşmenin yorumu gereken hallerde ın üyelerine geneline yönelik genel uygulamaları ve IRTA uygulama kuralları esas alınır. Üye lehine münferit uygulamalar yoruma esas teşkil etmez.
6. Üye, Barter Sistemi'nin zarar görmesi ihtimali bulunan her türlü davranıştan kaçınmak zorundadır. Üyenin dürüstlük kuralı ile bağdaşmayan, sistemin zarar görmesine sebebiyet verebilecek her bir davranışı sözleşmeye aykırılık sayılır ve haklı nedenle fesih sebebi kabul edilir. Özen göstermek yükümlülüğü her iki taraf için de sözleşme süresi sonunda dahi geçerli olacaktır.
7. Taraflar yukarıda yazılı olan adresler, gerekli tebligat adresleri olarak kabul ve beyan etmişlerdir. Adres değişikliği yazılı olarak bildirmediği sürece bu adreslere yapılacak tebligatlar geçerli bir tebligatın tüm hukuki sonuçlarını doğuracaktır.
8. Bu sözleşmeden doğabilecek ihtilaflarda Türkiye Cumhuriyeti Hukuk kuralları geçerlidir.
9. Bu sözleşmeden doğacak ihtilafların hallinde İstanbul Ticaret Mahkemeleri ve İcra Müdürlükleri yetkilidir. Teminatlar ile ilgili taraflarca ayrıca özel yetkili mahkeme belirlenebilir. Belirlenmemiş olması halinde İstanbul Mahkeme ve İcra Müdürlükleri yetkilidir.
10. Üye Bilgi Formu, faks talimatı taahhütnamesi, arz ve talep bildirim formları iş bu sözleşmenin ayrılmaz bir parçası ve ekidir.
11. İşbu sözleşme ...../...../..... tarihinde, İstanbul'da tanzim, imza ve teati edilmiştir.

Üye Yetkilisi

Adı - Soyadı : .....
Görevi : .....
Tel (iş) : .....
TC Kimlik No : .....
e-mail : .....

Barter Yetkilisi

Adı - Soyadı : .....
Görevi : .....
Tel (iş) : .....
TC Kimlik No : .....
e-mail : .....

Üyelik Bedeli ve Komisyon

☐ Üyelik bedeli 1.200 YTL + KDV

☐ Nakit ☐ Kredi Kartı ☐ Banka Çeki

☐ Komisyonlar alış işleminden %5 nakit, satış işleminden %5 barter.

İşlemler, %100 Barter Esası'na göre yapılır. Farklı uygulamalarda gerçekleşen işlemler, Barter ve Nakit toplamları üzerinden Türk Barter'a komisyon ödemesi yapılır.
Üyelik bedeli ve işlem komisyonuna ait hükümler cari hesabın sıfırlanarak kapatılması suretiyle sözleşme sonuna kadar geçerlidir. Cari hesap kapatılmadan sözleşme sona eremez.
Üyelik ve Komisyon Bedellerine KDV dahil değildir.

Üyelik Evrakları

☐ Son Yıl Tasdikli Vergi Levhası Sureti ☐ Arz Bildirim Formu ☐ Talep Bildirim Formu ☐ İmza Sirküleri
☐ Ticaret Sicil Gazetesi ☐ Fiyat Listesi ☐ Faks Talimatı Formu ☐ Faaliyet Belgesi

Kredi Kartı Ödeme Talimatı

Kredi Kartı No : ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ Güvenlik No ☐☐☐☐

Son Kullanma Tarihi: ...../...../..... ☐ Visa ☐ Master ☐ American Express Banka

INTERNATIONAL A.Ş. ile yukarıda ünvanı yazılı üyenin yapmış olduğu Barter Sözleşmesi ile Barter sistemi içinde yapacağı alım ve satım işlemleri sonunda, ödemesi gereken işlem komisyonu, Üyelik Bedeli ve KDV miktarı ile vadesi dolan barter borcunu, sözleşmede belirtilen oranda ve miktarda, yukarıda açık olarak belirttiğim kredi kartı hesabımdan tahsil edilmesini rica ederim.

Kart Sahibinin Adı Soyadı:

İmza :

Rev.No.04 - Rev. Tarihi:03/07/2008

Banka Hesap Numaraları

Garanti Bankası Maslak Şubesi Yeni Türk Lirası Hesabı : 629 87 87
Garanti Bankası Maslak Şubesi Amerikan Doları Hesabı : 908 81 26
Yapı Kredi Maslak Şubesi Yeni Türk Lirası Hesabı : 71917838
İş Bankası Maslak Şubesi Yeni Türk Lirası Hesabı : 253 501
İş Bankası Maslak Şubesi Amerikan Doları Hesabı : 751 24
Akbank Maslak Şubesi Yeni Türk Lirası Hesabı : 0086189

Broker : .....

International A.Ş.
İmza / Kaşe

Üye
İsim / İmza / Kaşe

7

Ek-2: Arz Bildirim Formu

I N T E R N A T I O N A L

Arz Bildirim Formu

Tarih: ...../...../.....

Firma adı : ..... Firma yetkilisi : .....

Arz bilgilerini her ay güncelleştirmeyi taahüt ediyorum. Yetkili İmza/Kaşe

Sıra	Arz edilen mal/hizmet	Sürekli/Dönemsel	Teknik özellikler açıklama	Opsiyon tarihi	Miktar	Birim	Birim fiyatı	Kontrol sonucu*
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

* Barter International A.Ş. Tarfından Doldurulacaktır.

F-7020-02 Rev.No:2 Rev.Tarihi: 01/02/2007

Ek-3: Talep Bildirim Formu

I N T E R N A T I O N A L

Talep Bildirim Formu

Tarih: ... / ... / ...

Firma unvanı : ... Firma yetkilisi : ...

Yetkili İmza/Kaşe

Sıra	Talep edilen mal/hizmet	Teknik özellikler açıklama	Miktar	Birim	Toplam Bedel	Kontrol sonucu*
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

Barter Internetional A.Ş. Tarfından Doldurulacaktır.

Ek-4: Barter Çeki

Ek-5: Kuruluş Tanımlama Formu

BARTER

BARTER
TICARET LİMİTED ŞİRKETİ
Çevre Yanyol No.9 P.Celilağa
İş Merkezi Kat 13 Daire 52
Mecidiyeköy - Şişli / İstanbul
Tel.: +90 212 213 70 66
Faks: +90 212 213 70 67

ÜYE BİLGİ FORMU

Sözleşme No.:

Firma Bilgileri

Ünvanı
Adres
İlçe İl
Tel Web
Faks E-mail

Firma Yetkilisi

Adı Soyadı
Görevi

Hesap Türü Yeni Türk Lirası ☐

Üyelik Bedeli ve Komisyon

- Üyelik Bedeli yıllık 1.000 YTL (Yeni Türk Lirası) nakittir.
- Komisyonlar, satış işlemlerinde % 5 BARTER, alış işlemlerinde % 5 NAKİT olarak ödenecektir.
- 1.000 YTL'nin altındaki işlemlerde alım ve satım komisyonları nakit tahsil edilir.
- Üyelik ve komisyon bedellerine KDV dahil değildir ve nakit tahsil edilecektir.

Firma Evrakları

☐ Son yıl tasdikli vergi levhası sureti
☐ İmza sirküleri
☐ Ticaret sicil ana sözleşmesi (Son değişiklikler dahil)
☐ Faaliyet belgesi (Ticaret Odası)
☐ Bilanço
☐ Gelir tablosu

Üyelik Bedeli Ödeme Şekli Nakit ☐ Havale ☐

İmza Yetkilisi

Adı Soyadı Tarih İmza

İşbu üye bilgi formu barter sözleşmesinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Ek-6: Fax Taahhütnamesi

BARTER

BARTER
TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
Çevre Yanyol No.9 P.Celilağa
İş Merkezi Kat 13 Daire 52
Mecidiyeköy - Şişli / İstanbul
Tel.: +90 212 213 70 66
Faks: +90 212 213 70 67

FAKS İLE İLETİŞİM YAPMA TALİMATI / TAAHHÜTNAMESİ

1. BARTER TİC. LTD. ŞTİ. Organizatörlüğünde üyesi bulunduğum Barter sistemi dahilinde diğer üyeler ile yaptığım barter işlemlerinin yürütülmesinde, üyeler arası yaptığım protokolleri, arz ve talep bildirimlerini, işlemlere yönelik yazışmalarımı faks ile BARTER TİC. LTD. ŞTİ. Genel Merkezine göndermek zorunluğu doğmuştur.

2. Faks ile gönderdiğim / göndereceğim evraklarımı BARTER TİC. LTD. ŞTİ. 'nin aşağıda numaraları belirtilen faks / fakslardan göndereceğimizi veya her sayfasında aşağıdaki faks numaralarını taşımayan faks gönderimlerimi BARTER TİC. LTD. ŞTİ. Tarafından işleme alınmayacağını kabul, beyan ve taahhüt ederim / ederiz.

3. İşbu taahhütnamede belirttiğim / belirttiğimiz faks numaralarını taşıyan evrak T&T BARTER TİC. LTD. ŞTİ.'ne ulaştığında, yapılması gereken işlem tarafınızdan işleme konulacaktır.

4. Faks ile gönderdiğim / gönderdiğimiz evrakların asıllarını 5 (beş) gün içinde BARTER TİC. LTD. ŞTİ. 'ne ulaştıracağımı / ulaştıracağımızı, ancak işleme ait belge aslının iletilmemesinden dolayı doğabilecek zarardan sorumlu olduğumu / olduğumuzu kabul ve taahhüt ederim / ederiz.

5. BARTER TİC. LTD. ŞTİ., Faks evrakındaki imzaları, imza sirküleri ile karşılaştırarak kontrol edecektir. Fakstaki imzaların. İmza sirkülerindeki imzalara benzememesi veya BARTER TİC. LTD. ŞTİ. 'nin faks evrakını işleme koymakta tereddüte düşmesi halinde veya buna benzer herhangi Bir durumla karşılaşılması halinde, BARTER TİC. LTD. ŞTİ. Faks evrakını işleme alıp almamakta serbesttir. BARTER TİC. LTD. ŞTİ.'nin böyle bir durumda faks evrakını işleme koymamasından oluşabilecek zarardan sorumlu olmayacağını kabul, beyan ve taahhüt ederim / ederiz.

6. Faks evrakı ile işlem yaparken azami dikkati göstermekle yükümlü olduğumu / olduğumuzu, faks evrakın ile işlem yapmam / yapmamız nedeniyle BARTER TİC. LTD. ŞTİ. Tarafından kayıtları tutulan Barter Cari Hesap hareketlerimi takip etmekte azami özeni göstermek zorunda olduğumu / olduğumuzu kabul, beyan ve taahhüt ederim / ederiz.

7. BARTER TİC. LTD. ŞTİ. Herhangi bir sebep göstermeksizin faks ile gönderdiğim / gönderdiğimiz evrak ile ilgili işlemi uygulamadan orjinal metnin kendisine ulaşmasını isteme hakkına sahiptir.

8. Gönderdiğim / gönderdiğimiz faks evrakına dayanarak yaptığı işlemlerden dolayı BARTER TİC. LTD. ŞTİ.'nin herhangi bir sorumluluğu bulunmadığını kabul, beyan ve taahhüt ederim / ederiz.

9. Faks evrakına dayanarak yapıaln işlemlerden dolayı oluşabilecek her türlü hak, alacak ve zarar-ziyan taleplerinden vazgeçtiğimi / vageçtiğimizi kabul, beyan ve taahhüt ederim / ederiz. Ayrıca faks evrakına dayanarak yapılan işlemlerden dolayı BARTER TİC. LTD. ŞTİ.'nin bir zarara uğraması durumunda, doğabilecek zararını karşılamayı kabul, beyan ve taahhüt ederim / ederiz.

İşbu Faks taahhütnamesi taraflar arasında imzalanan Barter Üyelik Sözleşmesinin ayrılmaz bir parçasıdır.

İFaks Numaraları _____ İTanzim Tarihi _____

İÜnvanı _____

İAdresi _____

_____ İmza _____

Ek-7: Satın Alma ile İlgili Firma Bilgileri

Park Plaza No:22 K:11 [illegible] Maslak/İSTANBUL
Telefon: 0212. 335 95 95 Faks: 0212. 345 00 46

Satın Alma Yaptığınız ve Yapabileceğiniz Firma Bilgileri

Firma adı : ..... Firma yetkilisi : .....

Sıra no	Firma adı/Faaliyeti	Yetkili	Telefon/GSM	e-mail
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

Ek-8: Satış Yapılması Hedeflenen Referans Firma Bilgileri

I N T E R N A T I O N A L

Park Plaza No:22 K:18 80670 Maslak/İSTANBUL
Telefon: 0212. 335 95 95 Faks: 0212. 345 00 46

Satış Yapılması Hedeflenen Referans Firma Bilgileri

Firma adı : Firma yetkilisi :

Sıra no	Firma adı/Faaliyeti	Yetkili	Telefon/GSM	e-mail
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Ardıç, Oğuzhan ve Emel Ersol; **Borçlar Hukuku.** 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2002

Arslan, C. Murat-Aykutlu, Fercan. **Barter Uygulaması - Sirküler Rapor**, Ankara: Turmob Yayınları-97, 1999

Arzova, Burak. **Barter İşlemleri,** İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2000

Ayan, Mehmet. **Borçlar Hukuku – Genel Hükümler**. 3. Baskı. Konya: Mimoza Yayınları, 2002

Belen, Herdem. **Barter Sistemi Hukuki Yapısı ve İşleyişi.** 1.Baskı. İstanbul:Beta Basım, 2007

Berk, Niyazi. **Finansal Yönetim.** 7. Baskı. İstanabul: Türkmen Kitabevi,2003

Bilici, Nurettin; **Vergi Hukuku.** 18. Bası. Ankara: Seçkin Yayımları, 2008

Bingöl, Mehtap. **Karşılıklı Ticaret. Türkiye İş Bankası İktisadi Araştırmalar Müdürlüğü,** 1993

Bozkurt, Enver; **Hukukun Temel Kavramları.** Ankara:Nobel Yayın Dağıtım,2000

David, N. Koschik. "Structuring Barter and Countertrade Transactions". Bart Fisher ve Kathleen M. Harte (Ed.), **Barter İn The World Economy.** Newyork: Praeger, 1985

Gürsoy, Celal. **Barter El Kitabı**, 1. Basım, İstanbul: Akmat Akıoğlu Matbaacılık, 1999

Gürsoy, Celal. **Barter El Kitabı**, 1. Basım, İstanbul: Göksu Matbaacılık, 1998

Gürsoy, Celal R. **21. Yüzyılda Bartır.** İstanbul: Kobit, 2005

Helvacı, Mehmet, Hüseyin Ülgen, Ömer Teoman, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya ve N. Füsun Nomer Ertan. **Ticari İşletme Hukuku.** 1. Bası. İstanbul:Vedat Kitapçılık, 2006

İyibozkurt, Erol. **Uluslararası İktisat**. 4. Baskı, Bursa:Ezgi Kitabevi, 2001

Kalenderoğlu, Mahmut; **Vergi Hukuku – Türk Vergi Sistemi.** 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007

Kara, Mustafa; **Ticaret Hukuku.** 2. Baskı. Ankara:Savaş Yayınları, 2005

Kayıhan, Şaban; **Ticaret Hukuku**. 2. Baskı. Ankara:Seçkin Yayıncılık, 2007

Keskin, Ayşe Dilşad. Barter Sözleşmesi. Ankara:Turhan Kitabevi, 2004

Kılıçoğlu, Ahmet M; **Borçlar Hukuku-Genel Hükümler.** 7. Bası. Ankara:Turhan Kitabevi, 2006

Kondak, Nuray; **İşletmelerde Finansman Sorunu ve Çözüm Yolları.** İstanbul: Der Yayınları, 2002

Melemen, Mehmet ve Burak Arzova, **Uluslar arası Ticaret – Alternatif Finansman Teknikleri ve Muhasebeleştirilmesi.** İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2000

Öcal, Tezer. **Makro İktisat.** İstanbul: İkinci Sayfa, 2007

Öncel, Mualla, Ahmet Kumrulu ve Nami Çağan. **Vergi Hukuku.** 12. Bası. Ankara: Turhan Kitebevi, 2005

Paya, M.Merih. **Para Teorisi ve Para Politikası,** 2.Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1998

Pehlivan, Özgür. **Karşılıklı Ticaret Nedir.** İGEME, 1991

Reisoğlu, Safa; **Borçlar Hukuku.** 16. Bası. İstanbul: Beta Basım Yayım, 2004

Türk Ticaret Kanunu. 14. baskı. Ankara:Seçkin Yayıncılık, 2004

Seyidoğlu, Halil. **Uluslar arası İktisat Teori Politika ve Uygulama,** 15.Baskı, İstanbul: Güzem Can Yayınları, 2003

Şahin, Arif. **İhracatta Ödeme Şekilleri.** Ankara: İGEME, 2008

Şamiloğlu, Famil. "Factoring ve Forfaiting Finansman Teknikleri", Çetin Bedestenci ve Murat Canıtez (Ed.). **Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar** içinde. Ankara: Gazi Kitabevi, 2008

Şimşek, M.Sırrı. **Parasız Ticaret Barter.** İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri, 2004

Uzay, Şaban ve Ergün Küçük. "Leasing, Factoring ve Barter Finansman Tekniklerinden KOBİ'lerin Yararlanma Düzeylerinin Araştırılması: Kayseri Uygulaması" **I.Orta Anadolu Kongresi: KOBİ'lerin Finansman ve Pazarlama Sorunları.** Nevşehir: KOSGEB, Ekim 2001

Yılmaz, Kazım; **Vergi Hukuku.** Ankara: Ce-Ka Yayınları, 2002

Zapata, Tan Tahsin. **Borçlar Hukuku**. 4. Baskı. Ankara: Altın Seri, 2007

SÜRELİ YAYINLAR

Arzova, Burak. Barter İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi, **Mali Çözüm.** Sayı:54, Ocak-Şubat-Mart 2001

Aslan, Sinan. Barter Sisteminin İşleyişi ve Muhasebesi**. Öneri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** Sayı:14, Yıl:6, Haziran 2000

Atçeken, Sinan, "Türk Barter'dan KOBİ'lere 500 milyon YTL Faizsiz Kredi", **Ekonomix**, Yıl:11, Sayı:125

Çan, Altan. "Barter ile Leasing Kredisi" **Ekonomix.** Yıl:11, Sayı:22, Mart 2008

Çiçekçi, Nemci. "Barter'da Yeni Satış Teknikleri". **Barternews.** Yıl:1, Sayı:3,Kasım 1997

Çımat, Ali ve Mehmet Avcı; Türkiye'de Barter Sisteminin Hukuki Dayanağı ve Muhasebeleştirilmesi, **Mali Çözüm,** Yıl: 12, Sayı:60, Temmuz-Ağustos-Eylül 2002

Erkan Mehmet. "Yeni Bir Finansman Aracı: BARTER", **Vergi Dünyası.** Sayı:221, Ocak 2000.

Erkan, Mehmet; Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Diğer Finansman Teknikleri ile Karşılaştırılması. **Active Bankacılık ve Finans Dergisi.** Yıl:2, Sayı:12, Nisan-Mayıs 2000

Erkan, Mehmet; Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter'ın Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu. **Vergi Dünyası.** Sayı:225, Mayıs 2000

Gezer, Özge. "Dünya Barter Dedi Ya Biz". **Ekonomix.** Yıl:11, Sayı122, Mart, 2008

Gezer, Özge. "Turizm'e Türk Barter'dan Tam Destek", **Ekonomix,** Yıl:11, Sayı:124, 2008

Günlü, Ebru. "Turizm Sektöründe Takas (Barter) Sisteminin Kullanımı" **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.** Sayı:2, 2000

Hatunoğlu, Zeynep ve Mesut, Bilginer. "Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Barter" , **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Sayı:12, Cilt:12, 2003

Keskin, Ömer. "Factoring İşlemleri ve Bu İşlemlere İlişkin Vergisel Sorunlar" **Maliye Postası.**Yıl:24, Sayı:544, 1Mayıs 2003

Özkan, Azzem. Barter İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları. **Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi.** Sayı: 18, 2002

Şimşek, M. Sırrı. "Barter Dünyada Hızla Yayılıyor". **Ekonomix.** Yıl:11, Sayı:123, Nisan 2008

Şimşek, M. Sırrı . "Barter Şirketlerinin Çalışma Şartları", **Barter Ekonomi Dergisi.** Yıl:2, Sayı:20, Ağustos 1999

Türkan, Nurettin, "Dünya Ekonomisi Barter'a Yöneldi", **Ekonomix,** Yıl:12, Sayı:135, Nisan 2009

Yıldız, A.Murat ve Gümüşay, Serdar. "Barter Sistemi, Yapısı ve Avantajları ile Vergisel Boyutu". **Maliye Postası.** Yıl:24, Sayı:551, 15 Ağustos 2003

DİĞER YAYINLAR

Adyranova, Nazgül. "Dış Ticaret ve Alternatif Finansman Tekniklerinin İşleyişi ile Muhasebe Uygulamaları." (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 2006)

Aytuğ, Kanar. "Alternatif Finans Yöntemlerinden Barter Sistemi ve Sisteme Taraf Olan Şirketlerde Muhasebe Düzeni" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE,2002)

Dorcpalam, Davacav. "Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Barter (Takas) Sistemi ve Muhasebeleştirilmesi" (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE, 2007)

Durmuş, Ahmet Fethi. "Ticari İşlemlerde Barter Uygulaması ve Muhasebeleştirilmesi:Türkiye'nin Rusya ve Türk Cumhuriyetleri ile Ticari İşlemleri Üzerine Bir Araştırma" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İnönü Üniversitesi, SBE, 2007)

Durmuş, Cem Niyazi. "Barter İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Bir Öneri" (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE, 2005)

Funda Oduncuoğlu. "Konaklama İşletmelerinde Barter Sistemi Uygulamasının Pazarlama Fonksiyonuna Etkisinin Analizi-Barter Sistemine Üye Olan Konaklama İşletmelerine Yönelik Bir Uygulama" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Anadolu Üniversitesi, SBE, 2007)

Harcar, Zeynep. "Karşılıklı Ticaret ve Türkiye Örneği". (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 1989)

Kalkın, İbrahim. "Türkiye'de Dış Ticaretin Finansmanında Kullanılan Üç Yeni Yöntem: Leasing – Factoring – Forfaiting." (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 1991)

Kızılçağlayan, K. Nesrin. "Dışsatımın Finansmanında Uygulanan İki Yeni Yöntem: Factoring – Forfaiting" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 1990)

Küpçük Asuman. " Bir Finansman Aracı Olarak Barter Sistemi ve Muhasebeleştirilmesi" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi SBE, 2003)

Oktay, Nüvit. "Karşılıklı Ticaret Sistemi (Countertrade) - Dünyadaki ve Türkiye'deki Uygulaması". (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Anadolu Üniversitesi, SBE, 1986)

Oranlı, Barış. "Factoring – Leasing Sözleşmeleri ve Vergisel Boyutu" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 2002)

Polat, Dilek. "Bir Finansman Tekniği Olarak Barter Sistemi, İşleyişi ve Türkiye'deki Barter Uygulamaları" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Anadolu Üniversitesi, SBE, 2002)

Söztutan, Sırrı. "Türkiye'de Barter İşletmeleri ve Muhasebesi" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE, 2004)

Şenol, Aydın. "Barter Sisteminin İşleyişi Uygulama ve Muhasebesi" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Sakarya Üniversitesi, SBE, 1999)

Şişmek, M.Sırrı. "Barter Ticaret İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi'' (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi, SBE, 1997)

Tekşen, Ömer. "Barter İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesinin Yeni Finansal Tekniklerle Karşılaştırılarak İncelenmesi: Bir Araştırma", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi, SBE, 2006)

Uydacı, Sıla. "Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi" (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE, 2006)

Zügül, Muhittin. "Reform Ülkelerinin Dış Ticaretinde Barter ve Diğer Ödeme Şekilleri – Kırgızistan Uygulamaları" (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi, SBE, 1998)

DTM, İhracat Bedeli Dövizlerin Yurda Getirilmesi, http://www.dtm.gov.tr/dtmweb/index.cfm?action=detaymvzt&yayinID=1107&icerikID=1216&dil=TR

İhracat Yönetmeliği, http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.10365&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=ihracat yönetmeliği

KOSGEB, **KOSGEB Destekleri Yönetmeliği,** http://www.kosgeb.gov.tr/dosyalar/yonetmelik/pdf/yonetmelik_rev6.pdf

http://www.turkbarter.com/124.aspx

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Muhammet Hanifi BAYRAV

Doğum Yeri : TOKAT

Doğum Yılı : 18/08/1981

Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lisans **2004-2006** : Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. – İktisat (Yatay Geçiş)

2003-2004 : Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. – İktisat (Yatay Geçiş)

2002-2003 : Dumlupınar Üniversitesi İ.İ.B.F. – İktisat

Lise **1998-2001** : Bakırköy İmam Hatip Lisesi

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

2009 : Gelir Uzman Yardımcılığı